

Yeesu Krista Gohomt
LUKAASA
nn da hɔd tii wadga

————— B´ba wadgankenan bii —————

Nooga sah, nyaan gwɛɛt ban hɔd Yeesu Krista Gohomt wadii jugun tii (wadvaagu 8).

Lukaasa da ba na doɗdn ka *kpaɸ na Yuudaa tiin. H̃à da hehla Fɔɔlɔwɔ kɔd (Tumtba ηmɛɛgt 16.10-17, n ta 20.5–21.18), han da fɛlg n ka ked Roomaa lee (Tumtba ηmɛɛgt 27-28). H̃à da sohdg gwɛɛt biiba bà da nyan Yeesuwu n bà niini bee man, lee ka hoor h̃à wadgankenan.

Lukaasa h̃ɔda h̃à wadga ka hɛl biiba bá ba tant mɛntn ka kpaɸ na Yuudaa tiiba bee.

Yeesu Krista Gohomt Lukaasa nn da hɔd tii weraa na Yeesu nii tant juuni dahda. Wadgee higaa Yeesua nidba sɔkɩb jugun, han nawla hayen n fubɛhtiiba ka bag na h̃à dah bà juuni lee. H̃à sohdɔ ban kɔhdg wii ka weraa kunyɔŋtiwu gobiint kɛgt kan ba.

Lukaasa ta h̃ɔda wadrehdrga kiiga, kee nii Tumtba ηmɛɛgt wadga. Kee ta higaa na Yeesu nii tant juuni dahda. Ká nii, h̃à bɔhɔɔ lan nii Yeesua hɛn tiim nn yadg n tant h̃à sangbambii mn kuliib kaann lee.

- Hubi1^{9a} n hubi2^{9an}, Lukaasa bɔhɔɔ Yeesua tant hɛn daanm gwɛɛt.
- Hubi3^{9a} kakehnan hubi4^{9a}, vug13^{un}, Lukaasa kɛɛma lan nii In maantr huru na Yeesua bah h̃à ηmɛɛgb lee.
- Hubi4^{9a}, vug14^u kakehnan hubi9^{9a}, vug50^{un}, Lukaasa kɛɛma lan nii Yeesua nn her h̃à ηmɛɛgb Galilee tantn lee.
- Hubi9^{9a}, vug51^u kakehnan hubi19^{9a}, vug27^{un}, Lukaasa kɛɛma b´da gɛtg Yeesua nn da ked Yerusalɛm kɔrgun bii gwɛɛt.
- Hubi19^{9a}, vug28^u kakehnan hubi21^{9an}, Lukaasa bɔhɔɔ Yeesua ηmɛɛgb Yerusalɛm kɔrgun gwɛɛt.
- Hubi22^{9a} kakehnan hubi24^{9an}, Lukaasa bɔhɔɔ Yeesua kuum n h̃à himtgm l´ gwɛɛt.

1 ¹ Taa maar Tehofiil, nidba kɔd da magii na bà hɔr bii b´da getg t´ man bii. ² Bà da beda gwɛɛtii wo bá da nyan t´ bahm kakefnan n ka faa Sangband gwɛɛt bee nn da ta bed-t gwɛɛtii lee. ³ Tii kaa n̄nii, wo man gbaam n hom b´da getg bii mɔmb weem daa lee, l´ ta hɛm-ma hɔm, berma, na mà hɔr-v wadgankena ka tagd gwɛɛtii wo tn getg lee, ⁴ ka bo na v`miig na gwɛɛt ban da werii-v tii ba na gobiintn.

Lk

YEESUA TANT H̃EN DAANM

Bà beda Nyaalm huurt Yohanɛɛsa maadb gwɛɛt n dool

⁵ *H̃erooda nn da ba huraant *Yuudee tantn lee, *gotiifii da bee bà hoh-wu na Sakaria, h̃à ba H̃abiyaawa gotiiba kpaturun. Bà da hohɩ há fɔg na H̃elisabɛɛta, h̃à ba na gotiberm *H̃aroonaa yakiiga kiigan. ⁶ Sangband da lɔgra bà rehdrbee na hɔmba, bá ka hɛna Saberma bahɩbii mɛmbii hɛn hɔm ka tagd h̃à noor. ⁷ Wo H̃elisabɛɛta nn da kpaa maad lee, bá ka kpaɸ n buga, bá rehdrbee t ta kpalm.

⁸ Goor diir, Sakaria t dan n ka hɛna há gotiit ηmɛɛgb *Sangband disakun. Há kpaturu da beel h̃u he ηmɛɛgbii. ⁹ Gotiiba t tam waari wo bá kowt nn gbaama lee, l´ rood-wu na há jib Sangband disakun na h̃à tod *nyab nyanyaam. ¹⁰ Sangbantiiba hiinhuu menhuu t ka seenja duun ban lɔɔ nyab nyanyaam bogmn lee wen. ¹¹ *Saberma tumthii t ree hayen n werii Sakarii ka ba dahŋa bá kan tota nyab nyanyaam kee najuudu hɛn. ¹² Sakaria nn nyan-wu lee, l´ hamt-wu, fobɛhgu t mug-wu. ¹³ Sangbantumtwii t bɔhɔɔ-wu na :

« Sakarii, daa bɛm fobɛhgu! Sangband homra v` seenjb. V´ fɔg H̃elisabɛɛta kee h̃à meed-v budaaga v´ bahdg-ka na Yohanɛɛsa. ¹⁴ Lamɛɛgu kee k̄ hee-v kɔd, k̄ maadbii ta si nidba nyaagb. ¹⁵ K̄ kee k̄ berŋ Saberma nongan. K̄ kpaa kee k̄ nyim damɔlgu k̄ ta kpaɸ k̄ nyim dabiilm miim. K̄ maadb goor *Vohoom Buudm kee m`bɛm k̄ ni. ¹⁶ K̄ kee k̄ he na *Yisraheel tiiba kɔd ηmɛtg bà tagd bá Saberma Sangband gwɛɛt. ¹⁷ K̄ kee k̄ ked Saberma nongan ka ba n Vohoom Buudm n gemm̄t wo *gwɛɛt bɔhɔɔt *H̃elia nn da ba n lee, na k̄ ku bii n h̃i samba huuga gwɛɛt, k̄ he na kalanbaani tiiba ηmɛtg nidhɔmba huru hɛn. K̄ kee k̄ werii nidba na bá maantr bayen na bà sohdg Saberma.»

¹⁸ Sakaria t bofɔɔ sangbantumtwii na:

«Mà kpalmn, mà fɔga t ta buum. ¿ Lan nii man ba mà miig na welee ba gobiilm?»

¹⁹ Sangbantumta t leed-wu na:

«Man nii Gabrifheela, mà ba Sangband man ka tora-d, d' tamnma na mà gwɛɛl n vn na mà biir-v gohɔmtntina. ²⁰ Gwɛɛtii nan hɛna t'jugun l' daa taana. Wo vn ba tii t' hɛn lee, ba v' kitg tantaagua, kpaɛ v' gwɛɛlm kakehnan goor gwɛɛtii daa hɛna t'jugun.»

²¹ Lee wen, sangbantiiba hɔd Sakaria, l' hɛna-ba yɔlaa na hà hiida Sangband disakun. ²² Hɛn dan n rɛn lee, n ka kpaɛ bea na hà gwɛɛl n ban, nidba t miig na Saberma ree hɛyɛn n werii-wu Sangband disakun. Hɛn ka weraa-ba nifi ka kpaɛ gwɛɛla. ²³ Sakaria nn da fɛlg hà hɛmɛɛgb hɛb Sangband disakun lee, n hɛmɛt ka kulaa.

²⁴ Lee n l' kaann, há fɔg Hɛlisabɛɛta t hɛm fuuga, n ka kpaɛ ror rii kakehnan kidii hinu ka bofɔɔ na:

«Kpay-n Saberma nn her-ma bii! ²⁵ Hɛn geedg n mà weenn, n sɔkl na hà hig mà jiwfi nidba nɔngan.»

Bà beda Yeesua maadb gwɛɛt n dool

²⁶ Hɛlisabɛɛta fuuga kidroondɔn, Sangband t tom d' *tumt Gabrifheelwu Nasarɛɛt kɔrgun, *Galilee tantn ²⁷ biiriiga kiiga man kà ba na bà da bagra-ka daawhii bà hɔh-wu na Yoosefa, hà ba na hurberm *Daviida yakiiga kiigan. Biiriigee hidr nii na Maaria. ²⁸ Sangbantumtwii t jib kaa n bofɔɔ-ka na:

«Mà seenja-v Maarii! Sangband hera-v hɔmgɔ, Saberma ba v' man.»

²⁹ Hɛn bed welee lee, Maaria rarmn t hamt. Hɛn ka diila na seenjnbina kɔtɔd nii na laa. ³⁰ Sangbantumtwii t bofɔɔ-wu na:

«Maarii, daa solm fɔbɛhɔgu! Sangband hera-v hɔmgɔ. ³¹ Miim na ba v' he fuuga, v' meed budaaga, v' bahdg-ka na Yeesua. ³² Kà kee kà bɛm berma, bà hɔh-ka na Sangband mɔmr Budaaga. Saberm Sangband kee d' kalg-ka kà yandaa Daviida huraant jargan, ³³ kà kee kà bɛm huraantn ka mad *Yisraheel tigr kakehnan. Kà huraant nan kpaɛ dihm.»

³⁴ Maaria t gbaam na:

«¿ Maa mà he lan mà he fuuga ka kpaɛ mi daawaa?»

³⁵ Hɛn leed-wu na:

«*Vohoom Buudm nan hɔhntna v' hɛn. Sangband mɔmr gemmnt

fiid-v wo buhuunu. Tii kaa nii buga vn kee v' meed kee nn kee kà bɛm buudga, bà hɔh-ka na Sangband Budaaga. ³⁶ V' teel Hɛlisabɛɛta ta ba n fuuga ka ba hà meed budaaga, l' ba na hà kpalmn. Ban da bofɔɔ na hà kpaɛ maad wii ba n fuuga ka ba há kidroondɔn. ³⁷ Biilm, bii kpaɛ ba gemm n Sangband.»

³⁸ Maaria t leed-wu na:

«Man nii Saberma hɛmɛɛheeda. Sangband tuun-ma vn bed bii mɛmbii.»

Lee, sangbantumta t nyab há man.

Maaria san na hà luudg Hɛlisabɛɛta

³⁹ Tumta nyabm n m' kaann, Maaria t loom huru n san weem kɔrgu kuugun kù ba *Yuudee duura tantn, ⁴⁰ n jib Sakaria haarn n seenj Hɛlisabɛɛta. ⁴¹ Hɛlisabɛɛta nn homr hà seenj yelmaa lee, buga t dam há raawtn. Vohoom Buudm t hu há ni, ⁴² há gwɛɛl kimm na:

«Sangband kaawl v' hɛn fɔgbɛɛ mɛmbeɛ huuga n ta kaawl buga vn kee v' meed kee hɛn. ⁴³ ¿ Man nii wen na mà Berma nya daan taa? ⁴⁴ Biilm, mà nn homr v' seenj lee wen, buga t dam n nyaagb mà raawtn. ⁴⁵ Lamɛɛgu tii nii ven, ven tii na Saberma nn toolgn-v tii kee t' he t'jugun ven.»

⁴⁶ Maaria t bofɔɔ na:

«Mà liliigu nyɔka Saberma.

⁴⁷ Mà kwɛɛwr hu n nyaagb n Sangband mà jugu dahda.

⁴⁸ Hɛn sɔkl na hà lo nɔmb mà hɛn, há taalm biiriiga man.

Biilm, jana n jahaa, wai menii ba hi hɔhm-ma na lamɛɛgu tia,

⁴⁹ blaɛb kaa, Sangband Gemm Mɛnm tia jeenjla-ma l' kpaɛ jah'. Wii nii hidbuudr tia.

⁵⁰ *Bina mɛna wii yul bá vala-wu bee bá kunyɔɔɔ².*

⁵¹ Hɛn vii há gemmnt nuhu, n yadr bá diila bá kwɛɛwan hawad gwɛɛt ka weraa bayen bee.

⁵² *Hɛn dahii huraamba bá jarii jugun, n kol taalm tiiba n faaga.*

1.50 Gwɛɛtii ba Yum103^{gan}.17.

53 *Hà doowra kunyɔŋtiiba bá jum n togm,
n voom kwegdm tiiba bá kulii n kɔm²*

54-55 *Hà daan n tɔr *Yisraheel há ημεεheeda².*

Hà ba hoŋ na hà hɛm

*Habrahaamwu n hà yakii hɔmgu kakehnan,
wo fan da bed t`yandaba lee.»

56 Maaria t hɛm H̄elisabɛeta man wo kidii hitaŋ saŋ, n kulii baa.

Nyaalm huurt Yohanɛɛsa maadb

57 H̄elisabɛeta maadb vuugu nn da taan lee, há maadm budaaga.

58 Há huugan tiiba n hà teelba nn da homr na Saberma fiera-wu hɔmgu lee, bá n wun l`ka nyaaga.

59 Goniindr goor, bá daan na bà *botg-ka, n ka bag na bà bafɔdg-ka kà sa hidr na Sakaria. 60 Ká nya t bɔhɔɔ na:

«H̄aai, baa bà hofm-ka na Yohanɛɛsa.»

61 Bá bɔhɔɔ-wu na:

«Naa hii kpaŋ bà hoh-wu welee.»

62 Bá gbaam ká sa ka weraa nifi na hà sɔkla na bá bafɔdg bugee hidted. 63 Sakaria t gbaam tand ban hoor d`hɛn dii na hà hɔr, bá daan n, há hoorm na:

«Ká hidr nnii na Yohanɛɛsa.»

L`hɛm bá membee yɔlaa. 64 Yelmaa há gelmga t rɔt, há baŋ n ka gwɛɛla ka nyɔka Sangband. 65 Lee, há huugan tiibee membee t hɛm fobɛhgu, *Yuudee duurn tiibee membee t ka bɔhɔɔ taa gwɛɛtii.

66 Biiba bá da kewaa gwɛɛtii bee t baŋ n ka diila t`jugun ka gbaama bayen na:

«¿ Bugee nan kita bee? »

Saberma gemmnt ba kà hɛn gobiint.

67 Bugee sa Sakaria nn gwɛɛl lee, *Vofoom Buudm t hu há ni, há baŋ n ka bɔhɔɔ Sangband noon gwɛɛt na:

68 «Bá nyɔkm Sangband, *Yisraheel Saberma,
na hà lo nɔmb há tigr hɛn n daŋm d`jugu,

69 na hà fiera bá maadm-t juuni daŋda

há ba n gemmnt há ημεεheed huraa *Daviida haarn,

1.53 Nyaan Yum107^{an}.9.

1.54 Nyaan Yum98^{an}.3.

70 wo fan da bed

ka tagaa n hà weem daa *gwɛɛt bɔhɔɔt buudba lee.

71 H̄a da ta beda na hà nan soŋda-t t`rafeedba nifin
n biiba bá nyaŋaa-t bee gemmntn,

72 hà deedg hà hɔmgu fan da bed na
há ba hà he t`yandaba kuu hɛn,

n deed há *tuurnbuudt fan da lo n ban tii hɛn.

73 H̄a da beda n foorm n t`yandaa *Habrahaam na

74 hà nan soŋda-t t`rafeedba nifin na
t`bee t`hɛm há ημεεg̃b ka kpaɔ nigaa,

75 ka ba buudba n hɔmba hà nɔngan
kakehnan t`kuum.

76 Lee, ven mà buga, bà nan hoŋaa-v na
Sangband mɔmr gwɛɛt bɔhɔɔta.

Nan ba v`dɛfɔdg Berma nɔngan na

v`maantrm há huru,

77 na há tigr miig na

há nan daŋl d`jugu ka waa d`fubɛhii

78 t`Saberm Sangband figm nyaanb n d`hɔmgu hɛb kaa.

D`kee d`daan-t n sangbambiimn wiinga,

ká wiir muunkwɛɛlu dela kee,

79 *na ká wiir biiba bá ba nyeetn*

ka ta ba kuumn bee hɛn,

na kà kpaŋaa-t nigigu hurun.»

80 Bugee da berŋa, kà rarm bu. Kan da berŋ lee, n ka neer kpaŋlonŋun kakehnan goor kan da ree kayen *Yisraheel tigr nɔngan dii.

Yeesua maadb

Ta nyaan Matewa 1.18-25

2 ¹ Vuugu ban da meedr Yohanɛɛs kuu ni nnii, hurberm H̄oguusta
nn da sir wad na bá kaal *Roomaa tant bih nidba memba.

² Kaalbii da ba na noogrb nnii. B`da taŋ gomn Kiriŋyuusa nn da mad Siirii tant lee wen. ³ Nidba memba da kulaa volwu hà kɔrgu, volwu hà kɔrgu bà hoor bà hida. ⁴ Yoosɛfa t ta vid Nasarɛt, *Galilee tantn, n san Betlɛɛhɛm, *Yuudee tantn, bá kan da meedr hurberm *Daviidwu ree. Wii mɔma da ta ba na Daviida yakiigan. ⁵ Tii nnii fan da san na bá hɔr há hidr reekan, wú n hà fɔg Maaria, hà ba n fuuga.

⁶ Ban da ba Betlæhem lee, há goor t taan, ⁷ há maadm budaaga, há bunoogrga, n fóm-ka dimtootn. Hâ da doolg-ka dóm diit gorgwekun na bà da ba nyaan kaalanja saanba disakun.

⁸ Tantiin fei kimtba da gool kparamnoon, ka sug bá dóm hæn nyingu. ⁹ *Saberma tumfhii t ree hayen n werii-ba, Saberma wiinga t wiid bá hæn, fobefgu t mug-ba biii. ¹⁰ Lee, sangbantumtwii t bõhõõ-ba na:

«Daa solm-n fobefgu! Mà kena-n n gohõmt. T`ba t`si n` tigrîi mëndii nyaagbermb: ¹¹ Jana goorii, bà meedra-n juuni dahdwu Daviida kõrgun. Wii nnii *Krista, Sangband nn bantg wii, wii nnii Berma. ¹² N`kee n` nyaan kunidbuga kiiga, bá foow-ka dimtootn, n dool-ka dóm diit gorgwekun. Welee kee l`werii-n na kee nnii.»

¹³ Yelmaa, sangbantumtba hagr t hofntn n mõõ tumtwii man, bá ka nyõka Sangband ka yuuma na:

¹⁴ «Bá nyõkm Sangband sangbambiimn,

l`saa nigiiigu daan nidba dn sõkla tant jugun bee hæn.»

¹⁵ Sangbantumtbee nn da nyab bà man n ñmetgii sangbambiimn lee, fei kimtbee t bõhõõ taa na:

«Tn san t`taai Betlæhem kõrgun! L`ba na t`nyaan bii b`getg kan bii, bii Saberma nn saa na t`miig bii.»

¹⁶ Ban bed taa welee lee, n vid n san weem weem, n yum Maariwu n Yoosefa, n nan kunidbugee, kee door dóm diit gorgwekun. ¹⁷ Ban nyan kunidbugee lee, n keeml gwæt sangbantumtba nn bed-ba kà hæn tii. ¹⁸ Bá da homr kimtba gwæt bee, l`hem-ba yõlaa n gwæt ban bõhõõ tii. ¹⁹ Maariwii t ka mad bii b`getg bii membii hâ ni, ka diila b` hæn kõd. ²⁰ Fei kimtba lee, bee t logm huru n ka ñmeta ka kulaa, ka jeenla Sangband ka nyõka-d bii ban homr n yum n bà niini bii kaa. Biilm, l`menguu da getg dee dee wo sangbantumta nn da bed-ba lee.

Bà san Yeesuwu n Sangband haarn

²¹ Goniindr goor t taan. Goorii nnii ln ba na bà *bõtg bugee. Bá bõt-ka n bahd-ka na Yeesua. Hidrii nnii *sangbantumta nn da werii kà nya na há nan bahdg-ka há wen da ban he fuuga lee wen².

²² Vuugu da taara na Yoosefwu n Maarii bá he kowt t`higda mefla nakakeet tii, wo *Sangband bahlb nn bõhõõ lee. Bá lag n

2.21 Nyaan Lukaasa wadganken, 1.31.

san n bugee *Yerusalem kõrgun na bà ta werii-ka Saberma, ²³ wo ln hõd Saberma bahlb n lee na: *Budanoogrga ban maad kee ba na Saberma rekan.* ²⁴ Bá ta hêm kowtii. Bahlb da gbaama na bá si *haar ñmenii hirefi', laa kurñmenhera harefi'.*

²⁵ Nidhii da ba Yerusalem kõrgun bà hõh-wu na Simhoona. Nidwii da ba na nidhõmn. Hâ da vala Sangband ka hõd hii hâ ba hâ daan na hâ doolg *Yisraheel tigr kwæwr wii. *Vohoom Buudm da hu hâ ni. ²⁶ M`da ree n werii-wu na hâ nan kpa ku ka ba nyaan *Krista, Sangband nn nan tamna wii. ²⁷ M`kpañaa-wu n san-wu n *Sangband haarn. Yeesua reba nn da daan n wun na bà he bii bahlb nn gbaama bii lee, ²⁸ Simhoona t sohd-wu há nyakõrgun n nyõk Sangband ka bõhõõ na:

²⁹ «Saberma, gwelñaa, v`gwæt hera t`jugun nnii.

Ba v`bee v`saa v`ñmæfeeda kul nigiiigun,

³⁰ mà nyana n mà niini v`juuni dahb

³¹ vn maantr tiga mena nõngan bii,

³² bugankena nnii *wiinga*

kà nan saa na tiga mena miig-v,

ta kee kaa bà nyõkm *Yisraheel, v`tigr.»

³³ Bii Simhoona nn da bõhõõ n Yeesua hæn bii t hêm há sawu n hâ nyawu yõlaa yem. ³⁴ Há kaawl bá hæn n bõhõõ Yeesua nya Maarii na:

«Sangband bantg bugankena na, kee kaa, *Yisraheel tigrn nidba kõd bõr, kõd ta dah bá juuni. Kà kee kà bẽm na Sangband waaru, huu nan lõõ toor nidba huuga. ³⁵ Kà kee kà reem wiingan diila nidba kõd nn kpehdra bà kwæwan hee. L`saa, ven lee, wiiru kee hũ hom-v wo ban tiwaa nidwu hoodjuuga lee.»

³⁶ Sangband *gwæt bõhõõfõghii da ta ba kan bà hõh-wu na Hãana. Hâ da ba na Finuheela bẽrn, Hãaseera buudmn. Hâ da biira hõm. Wú n hâ sid han da yal hâ bẽrmn wii, bà da kad bina halbleh', ³⁷ lee, há kit kunfõga n ka bee. Hâ da ba n bina kwẽhniind n hanaa. Hâ da kpa nyaba *Sangband haarn felah'. Hâ da hẽna Sangband ñmægb muunun n nyingun, ka boow noor ka seena. ³⁸ Lee wen nnii, wii nn da ta taan n bah n ka nyõka Sangband. Hâ logm bugee gwæt n ka bõhõõ bá da hõd *Yerusalem jugu dahb bee membee.

³⁹ Yeesua reba nn da her bii *Saberma bahlb nn da gbaama na

bá he bii l' tog lee, bá n wun bá kulii bá korgu Nasaræt, Galilee tantn.

⁴⁰ Bugee da berɲa ka haŋaa. Rarbiilm da hu kà ni, l' ba na Sangband da ta ba kà jugun baagr.

Yeesua ba Sangband haarn ka ba n bina kwifr n harch'

⁴¹ Bind wo bind, Yeesua reba da keda *Yerusalem korgun na bà di Yuudaa tiiba *Getgm kasant. ⁴² H̄an da taar bina kwifr n harch lee, wú n ban bá ta san wo kowt nn gbaama lee.

⁴³ Kasant nn da difi lee, bá ηmæt ka kulaa. Yeesu lee, wii t kpat *Yerusalem korgun, h̄a reba kpa mi. ⁴⁴ Bà da diila na h̄a ba bà tuurmba bá n bà l' da kulaa bee man. Bá h̄em gobilmr ka ked safn n hiw n ka bag-wu bá reba n bà tuurmba man. ⁴⁵ Gwentaha, bà ba nyaan-wu. Lee wen, bá ηmetgii Yerusalem korgun ka bag-wu. ⁴⁶ Gotafrd goor bá yum-wu *Sangband haarn. H̄a da kada *bafib weriitba huuga ka

Yeesuwu n bafib weriitba Sangband haarn

kewla-ba, ka ta gbaama-ba gwæt. ⁴⁷ L' da hera bá da kewla-wu bee yɔlaa l' bahr n h̄a rarm miib n h̄a gwæt leeb. ⁴⁸ H̄a reba wen nyan wii, l' h̄em-ba yɔlaa yem, h̄a nya t gbaam-wu na:
«Mà buga, ¿ na lan nnii vn her-t welee? Má n v' sa t' bagl-v t' kwεεwa to.»

⁴⁹ H̄a leed-ba na:

«¿ Ben kaa nnii nn bag-maa? ¿ N' kpa mi na l' ba na mà bem mà Sa haarnn?»

⁵⁰ Lee, bá ka ba hom han bo na h̄a biir-ba tii.

⁵¹ Yeesuwu n ban bá ηmetgii Nasaræt korgun h̄a vala-ba. H̄a nya da kpehdra b' da geta bii membii h̄a ni.

⁵² Yeesua da berɲa h̄a rarm buuna, Sangband n nidba yu na h̄a ba hom.

2.49 ¿ N' kpa mi na l' ba na mà bem mà Sa haarnn?, laa ¿ N' kpa mi na l' ba na mà h̄em mà Sa ηmεεgtn?

L' MAANTRA HURU NA YEESUA BAĤ H̄A ĤMεĖĖB

Nyaalm huurt Yohanεesa mantra Yeesua huru

*Ta nyaan Matewa 3.1-17; 14.3-4;
Markuusa 1.1-11; 6.17-18; Yohanεesa 1.19-28*

Lk

3 ¹ Roomaa hurberm Tibεera nn da ba jargan ka mad h̄a binkwifr n nuurd lee, gomn Fɔɔns *Filaata mad *Yuudee tant, *Herooda mad *Galilee tant, h̄a maar Filfa mad Yituurii n Tarkoniit tant, Lisañyaasa mad H̄abilεen tant. ² Hanaanwu n Kayiif bee ba na *gotibermban. Lee wen, Sangband t bɔhɔɔ d' gwæt Sakaria kwεel Yohanεeswu kpamloɲun.

³ Yohanεesa t bah n ka linta *Yɔrdaan kol tigan. H̄a da linta ka faa na:

«Lagii-n neerm! Tii-n bà *hor-n Sangband nyaalm, ka bo na d' waa-n n' fubεhii!»

⁴ L' h̄em l' noor jugun wo *gwæt bɔhɔɔt *Yesaaya nn da h̄ɔd h̄a wadgan lee. H̄a da h̄ɔda na:

Nidhii tola kpamloɲun na:

*Maantr-n Sabermwu huru,
koo-n-wu huri hi bem tih'!*

⁵ *Waa-n duuran bɔrt ment,
n' gbuñ duura n dui n' tεεɲ!,
n' vii hurgɔngɔnt t' bem biraa,
n' hugl huri hi kohl hii vat l' bem telaa.*

⁶ *Lee wen lee, baawena nyaan juuni dahb
Sangband nn sir bii.*

⁷ Nidfigm da kena Yohanεesa man na h̄a hor-m nyaalm, h̄a ka bɔhɔɔ-ba na:

«Waabeht nen! ¿ Wen werii-n na n' ba n' bee n' fetg n Sangband yaagu kù kena kuu nuhu nii? ⁸ H̄em-n nan ηmεhɔmt l' weraa na n' lagii neerm! Daa bɔhɔɔm-n n' kwεεwan na n' yandaa nnii *Habrahaama! Lee, mà rea ka bɔhɔɔ-n na Sangband ba d' bee d' log tanhanhena, d' he h̄a kitg H̄abrahaama yakii. ⁹ Bà jah lad na bà kef tiit rugi, bà luur-t. Tiib b' kpa roon roonhɔma bii, baa bà luug-b bà lɔɔlg boglamn.»

¹⁰ Lee wen, nidfigm t ka gbaama-wu na:

«¿ L' ba na t' h̄em bee?»

¹¹ Hâ leed-ba na:

«Nid hâ ba n dimt treft wii, l'ba na hâ log kuyen hâ si fii hâ kpañ n kuugu wii, l'saa fii hâ ba n diit wii, l'ba na hâ ta radg hâ si fii hâ kpañ n bii wii.»

¹² *Lambhu sohdgtba t daan na hâ hor-ba nyaalm, n gbaam-wu na:

«Berma! ¿L'ba na t'hem bee?»

¹³ Hâ leed-ba na:

«Daa hem-n na nidba faadm lambhu l'geta n bii bahlb nn gbaama bii hen!»

¹⁴ Tawdba t ta gbaam-wu na:

«Ten de, ¿l'ba na t'hem bee?»

Hâ leed-ba na:

«Daa sohdgm-n hii do ligbiir n gemmnt, laa ka hogla gokaat n hâ hen! Sohdgm-n n`kidga ligbiir n jah', d'taara-n welee!»

¹⁵ Tigr t ka hod ka ba n daagb, baawena diila na, ka tiit, Yohanæs nni *Sangband nn bantg wii. ¹⁶ Lee wen, Yohanæsa t bõhõõ bá mèmbee na:

«Man lee, maa huura-n n nyaalm. Hii bee ka ba n gemmnt ka yata-ma. Hâ ba hâ daan. Mà kpaã tøn na mà bee mà gbentg hâ nanawda hmifi. Wii kee hâ hor-n n *VoROOM Buudm, n ta bogm.

¹⁷ Hâ logra hâ naabint degra, hâ ba hâ fug na hâ ree lelgu, l'saa figm hâ vaadg-m hâ lo hâ buugun, hâ kolm lelgu hâ fut boglam m' kpaã ku felaf' miin.»

¹⁸ Yohanæsa da bõhõõ-ba govont kòd, ka hafila-ba, ka faa-ba Gohõmt. ¹⁹ Hâ hem huraa *Heroodwu talmt, blaflb kaa na Herooda da sohdg hayen hâ maara fõg Heroodyaada, n ta hem hebbehb kòd. ²⁰ Hâ ta hem hebbehb volb. Hâ da mug Yohanæs n riw-wu sarga.

²¹ Yohanæsa nn da hod nidba lee, n ta huurm Yeesua. Ban da hod-wu l' dih lee, hâ ka seenã, sangbambiiim t rawd, ²² VoROOM Buudm t hõhntn hâ jugun kurhẽmẽd dela. Noor diir t ren n sangbambiiimn ka bõhõõ na:

«Ven nii mà Budaaga, mà sokla-v kpaalaa. Mà nyaagbii membii kulaa v`jugun^z.»

3.22 Nyaan Yum2^{9a}.7.

Yeesua yandaba hida nnanah'

Ta nyaan Matewa 1.1-17

²³ Yeesua da bahdg hâ hmæggb ka ban wo bina kwætaf'. Nidba da diila na Yoosefa bugan. Yoosef nii Helia buga, ²⁴ Helii nii Mataata buga, Mataat nii Levia buga, Levii nii Malkia buga, Malkii nii Yanaaya buga, Yanaay nii Yoosefa buga, ²⁵ Yoosef nii Matityaasa buga, Matityaas nii Hamoosa buga, Hamoos nii Nahuuma buga, Nahuum nii Hesia buga, Heslii nii Nagaaya buga, ²⁶ Nagaay nii Maata buga, Maat nii Matityaasa buga, Matityaas nii Simhia buga, Simhii nii Yooseka buga, Yoosek nii Yooda buga, ²⁷ Yood nii Yoowanaana buga, Yoowanaan nii Resaa buga, Resaa nii Sorobabæla buga, Sorobabæel nii Saaltiheel buga, Saaltiheel nii Neria buga, ²⁸ Nerii nii Malkia buga, Malkii nii Hadia buga, Hadii nii Kosaama buga, Kosaam nii Helmadaama buga, Helmadaam nii Heera buga, ²⁹ Heer nii Yeesua buga, Yeesu nii Helihæesera buga, Helihæeser nii Yooriima buga, Yooriim nii Mataata buga, Mataat nii Levia buga, ³⁰ Levii nii Simhoona buga, Simhoon nii Yuudaa buga, Yuudaa nii Yoosefa buga, Yoosef nii Yonaama buga, Yonaam nii Helyakiima buga, ³¹ Helyakiim nii Mlehaa buga, Mlehaa nii Mnaa buga, Mnaa nii Matataa buga, Matataa nii Nataana buga, Nataana nii Daviida buga, ³² Daviid nii Yisaaya buga, Yisaay nii Hoobeeda buga, Hoobeed nii Bohaasa buga, Bohaas nii Seelaa buga, Seelaa nii Naasoona buga, ³³ Naasoon nii Haminadaaba buga, Haminadaab nii Hadmiina buga, Hadmiin nii Harnia buga, Harnii nii Hesroona buga, Hesroon nii Færesaa buga, Færesaa nii Yuudaa buga, Yuudaa nii Yakooba buga, ³⁴ Yakoob nii Yishaaka buga, Yishaak nii Habrahaama buga, Habrahaam nii Tæraa buga, Tæraa nii Nahoora buga, ³⁵ Nahoor nii Siruuga buga, Siruug nii Ruhua buga, Ruhuu nii Fælegaa buga, Fælegaa nii Heebera buga, Heeber nii Seelaa buga, ³⁶ Seelaa nii Keenaana buga, Keenaan nii Harfasaada buga, Harfasaad nii Seema buga, Seem nii Nowea buga, Nowee nii Læmeka buga, ³⁷ Læmekaa nii Musalæema buga, Musalæem nii Henooka buga, Henook nii Yæreda buga, Yæred nii Maalalheel buga, Maalalheel nii Keenaana buga ³⁸ Keenaan nii Henoosa buga, Henoos nii Seeta buga, Seet nii Hadama buga, Hadam nii Sangband buga.

Lk

Kunida ημεγaa n Yeesua

Ta nyaan Matewa 4.1-11; Markuusa 1.12-13

4 ¹ *Vohoom Buudm nn hu Yeesua ni lee, há rorm *Yorðaan kol maaru tigan n kpen. M' kpañaa-wu n san n kpañloñun. ² Há san n hēm kan goora kwefnaa, Kunida ημεγaa n wun. Há ba di bii goorheen. Goorhee nn getg lee, kōm t kuum-wu. ³ Kunida t boñoo-wu na: «Ka l' ba na ven nnii Sangband Budaaga, si wad na tandndina kitg diit!» ⁴ Há leed-wu na:

«L' hōda *Wadbuudgan na:

Lag diit n jah' nnii nida nn ju ka neer.»

⁵ Kunida t loğm-wu n kol-wu n faaga n werii-wu tant jugun tighee menhee myenm hēn ⁶ n boñoo-wu na:

«Mà ba mà to-v tighee gemmtii n hà kwēgmii. Bà da sira-ma-t, mà ba mà bee mà si-t man sokla wii. ⁷ Ka v' doot-ma tiñan, mà to-v l' mēnguu.» ⁸ Há leed-wu na:

«L' hōda Wadbuudgan na:

Door v' Saberm Sangband tiñan, ka hēna há soklb, wii n jah'.»

⁹ Kunida t loğm-wu n san n *Yerusalem kōrgun n dewl-wu *Sangband haar jutaññan n boñoo-wu na:

«Ka l' ba na ven nnii Sangband Budaaga, forg nanahreen v' tiñdg,

¹⁰ blañb kaa, l' hōda Wadbuudgan na:

*Sangband nan ba d' si d' *tumtba wad na bá kiigm v' hēn.*

¹¹ *Bà nan ba bà togr-v n bà nifi na tand daa gbuhdg v' nakpañ².»*

¹² Há leed-wu na:

«L' ta hōda Wadbuudgan na:

Daa ημεgii n v' Saberm Sangband!»

¹³ Kunida nn fełg Yeesuwu n ημεgiib welee lee, n saa-wu n get ka nyaba ka ta hōd goor diir².

YEESUA ΗΜΕΞΓΒ GALILEE TANTN

Ta nyaan Matewa 4.12-17; Markuusa 1.14-15

¹⁴ Yeesua t ηmetgii *Galilee tantn ka ba n *Vohoom Buudm

4.10-11 Gweetii ba Yum91^{gan}.11-12.

4.13 ...ka ta hōd goor diir, laa ...ka hōd goor ln lo dii.

gemmt. Bá bañ n ka boñoo há gwēet tantii mentiin. ¹⁵ Há da weraa gwēet *kpoglb disagtn, baawena nyōka-wu.

Yeesua faa Sangband gwēet Nasarēt kōrgun, bá ka ba soñdg-t Lk

Ta nyaan Matewa 13.53-58; Markuusa 6.1-6

¹⁶ Yeesua t san Nasarēt kōrgun bá kan da doowr-wu ree. *Saabaat goor, há jib *kpoglb disakun wo han daa ka hēna lee, n vid na hà kaal *Wadbuudgan gwēet. ¹⁷ Bá to-wu *gwēet boñoot *Yesaaya wadga. Há wiim n yum kaalaja l' kan hōd na:

¹⁸ *Saberma *Vohoom ba mà hēn,*

hà bantg-ma na mà san n Gohōmt

mà to kunyōñtiiba.

Hà tomra-ma na mà faa sarga tiiba na

baa bà riir sargan,

na mà biir joomba na bá niini ba hì yum,

na mà ree biiba ban hēna dad dad bee bá kunyōñun,

¹⁹ *na mà faa-ba*

bind Saberma nn kee hà ree hà hōmgu hà werii dii.

²⁰ L' tog, há mud wadgee n to-ka togrta, n kad. Nidba bá da ba bà kpoglb disakun bee mēmbēe t fut bá niini há hēn. ²¹ Lee wen, há bañ n ka boñoo-ba na:

«Wadbuudgan gwēet nn kewlg tii, t' hera t' noor hēn jana wo nn homr-t gwelmmnina lee.»

²² Bá mēmbēe t bañ n ka nyōka Yeesua. L' hēm-ba yōlaa yem n gohōmt han da boñoo tii. Bá ka boñoo na:

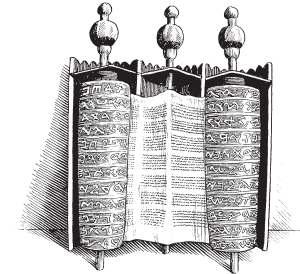
«¿Lag wii nnii Yoosefa kwēla?»

²³ Há boñoo-ba na:

«N' ba n' bee n' biir-ma nawdlamnina na: "Taada, taadm v' mōm vyen". N' ta ba n' bee n' biir-ma na n' homra bii man her Kafarnahuum kōrgun bii mēmbii. Na mà ta hē ημεeyent man her kan tii nnañ mayen mà kōrgun.»

²⁴ Há hewl-ba na:

«Mà boñoo-n gobiint na waa: Hii ban soñdg gwēet boñootñiiwu hōm kōrgu ban meedr-wu kuun. ²⁵ Mà boñoo-n gobiilm na: Kunfōgba kōd da ba *Yisrafeel tantn gwēet boñoot *Hēlia vuugun. Torju nn da

Yuudaa tiiba weem
daa wadga

her bina hatah n gidgu ka kpaá ni lee, kómberrmm t rorm tant hén. ²⁶ Gwentah', Saberma t ka ba tom Héliiwu bá ni hii man ka l' kpaá *kunfɔg há da ba Sariftaa kɔrgun, Sidoon tigrn wii man.* ²⁷ *Bolmba da ba kɔd Yisrafeel tantn gwɛɛt bɔhɔɔt Héliisea vuugun. Gwentah', Sangband da ba gbaad bá ni hii ka l' kpaá Siirii tii Nahmaana.»

²⁸ Bá da ba *Yuudaa tiiba kpoglb disakun bee mɛmbee nn homr welee lee, n lo kwɛɛwweerga. ²⁹ Bá vid n mug-wu n ree kɔrgu kpamga hén ka kola-wu bá kɔrgu duur hén na bá heh-wu vadgun. ³⁰ Lee, wii t rorm bá huuga n nyab.

Yeesua ba Kafarnahuum kɔrgun ka hɛna hoolgu hɛb

Ta nyaan Matewa 8.14-17; Markuusa 1.21-39

³¹ Yeesua t san Kafarnahuum kɔrgun *Galilee tantn n ka weraa nidba Sangband gwɛɛt *Saabaat goor. ³² Há gwɛɛt weriibii t ka hɛna-ba yɔlaa yem. Biilm, hà da ba n gemmnt na hà weriim.

³³ Nidhii da ba *Yuudaa tiiba kpoglb disakun kunida jaarŋa-wu. Há mɔɔm ŋmɛɛga kimm n bañ n ka toola na:

³⁴ «Yeesu Nasarɛɛt tia, ¿ t' n vn n tet? ¿ Daan na v' kuu-t nii? Mâ miil-v hɔm: Ven nii Sangband tumtubuuda!»

³⁵ Yeesua t gwɛɛl n kunidwii n daat ka bɔhɔɔ na:

«Kpat kpoh v' riir nidwii ni!»

Kunidwii t vu nidwii tiŋan baawena nongan n rorm há ni ka ba hee-wu beŋgu. ³⁶ Fobɛhgu t hɛm-ba, bá ka bɔhɔɔ taa na:

«¿ Ben gwɛɛt nii tinañ? Nidwunwuna sahl kunidba wad n daat n gemmnt bà ror nidba ni!»

³⁷ Bá ka bɔhɔɔ Yeesua gwɛɛt kan tigrin.

³⁸ Yeesua t rorm *Yuudaa tiiba kpoglb disakun n san Simoonmbaa. Simoona yaafoga da doora n tulgu beñii l' ba kakaku, bá bɔhɔɔ Yeesu na há gbaad-wu. ³⁹ Há hilnt há hén n gwɛɛl n tulgu beñii n daat. Beñii t went-wu, há vid yelmaa n bañ ka sah-ba diit.

⁴⁰ Muunu lɔɔb kaann, bá da ba n beñtiiba bá ba n beñii jugu jugu bee t lɔgm-ba n san n Yeesua man, há ka deaa bá hén há niñi bà beñii wenta-ba. ⁴¹ Kunidba t ta rorm beñtiiba kɔd ni ka mɔɔ ŋmɛɛga ka bɔhɔɔ na:

«Ven nii Sangband Budaaga.»

Yeesua t gwɛɛl kunidbee n daat ka kpaá bag na bá gwɛɛlm, blañb kaa na bà da miil na wii nii *Krista, Sangband nn bantg wii.

⁴² Tonju nn da ragdg lee, há rorm n san kpamga hén. Nidfigm t bañ n ka bag-wu. Ban dan n yum-wu lee, n ka bag na há kpat bà man. ⁴³ Há bɔhɔɔ-ba na:

«L' ba na mà ta faa *Sangband huraant Gohɔmt kɔrvolhiin. Tii kaa Lk nii Sangband nn tamn-ma.»

⁴⁴ Lee, há ka faa Sangband Gohɔmt *Yuudee tantn^z bá *kpoglb disagtn.

Yeesua hoh há gwɛɛt sohdgtnoogrbá

Ta nyaan Matewa 4.18-22; Markuusa 1.16-20

5 ¹ Goor diir, Yeesua da ba Genesarɛɛt nyaam gbiir hén, nidba t ka hefr taa hà man, ka bag na bà hom Sangband gwɛɛt. ² Há yum kpiirt treft nyaamii kpamga, hɔlii lɔɔlgtba t riir t' ni n ka satra bà bedni. ³ Há jib bilmgu ni, l' ba na Simoona heñl-ku, n jow-wu na há heñ-ku nyaalm hén, kù santg n gbiir. Yeesua t ka kad kù ni ka weraa nidfigm gwɛɛt, bee ba gbiir hén.

⁴ Há wen werii gwɛɛt l' diñaa, há bɔhɔɔ Simoon na:

«Heñ kpiirgu v' san nyaalm kan ba kilmgu ree, l' saa v' n v' tuurmba, n' lɔɔlg n' bedni, n' mɔɔg hɔlii!»

⁵ Há leed-wu na:

«Berma! T' hera ŋmɛɛgb nyinguu mɛnguu n ka ba mug bii. Gwentah', v' noor hɛnii, maa mà lɔɔlg bedb v' nyaan.»

⁶ Bá lɔɔl n moogm hɔlii kɔdgu, bá bedni t bañ n ka sadra. ⁷ Bá kamii bá tuurmba nufu na bá daan bà tɔrg-ba. Bee t daan n bà kpiirgu. Bá ree hɔlii n hugl kpiirt treftii fim fim, t' bañ n ka ŋmifaa nyaalm kwɛɛn. ⁸ Simoon Fetra t yum welee n gbafnt dind Yeesua tiŋa, n bɔhɔɔ-wu na:

«Berma, nyablg vyen n man na, man nii fubeñtia!»

⁹ Gobiintii, fobɛhgu da kura Simoonwu biii, n lag n bá da ba hà man bee mɛmbee, hɔlii ban da mɔgr kɔdgu hii kaa. ¹⁰ L' da ta ba yenmii n Simoona tuurmba Yakoobwu n Yohanɛesa, Jebdea kwɛɛlba. Lee, Yeesua t bɔhɔɔ Simoon na:

«Daa siil fobɛhgu! Gweñma ba v' faam Gohɔmt nidba tia t' hén wo vn lɔɔla bedb ka moog hɔlii lee.» ¹¹ Lee wen, bá ŋmɛlgn bá kpiirt gbiir hén, n saa kan wantii n tag há kaa.

4.44 Yuudee tantn, laa Yuudaa tiiba tantn, wadvoliin ba na Galilee tantn.

Yeesua gbaad bolmhii, bá ka hohf há hidr n kɔrgu*Ta nyaan Matewa 8.1-14; Markuusa 1.40-45*

¹² Yeesua nn da ba kɔrgu kuugun lee, nidhii t daan ka ba n *bolmt há gbanu hɛn. H̄an nyan Yeesu lee, n luurm há nɔnga hɛn há tinja n ka jobla-wu ka bɔhɔɔ na:

«Berma, ka v` sɔkla, v` he mà riir *kel kel!»

¹³ H̄á teed há nuhu n tarm-wu n bɔhɔɔ na:

«Mà sɔkln. Riir kel kel!»

Yelmaa bolmt t nyab há hɛn. ¹⁴ Lee, Yeesua t bafl-wu na:

«Daa biir hiiwu gwɛɛtii felah! San v` werii vyen *gotia, h̄a nyaan vn ba lee, l` saa v` he *vit *Mohiisa nn da sir wad na bá h̄em t` hig nakakeet tii ka bo na baawena miig na l` gbaad-v!»

¹⁵ Nidba t ka la bɔhɔɔ h̄a gwɛɛt kɔd. Nidfigm t ka kaada taa na bà fom há gwɛɛt na h̄a ta gbaad bà bɛhii. ¹⁶ Yeesu lee, wii ror kpamga hɛn ka seenja.

Yeesua gbaad balmdindhii, há rafeedba t ka yada*Ta nyaan Matewa 9.1-8; Markuusa 2.1-12*

¹⁷ Goor diir, Yeesua da weraa Sangband gwɛɛt, *Farisii tiiba n *baflb weriitba kad h̄a man. Bà da ren kɔrni h̄i ba *Galilee n *Yuudee tantn hii menin, n ta *Yerusalem kɔrgun. Sangband gemmnt da tɔra-wu h̄a gbaadaa bɛhtiiba. ¹⁸ Daba biiba t daan ka tohd balmdindhiiwu jargun. Bà da bagl na bà jiblg bà doolg-wu Yeesua nɔngan. ¹⁹ Nidba da ba kɔd ka ηmifhr haar keh', bá ka kpaam mi bá kan ba bà jiblg-wu n ree. Bá juul disaku faaga n nyat vadgu, n hohlgii-wu n h̄a jargu nidbee huuga há nɔngan. ²⁰ Yeesua nn nyan bà gwɛɛt hɛn tiim lee, n bɔhɔɔ bɛhtiiwii na:

«Mà tuura! L` waa-v v` fubɛhii.»

²¹ Lee wen, Farisii tiiba n baflb weriitba t bafl n ka diila na:

«¿ Wen nnii há su Sangband welee? ¿ Wen ba h̄a bee h̄a waa hii fubɛhii ka l` kpafl na Sangband n jah?»

²² Yeesua t miig bá jugun diila n gbaam-ba na:

«¿ Ben kaan nn ba n welee diilhee n` jugu ni? ²³ Ka má biir na "L` waa-v v` fubɛhii" laa "vidg v` keda!", ¿ l` huuga ben yatg gemmii?»

²⁴ Lee, maa mà werii-n na *Nida Budaaga man, mà ba n gemmnt tant hɛn na mà waam fubɛhii.»

H̄á bɔhɔɔ balmdindwii na:

«Mà bɔhɔɔ-v na: Vidg! Lɔg v` jargu v` kuliim naa!»

²⁵ Yelmaa, nidwii t vid nidbee niinin n lɔgm jargu há nn door kù hɛn kuu, n ka kulaa baa ka nyɔka Sangband.

²⁶ L` h̄em bá mɛmbee yɔlaa, bá ka nyɔka Sangband. Fobɛhgu t mug-ba bá ka bɔhɔɔ na:

«T` nyana jana tn ban nyaan bii.»

Yeesua hohf Levii n bɔhɔɔ kowt gwɛɛt*Ta nyaan Matewa 9.9-17; Markuusa 2.13-22*

²⁷ Lee n l` kaann, Yeesua t rom n yum *lambhu sohdgtfii, bà hohf-wu na Levia, h̄a kad lambhu faadb disakun. Yeesua t bɔhɔɔ-wu na:

«Tagd mà kaa!»

²⁸ Levia t vid n saa há want n ka tagd h̄a kaa. ²⁹ L` saa, há san n duugm diit n jum Yeesuwu kasant baa. Lambhu sohdgtba kɔd n ta nidvolba t ta jum bá man. ³⁰ *Farisii tiiba n *baflb weriitba bá da ba bà kpaturun bee t ka nyeera Yeesua gwɛɛt n bɔhɔɔ há *gwɛɛt sohdgtba na:

«¿ Ben kaan n` n lambhu sohdgtba n fubɛhtiiba nn ju ka nyi taa man?»

³¹ Yeesua t leed-ba na:

«Nidba bá kpafl n bɛhii bee kpaam ked taadmta man. Bɛhtiiba keda taadmta man. ³² Mà ba daan na mà hohf nidhomba, mà daan na mà hohf fubɛhtiiba na bá lagii neerm.»

³³ Nidbee t bɔhɔɔ-wu na:

«Yohaneesa *gwɛɛt sohdgtba n t` reba boowa noor ka seenja. V` reba lee, bee jul ka nyi.»

³⁴ H̄á leed-ba na:

«N` diila na ka bá hohf nidba yaala kasant man, ¿ n` mug-ba n kwegdi na bá boow noor yaala tiwii nɔngan laa? ³⁵ Vuugu kenan, yaala tia kpafl h̄a bɛm bá man, l` saa-ba bayen. Vuugu daa taanaa, bà boow noor.»

³⁶ H̄á ta bɔhɔɔ-ba nawdlamnina na:

«Hii kpaam sada há dimkwɛɛlgu na h̄a lɔg dimtoogu h̄a lag h̄a dimbudɔ. Ka lag welee, dimkwɛɛlguu sadg, dimtooguu ta kpafl kù mag n dimbudɔ. ³⁷ L` saa, n` lɔgl rufetii ka hid daam, ¿ laa bee? H̄ii kpaam lɔg dakwɛɛlm n hit rukpeemgun, blaflb kaa ka m` wɛɛgaa, kù kitg, l` saa, daamii n ruuguu l` kul n kol. ³⁸ Tii lee, l` ba

Lk

na bà log dakwælm bà hitg rukwælgun. ³⁹ Hii hà nyir dakpeemm wii ta kpaabag dakwælm. Biilm, bà boho: "Dakpeemm beel hom ka yata".»

Yeesu nii Saabaat goor berma

Ta nyaan Matewa 12.1-8; Markuusa 2.23-28

6 ¹ *Saabaat goor diir, Yeesua t jib n jofiili kpamb biibn ka geta. Há *gwæet sohdgtba t ka kah jofiili ka tog ka tagma. ² *Farisii tiiba tiiba t boho-ba na:

«¿ Ben kaan nn hena t' bahlb nn kpaabag safi huru na bá hem Saabaat goor bii?»

³ Há leed-ba na:

«¿ N`ba kaal *Wadbuudgan bii *Daviida nn da her goor diir biin? Goorii, kom t kuu-wu n hà nidba. ⁴ ¿ Hà da ba jib *Sangband haarn n logm kpooni ban da sir Sangband hii n jum? ¿ Hà da ta ba si-fi wú n bà l`da bee been? L`ba na nidyemtia kpaabag juu-fi ka l`kpaah na Sangband *gotia.»

⁵ Há ta liilm-ba boho na:

«*Nida Budaaga nii Saabaat goor berma.»

Yeesua hena homgu Saabaat goor

Ta nyaan Matewa 12.9-14; Markuusa 3.1-6

⁶ Ta *Saabaat goor diir, Yeesua t jib *Yuudaa tiiba kpoglb disakun n bah n ka weraa Sangband gwæet. Nidhii ba kan hà najuudu nuhu t vaaw. ⁷ *Bahlb weriitba n *Farisii tiiba t ka kiig-wu hom na bà nyaan na ¿ hà ba hà gbaad hiiwu Saabaat goor laa? Bà da bagl hurhii menhii na bà biir na hà kohlgwæet. ⁸ Hà mi ban diila tii. Há boho nid há nuhu vaaw wii na:

«Vidg v`jehnt nnañ nidba nongan!»

Nidwii t vid n jehnt. ⁹ Yeesua t boho-ba na:

«Mà gbaama-n na: ¿ L`sira huru na bà hem benwu Saabaat goor? ¿ Na bà hem homgu laa, bá hem behgu le? ¿ Na bá sohdgm nidwu kuumn laa, bá kuum-wu le?»

¹⁰ Há geed bá membee n boho nidwii na:

«Teedg v`nuhu!»

Há teed-fu, hú maant. ¹¹ Volbee t lo kwæwwerga n boho taa ln ba na bá fee-wu lee.

Yeesua bantg hà tumtba kwifr n bareh'

Ta nyaan Matewa 10.1-14; Markuusa 3.13-19; n nan Tumtba hmeegt 1.13

¹² L`vuuguu, Yeesua t juul duuga kiiga hen na hà seen, n hem nyinguu menguu ka seena Sangband. ¹³ Tonju nn dan n ragd lee, há hoh há *gwæet sohdgtba, n rood bá huuga kwifr n barehba n hoh-ba na há *tumtba. ¹⁴ Bee nii Simoona –hà da ta daarn-wu na Fetra– wú n hà nyakwæel Hãndrea, Yakoobwu n Yohãesa, Filfwu n Baatelmia, ¹⁵ Matewwu n Tomaasa, Hãlfea kwæel Yakoobwu n Simoon há hmeta há korgu hen wii, ¹⁶ Yakooba kwæel Yuudwu n Yuudaas Kariyoot tii há da gweedm Yeesuwu wii.

Ta nyaan Matewa 4.23-25; Markuusa 3.7-11

¹⁷ Yeesua da hohnta duugee wú n hà *gwæet sohdgtba n san n jehnt tæmgun, há kaa tagdtba kod kan ba ree. Nidfigm da ta ba kan, ka ren n *Yuudee tantn, n *Yerusalem korgun, n ta *Tiir n Sidoon korni hì ba nyaam maaru hiin. ¹⁸ Bà da daan na bà kewlgm Yeesua, na há ta gbaad bà behii. Kunidba nn da bida bà rarm bee, há gbaad-ba. ¹⁹ Baawena da bagl na hà tad n wun, blaah kaa na gemnt tiit da ror há gbanu hen ka gbaadaa bà membee.

Yeesua weraa hà gwæet sohdgtba gwæet

Ta nyaan Matewa 5.1-12, 38-48; 7.1-5, 16-20, 24-27

²⁰ Yeesua t geed há *gwæet sohdgtba n boho na:

«Lamægu tiiba nii katædtiiba nen,
nen hefl n *Sangband huraant.

²¹ Lamægu tiiba nii kom nn kuu gwefhmina nen,
n`nan togln.

Lamægu tiiba nii nen kuum nen,
n`kee n`lahdrn.

²² Lamægu tiiba nii nen, ka l`ba na nidba nyaaha-n, ka vohd-n, ka suu-n laa, ka kohla n`hida *Nida Budaaga kaa. ²³ Ka l`dan n daan n`jugun welee n`nyaagm ka forwa na fadbermt hoda-n sangbambii. Biilm, ta welee nii bá yandaba nn da hena *gwæet boho.

²⁴ «Lee, kwægdmi tiiba nen, n`nan yul-ku,
nii jul lamægu tant hen.

Lk

²⁵ Nen, nen tegr nen, n`nan yul-ku,
kóm kee m`kuu-n.
Nen, nen lahdra gwefhna nen, n`nan yul-ku,
n`kee n`bem figmn ka kuum.

²⁶ N`nan yul-ku, ka l`ba na nidba memba bõhõõ n`gwæet hom.
Biilm, ta welee nnii bá yandaba nn da hena n gokaat gwæet
bõhõõba.

²⁷ «Mà bõhõõ nen, nen kewla-ma nen na: sòklm-n n`rafeedba!
Hem-n homgu biiba bà nyahaa-n bee! ²⁸ Gwælm-n nohomr biiba
bà gwæla nobehr n`kaa bee hen, ka seerja biiba bà loo-n kunyõõju
bee hen. ²⁹ Ka hii t gbudg v`nyakpiigu hen, v`ta tog volguu. Ka hii t
sohdg v`dimbermgu, v`ta saa hà lag n kù kwæen reku meh'. ³⁰ Si hii
há jama-v bii wii! Ka hii t log v`bii, daa gbaam-wu fomr! ³¹ Bii nn
sòkla na nidba hem-n bii, ta hem-n-ba-b wo nn ta bag lee. ³² Ka n`
sòkla biiba bá sòkla-n bee n jah, ¿ n`ta hõd fat tiitn? Fubefhtiiba
meh ta hena welee! ³³ Ka n` hena homgu bá hena-n homgu bee
n jah, ¿ n`ta hõd fat tiitn? Fubefhtiiba meh ta hena welee! ³⁴ Ka n`
kæem bii hii nn mi na hà kee hà hmælg-n wii n jah, ¿ n`ta hõd fat
tiitn? Fubefhtiiba ta kæema fubefhtiiba ka hõd na baa bà ta hmælg-
ba yemii wo ban da kæem-ba lee. ³⁵ Tii lee, sòklm-n n`rafeedba,
hem-n homgu, kæem-n ka kpaas hõd na bá hmælg-n! Lee, n`nan
sohdg fat bermt, n`bem na nen nnii Sangband momr bii. Biilm, d`
ta sòkla bá kpaas miigaa homgu bee n bá ba talmt bee. ³⁶ Yum-n
volba figm wo n`Sa nn ta yu n`figm lee!

³⁷ «Daa yaam-n volba n yaagu, na bá daa nan ta yaa-n n yaagu!
Daa bõhõõm-n na volba ret kohln, na bá daa nan ta biir na n`ret
kohln! Waam-n bá hena-n befhu bee, na bá nan ta waa-n n`befhu!
³⁸ Safm-n volba, bà daa bà ta si-n! Bà kee bà si-n kõd. Bà ba bà
mæg ka tikra l`hugl l`futr, bà log bà hitg n`ruugun. Mægdga nn mæg
n kee nnii ban kee bà ta mæg-n n kan.»

³⁹ Há ta bõhõõ-ba nawdlamnina na:
«Jooma ban dar jooma, ¿ laa bee? Ka lag welee bà da bà loo
vadgun bá rehdrbee. ⁴⁰ Kpelhthii kpaah bermt n yat há weriita. Ban
werii há ka mi hom wii ba hà bem wo há weriita.

⁴¹ «¿ Ben kaan vn geewa nyakakiiga ká ba v`teela nõmbn kee,
ka kpaas yu fahgidgu kú ba v`rebn kuu? ⁴² ¿ Lan nnii vn ba v`biir
v`teel na: "Saa mà ree nyakakiiga ká ba v` nõmbn kee", ven, ven

kpaas yu fahgidgu kú ba v`rebn kuu ven? Rarbefhm tii ven! Ree
fahgidgu kú ba v` nõmbn kuu safh', lee wen lee, v`nyaan hom na v`
ree nyakakiiga ká ba v`teela rebn kee.

⁴³ «Tihõmb kpaas roon roonbefht, ta welee nnii tibefhb nn kpaas
roon roonhõma. ⁴⁴ Bà miigaa tiib n b`roona weenn. Bà kpaas tõõ
doot rahint hen, bà ta kpaas tõõ taama bofjmb hen. ⁴⁵ Nid há hena
homgu wii, há homgu rena hà kwæwrn. Nid há hena befhu wii, há
befhu ta rena hà kwæwrn. Nida noon ror bii b`hugl há kwæwrn bii.

⁴⁶ «¿ Ben kaa nn hõh-ma na "Berma! Berma!", ka kpaas hena
man bõhõõ-n bii? ⁴⁷ Mà ba mà werii-n nid há kena mà man, ka
hum mà gwæet ka hena t`hen wii nn tõn wii. ⁴⁸ Hà tona wo nidhii nn
da mõh hà haar. Hà da tiira n tiim l`kilnt há kool bobogr fiiga hen.
Tõõ t niim kõd, kola t hugl n gbuu n heh haarii, d`ka ba dam, blaahb
kaa na hà da mehfra-d hom. ⁴⁹ Há hum mà gwæet ka kpaas hena t`
hen wii tona hà mehfr hà haar ka ba ti bobogr wii. Kola nn hugl n
gbuu n heh haarii lee, d`lotr n kit dabirgu kpaalaa.»

Yeesua gbaad nidhiiwu Kafarnahuum kõrgun

Ta nyaan Matewa 8.5-13; Yohanæssa 4.46-54

7 ¹ Yeesua nn gwæel n kõrgu l`dih lee, há san Kafarnahuum
kõrgun. ² Reekan lee, *Roomaa tawdbermhii da ba kan ka
ba n hmæfheedhii, l`ba na hà sòkla-wu hom. Hmæfheedwii da ba
n befhii ka ba kuumn. ³ Tawdbermwii nn fomr bà bõhõõ Yeesua
gwæet lee, há tom Yuudaa tiiba *kpalmba biiba na há daan na hà
gbaad hà hmæfheeda. ⁴ Bá taai Yeesua man n bah n ka jobla-wu
ka bõhõõ na:

«Tawdwii mag na v`tõrg-wu. ⁵ Hà sòkla t`tigrii, wii mehfra-t t`
*kpoglb disakuu.»

⁶ Yeesua t san bá kaa. Han nyuh haar lee, tawdbermwii t tamn há
tuurmba na bá biir-wu na:

«Berma! Daa jaarj vyen! Mà kpaas tõn na v`jibn mà fiid. ⁷ Tii
kaa nnii man nyan na mà ta kpaas tõn na mà daan mà mómwu v`
man. Gwentah lee, biir gwæegu kuyengu, l`gbaad mà hmæfheeda.
⁸ Mà mõma, mà ba mà bermba kwæen, ka ta mad tawdba mà
kwæen. Ka má biir bá ni hii na: "Keda!", há san. Ka má ta biir vol
na: "Daana!", há daan. L`saa, ka má ta biir mà hmæfheed na: "Hè
binbii!", há hem-b.»

Lk

⁹ Yeesua nn homr welee gwæstii lee, l' hēm-wu yɔlaa yem n tawdbermwii beeb. H́a tint hayen n bɔhɔɔ nidhiinu h́u da tagd h́a kaa huu na:

«Mà bɔhɔɔ-n gobiilm na: Mà ba nyaan gwæst h́en tiimmina tuurm la *Yisraheel tigr.»

¹⁰ Ban da tomr bee t ηmetgii haaga n mid l' gbaad ηmæsheedwii.

Yeesua himii nidkpiirwu Nahiin kɔrgun

¹¹ Tii kaann, Yeesua t san kɔrgu kuugun bà hoh-ku na Nahiin. H́a *gwæst sohdgtba n nidfigm da tagda h́a kaa. ¹² H́an san n ka jibaa kɔrguun lee, n tarj n bà tohd kpiirhii ka ked na bà kuur-wu. Kpiirwii da ba kwæel hayenwu ligah h́a nya man, nyawii ba na kurfɔgn. Nidfigm da reda kɔrgun n ka tagd kpiirwii. ¹³ Berma wen nyan kurfɔgwii, l' hēm-wu figm biii, h́a bɔhɔɔ-wu na:

«Daa kom!»

¹⁴ H́an bed fɔgwii welee lee, n nyuhii kpiira kadakɔa man, n tarm ká h́en, tohdɔba t jehnt. H́a bɔhɔɔ na:

«Kuliiga, vidg! Man sahl-v wad.»

¹⁵ Kpiirwii t vid n kad n bah n ka gwæla. Yeesua t lɔgm-wu n to-wu h́a nya. ¹⁶ Fobehgu t kuum nidba memba. Bá ka nyoka Sangband ka bɔhɔɔ na:

«*Gwæst bɔhɔɔtbermhii reda t' huuga», l' saa «Sangband t daan na d' dah d' tigr jugu.»

¹⁷ Bii Yeesua nn da her bii membii t yadgii *Yuudee tantii mɛntii n kɔrni h́i nyɔhr hii mɛnhiiin.

Yeesuwu n Nyaalm huurt Yohanɛesa

Ta nyaan Matewa 11.2-19

¹⁸ Yohanɛesa *gwæst sohdgtba t san n bɔhɔɔ-wu Yeesua nn da her bii membii. H́a hoh h́a gwæst sohdgtbee ni barehba ¹⁹ n tom-ba Berma man na bá gbaam-wu na ζ wii nnii nid ban mi na h́a kenan wii laa, l' ba na bà hɔd jeenhii le? ²⁰ Ban taai h́a man lee, n bɔhɔɔ-wu na:

«Nyaalm huurt Yohanɛesa tamna-t na t' gbaam-v na ζ ven nnii nid ban mi na h́a kenan wii laa, l' ba na bà hɔd jeenhii le?»

²¹ Lee wen, Yeesua gbaadaa bɛhtiiba kɔd, ka vɔhd kunidba nidba ni, ka h́ena joomba yu. ²² Lee, h́a leed-ba na:

«ηmetg-n n' biir Yohanɛeswu bii nn hum ka yu bii! *Joomba yuln*, kparuuba ked hom, *bolmba bɛhii gbaadaa, dintamma hum, kpiirmba himtra, *bà bɔhɔɔ kunyɔrtiiba Gohomt*. ²³ Lamɛegu tii nnii hii h́a nan kpaá gwidaa gwæst h́en tiim kaawr l' bahr n man wii.» Lk

²⁴ Yohanɛesa nn tamn bee nn nyab lee, Yeesua t bah n ka bɔhɔɔ nidfigm Yohanɛesa gwæst na:

«ζ N' san kpamloɔn na n' nyaan bee? ζ N' san na n' nyaan kaagu ham nn fug h́u liɔwa huu laa? Mà kpaá diila. ²⁵ ζ N' san kan na n' nyaan ben mɔmbii? ζ N' san na n' nyaan nidhii h́a fidr dimhɔma laa? Nidba bá fidr kwɛgdm dimt ka neer kwɛgdba neerm bee, ζ lag bee gool huraamba haya nii? ²⁶ ζ L' ba na n' san kpamloɔn na n' nyaan ben mɔmbii? ζ N' san na n' nyaan Sangband *gwæst bɔhɔɔthii laa? Mà bɔhɔɔ-n gobiint na: N' nyana Sangband gwæst bɔhɔɔtberm nnii. ²⁷ Wii gwæst nnii Sangband nn da bed *Wadbuudgan na:

*Maa mà tom mà tumtwu v' nɔngan
na h́a maantr-v huru.»*

²⁸ H́a lilm na:

«Mà bɔhɔɔ-n na, bà ban meed nidhii h́a ba bermt n yat Yohanɛesa. Gwentah', h́a ba na bututugɔa kpaalaa *Sangband huraantn wii ba berm ka yata-wu. ²⁹ Kɔrgun tiibee n *lambhu sohdgtbee da kewla h́a gwæst. Bà da miig na Sangband ba hom n ka ked Yohanɛesa *huur-ba Sangband nyaalm. ³⁰ *Farisii tiiba n *bahlb weriitba lee, bee t kirm na Yohanɛesa daa hor-ba Sangband nyaalm. Welee weraa na bà kida bii Sangband nn gbaam bii.

³¹ «ζ Wen nnii man ba mà kɛɛml n goona nidba? ζ Bà ton wenii? ³² Bà tɔna bii hí ror n ka kad bantn, volii tola hí tuurii na:

"T' hɔhra-n bina werii,
n' ka ba haaw.
T' yuum himahr yumii,
n' ka ba kom."

³³ Biilm, Nyaalm huurt Yohanɛesa daann, n ka kpaá ju bii ka kpaá nyi daam, n' ka bɔhɔɔ na: "H́a ba n kunida." ³⁴ *Nida Budaaga man, maa daan n ka ju ka nyi, n' ka bɔhɔɔ na: "Nyaan-n nidwunwuna! H́a diila deb n danyab h́en n jah ka turaa n lambhu sohdgtba n neerbɛhm tiiba." ³⁵ Lee, bá tia Sangband rarm h́en bee membee miig na m' ba dee dee.»

Fubɛhtifɔghii heru Yeesuwu hɔmgu

³⁶ *Farisii tiifii da hoh Yeesu na wú n wun bá di diit. Há san nidwíaa, bá kad diit deb. ³⁷ Fɔghii da ba kɔrguun bà mii-wu na há neerm kpañ hɔm. Fɔgwii nn da homr na Yeesua ba Farisii tiiwíaa ka ju diit lee, há san kan ka mad kpalaliiga kiiga, daft kpakunuukahm ba ká keh', ³⁸ n mid Yeesua kad ñmɛdgu hà nakpai teer n kaan. Há jehnt há kaa n ka kuum ka hilgra nyanyaam Yeesua nakpañbahii hɛn. L' tog há kɛwdr-hi n hà jii n hog-hi n haruu-hi n vu-hi kpaamii. ³⁹ Farisii tii há da hoh Yeesu wii nn nyan welee lee, n ka bɔhɔɔ n hà ni na:

«Ka In bɛm na nidwunwuna ba na Sangband *gwɛɛt bɔhɔɔn gobiilmii, han ba hà miig fɔg hà tarm há hɛn wuna beeb na há neerm kpañ hɔm.»

⁴⁰ Yeesua t yahd há noor n bɔhɔɔ Farisii tiwii na:

«Simoon! Mà ba n gwɛɛt tiit na mà biir-v.»

Há leed-wu na:

«Berma, bɔhɔɔm!»

⁴¹ Há bɔhɔɔ-wu na:

«Nidba barehba da ba n hiiwu n fɔmr. Vola da ba n na hà ñmɛlg ruuni lɛmi hinu, l' saa volwii ruuni kwɛhnu. ⁴² Wo ban da kpaá bea na bà ñmɛlg-wu ligbiirii lee, há logm fɔmrii n sah-m-ba. Bá rehɔrbee huuga, ¿ wen ba hà sɔklm-wu l' yataa?»

⁴³ Simoona t leed na:

«Mà diila na nid há fɔmr da ba bermr wii beel hà sɔklm-wu l' yata.»

Yeesua t bɔhɔɔ-wu na:

«Ba n gobiint.»

⁴⁴ Lee wen, há bid hayen n fɔgwii wee, n bɔhɔɔ Simoon na:

«¿ Yul fɔgwunwuna? Mà jibn vaa, v' ka ba si-ma nyaalm na mà hig mà nakpai. Fɔgwii lee, wii higrà mà nakpai n hà nyanyaam n kɛwdr-hi n hà jii. ⁴⁵ Ba sohɔg-ma ka hogaa-ma, wii lee, mà wen jibn n gwɛhmaa, hà hɔgra mà nakpai ka harwa-hi. ⁴⁶ Ba hakr mà jugu kpaam, wii lee, hà hakr mà nakpai tlaar. ⁴⁷ Tii kaa nnii man rea ka bɔhɔɔ-v na: Sɔklbermb han sɔkl-ma bii werii na l' waal-wu hà fubɛhii hì kpañ jah hii. Hii ban waa há fubɛhii jah wii ta sɔkla jah'!»

⁴⁸ Yeesua t bɔhɔɔ fɔgwii na:

«L' waa-v v' fubɛhii.»

⁴⁹ Wú n bà l' da ju diit bee t ka bɔhɔɔ n bà ni na:

«¿ Ben tii nnii nidwunwuna han lag n fubɛhii n ka waa?»

⁵⁰ Lee wen, há bɔhɔɔ fɔgwii na:

«V' gwɛɛt hɛn tiim dahra v' jugu, keda, niggiigu bɛm v' man!»

Lk

Yeesuwu n fɔgba biiba l' heru kpaturu

8 ¹ Lee n l' kaann, Yeesua t ka linta n kɔrbermi n kɔrkaafin ka faa nidba *Sangband huraant Gohɔmt. *Gwɛɛt sohɔgtba kwifir n barehbee da tagda hà kaa, ² n ta fɔgba biiba Yeesua nn da voor kunidba bá ni n ta gbaad bá bɛhii bee. Bee nnii Maarii Magdalaá tii han da voor hà ni kunidba balblehba wii, ³ n *Herooda haar hɛn sagd Kusaa fɔg Yohaana, n Susaanwu n ta fɔgvolba kɔd. Bá mɛmbee da logl bá kwɛgdm ka tɔra Yeesuwu n hà *gwɛɛt sohɔgtba.

Yeesua weru nidfigm gwɛɛt

Ta nyaan Matewa 13.1-23; 12.46-50; Markuusa 4.1-25; 3.31-35

⁴ Nidba da rɛna kɔrnin ka kena Yeesua man. Hɔn dan n yum nidfigm kpogla taa lee, há gwɛɛl-ba nawdlam na:

⁵ «Nidhii da san há koogun na hà mɛɛ figm. Hɔn da mɛɛ lee, miim t tɛhr huru kpaamga, bá nawdr m' hɛn, l' saa ñmɛnii t tɔhm-m. ⁶ Miim t ta tɛhr fidɛndɛi hɛn. Mn dan n rorm lee, n kpañ, blañb kaa, m' da kpaá ba tannigiitn. ⁷ Miim t ta tɛhr hint bia huuga. Hɔntii n figmii l' rorm gbarah'. Hɔnt t waal figm hɛn, m' ka ba lo bia. ⁸ L' saa, miim t ta tɛhr tanhɔmtn, n rorm, n berɔ, n maadm, n lo m' mɛnmii bia lɛmu lɛmu.»

Hɔn bed welee lee, n hewl ka toola na:

«Ka hii ba n tobha na hà homaa, há kewlg hɔm!»

⁹ Há *gwɛɛt sohɔgtba t gbaam-wu na há ree-ba nawdlamii kɔtɔd.

¹⁰ Há leed-ba na:

«Nen lee, l' sira-n na n' miig *Sangband huraant kpañkpañgan gwɛɛt. L' saa, nidvolbee lee, bà bɔhɔɔ bee gwɛɛtii n nawdlamn, *na bá geem ka kpaá yu, ka kewla ka kpaá hum.*

¹¹ «Nawdlamii kɔtɔd nnii na, dikahbuudr nnii Sangband gwɛɛt.

¹² Nidba biiba tɔna huru kpaamga dikahbuudr diir kan tɛhr ree. Bà huma gwɛntah', Kunida t daan n tawd gwɛɛtii bá kwɛɛwan na bá daa tii na l' dah bá juuni. ¹³ Volba bee tɔn fidɛndɛi, bà huma gwɛɛt, n sohɔ-t n nyaagb, gwɛntah', bà kpaá saa-t na t' bah rugi.

Bà tia l' kpaá hiida, tarmga nn kena bá jugun lee, bá kóhd gwéetii. ¹⁴ Dikañbuudr d' tēhda hint huuga dii tóna bá hum gwéet bee, gwentafaa, tant hēn diila, n kwēgdm lamēegu kú hogla kuu, n want sòkib jugu jugu t jib bá kwēwan n feg gwéetii, t' ka ba roon bii hóm. ¹⁵ Dikañbuudr d' tēhdg tanhómtn dii tóna bá hum gwéet, n lo-t bá kwēwhoman bee. Welee nidbee mada gwéetii ka hēna t' jugun, ka roon bia wo ln gbaam lee.

¹⁶ « Hii kpaá tola kand na hà lóg toka hà lig d' hēn, laa hà lo-d hà gad kwēen. Hāai, hà lila-d n bahga na bá jibna bee yum wiinga. ¹⁷ Bii b' ba fohmgan bii membii, bà nan rea-b bà nyaan-b. Bii b' ba kpeñkpeñgan bii membii, bà nan rea-b wiingan bà miig-b. ¹⁸ Hēe-n hóm n nn kewla lee! Hā ba n bii wii, bà nan mōo-wu safib. L' saa há kpañ n bii wii, bà nan fela bà sohdg hà do bii tutugm hān diila na hà ba n bii.»

¹⁹ Hā nyakwēlba n bà nya t daan na bà nyaan-wu, gwentafn n ka kpaá bea. Nidba kóda da kaadg-wu. ²⁰ Bá san n bōhōo-wu na:

« V' nyawu n v' nyakwēlba jefra duun ka bag na bà nyaan-v.»

²¹ Hā bōhōo bá mēmbēe na:

« Bá hum Sangband gwéet ka hēna t' jugun bee nnii mà nyawu n mà nyakwēlba.»

Yeesua ba n gemmnt hambermm n nyaalm hēn

Ta nyaan Matewa 8.23-27; Markuusa 4.35-41

²² Goor diir, Yeesua t jib kpiirgun wú n hà *gwéet sohdgtba. Hā bōhōo-ba na:

« Tn mēwdg-n nyaam bal!»

Bá lōom huru. ²³ Ban da heewr kpiirgu n kaab lee, Yeesua t gor. Hāambermm miim t daan myenm hēn n ka fug kimm, nyaalm t ka hugla kpiirgu, bá ka ba kuumn. ²⁴ Gwéet sohdgtba t nyuh-wu, n himii-wu n bōhōo-wu na:

« Berma! Berma! T' ba t' kpiidr.»

Hā himt n gwēl hamii n nyaalmii n talmt l' kwiim. L' mēnguu t kwiim nigaf'. ²⁵ Lee, há bōhōo há gwéet sohdgtba na:

« ¿ N' gwéet hēn tiim ba tee?»

Fobēhgu mad-ba, l' hēm-ba yōlaa yem bá ka bōhōo taa na:

« ¿ Ben nid nnii wunwii? Hā safi ham n nyaalm mēfm wad m' vala-wu.»

Yeesua ba n gemmnt kunidba hēn

Ta nyaan Matewa 8.28-34; Markuusa 5.1-20

²⁶ Bá taai Gerasaa tiiba tantn, l' hel *Galilee tant. ²⁷ Yeesua nn da hofnta tinjan lee, kōrguun daawhii t tuug-wu. Daawwii da ba n kunidba. Lk L' vōk hān kpaá fidr dimt ka ta kpaá go haaga, ka go bili huuga. ²⁸ Hān nyan Yeesu lee, n mōom hēnēga n luurm há tinja n tool kimm na:

« Sangband mōmr Budaaga Yeesu! ¿ Má n vn n tet? Mà jobla-v, daa dar mà tobr!»

²⁹ Hā da bōhōo welee, blañb kaa, Yeesua da sira kunidwii wad na há riir há ni. Biilm, kunidwii da hiidg nidwii ni. Bà da boowa nidwii niñi n hà nakpai n kona na há daa ked rii, gwentaf', hà tetra konfee, kunidwii ked-wu n kpamloñun. ³⁰ Yeesua t gbaam-wu na:

« ¿ Bà hof-v na wenii?»

Hā leed na:

« Bà hofl-ma na "Hiinu"». Hā da bōhōo welee blañb kaa na kunidba kóda da ba hà ni. ³¹ Kunidbee t ka jobla Yeesu na há daa voo-ba nidwii ni bà kul tiib kwēen. ³² Hāfaant kodibermr diir da hōfwra ka bag diit duuga hēn. Kunidbee t ka jobla Yeesu na há saa-ba bà jib hāfaantiin. Hā tii. ³³ Lee, kunidbee t rorm nidwii ni, n san n jib hāfaantii ni. Hāfaantii t begdr duugee hēn huuu n lōom nyaamn n hēhēe tyen n kpiidr.

³⁴ Nidba bá da kiima hāfaantii bee nn nyan welee lee, n solm n san n ka bōhōo kōrgun n kafiin bii b' getg bii. ³⁵ Nidba t rorm na bà nyaan bii b' getg bii. Bá taai Yeesua man n yum nidwii kunidba t riir há ni. Hā ka kad Yeesua tinja, ka fidr dimt, hà rarm ba há ni hóm. Fobēhgu t mug-ba. ³⁶ Bá da nyan l' mēnguu bee t kēem-ba lan nnii Yeesua nn da gbaad-wu lee. ³⁷ Gerasaa tiiba mēmba t ka bōhōo Yeesu na há nyab bà man. Fobēhgu da mada-ba kóda. Lee, há jib kpiirgun n ka nyaba. ³⁸ Nid kunidba nn da red hà ni wii t ka jobla-wu na há saa há bēn há man. Hā voom-wu ka bōhōo na:

³⁹ « Jmetg v' kul naa, v' san v' kēeml bii Sangband nn her-v bii membii!» Nidwii t jmetgii n san n faa kōrguu mēnguu bii Yeesua nn da her-wu bii membii.

Yeesua ba n gemmnt bēhii n kuum l' hēn

Ta nyaan Matewa 9.18-26; Markuusa 5.21-43

⁴⁰ Yeesua nn da jmetgii nyaam bal volii weenn lee, nidba kóda t tuug-wu. Biilm, bá mēmbēe da hōda-wu. ⁴¹ Daawhii t taan bà hof-

wu na Yahirusa. Da wii nnii *Yuudaa tiiba kpoglb disaku berma. Hâ gbahtnt há dina hên Yeesua nongan n ka jobla-wu na há daan baa, ⁴² na há bufoka kayenga fan ba n kee bo na kà kpi, kà ba n bina kwifr n hareh'.

Yeesua nn da kedaa daawwaa lee, nidfigm da hirwa hà kpama ka fegr-wu. ⁴³ Fõghii da ba kan ka he bina kwifr n hareh n befii. Befhii nnii na jiim da ror-wu wo hà huura kidga l' kpaá jehnta. Hâ diñ há liğbiirii mendi dõgdbermba man, hii ba bee n gbaad-wu. ⁴⁴ Hâ nyuh' Yeesuwa n hà kaann n tarm há dimgu noor. Jiim t jehnt-wu yelmaa. ⁴⁵ Yeesua t gbaam na:

« ¿ Wen tarm-ma? »

Bá mamba t ka kia. Lee, Fetra t bõhõõ-wu na:

« Berma, nidfigm fegra-v rena n rena. »

⁴⁶ Hâ bõhõõ-wu na:

« Mâ bõhõõ-v na hii tarm-ma, blaħb kaa mà miig na gemmnt tiit reda mà hên. » ⁴⁷ Fõgwii nn nyan na bà miig-wu lee, há daan ka defra n gbahtnt Yeesua tiŋa, n bõhõõ baawena nongan b' da her hà tarma há dimgu bii, n lan nnii fan tarm dimguu l' gbaad-wu yelmaa lee. ⁴⁸ Yeesua t bõhõõ-wu na:

« Bugaa, v' gwæt hên tiim dahra v' jugu. Keda, nigigu bem v' man! »

⁴⁹ Hân da heewr-wu n gwælb lee, hii t rên berm Yahirusaa n daan n ka bõhõõ-wu na:

« V' bufoka fełgn. Daa jaarj̄m berma! »

⁵⁰ Yeesua t hom n bõhõõ Yahirus na:

« Daa diilgm, tiim welee n jah', v' bufoka ba kà himtg! »

⁵¹ Ban san n taai lee, Yeesua t ka ba tii na hii jib hà kaa haaga ka l' kpañ na Fetruwa n Yohanæswu n Yakoobwu n bufokee sawu n kà nyawu n jah'. ⁵² Bá da ba kan bee mēmbēe kuum ka jokra bà hirii kwæen bugee kaa. Hâ bõhõõ-ba na:

« Daa kom-n! Kà ba kpi, kà gooln. »

⁵³ Hân bed welee lee, bá ka laħ-wu. Bà da miil hom na kà kpiiran.

⁵⁴ Hâ mug ká nuhu n tool kimm na:

« Buga, vidg! »

⁵⁵ Ká himt n vid yelmaa. Hâ bõhõõ na bá si-ka diit kà di. ⁵⁶ L' hēm ká reba yɔlaa. Hâ baħl-ba na bá daa biir hiiwu gwætii.

Yeesua tuuma hà tumtba kwifr n barehbee

Ta nyaan Matewa 10.1-14; Markuusa 6.7-13

9 ¹ Yeesua t kpogl há tumtba kwifr n barehbee n safm-ba gemmnt na bá vofd kunidba mamba ka ta gbaadaa befii. ² Hâ tom-ba na bá faam *Sangband huraant gwæt, na bá gbaadiim behtiiba, ³ n bõhõõ-ba na:

« Ka n`nyaba, daa log-n bii n`ked ka mad wo dagbeħgu laa, ruugu laa, diit laa, liğbiir! Hii daa ta mad tugrehdrgu! ⁴ Ka bá sohdg-n haar diirn, n`bem d'ni kakeħnan n`daa nyaba kan. ⁵ Baatee bá kan ba sohdg-n ree, n`nyab kan n`nit-ba n n`nifi ² l' werii-ba na ka bá bor, bá ret nnii. »

⁶ Yeesua *gwæt sohdgtba t nyab, n ka gilma korni menin ka faa Gohomt ka gbaadaa behtiiba baatea.

Herooda fuut buda n Yeesua

Ta nyaan Matewa 14.1-2; Markuusa 6.14-16

⁷ *Galilee huraa *Herooda t hom bà bõhõõ bii b`geta bii membii. Hâ ka kpaá mi ln ba na há he lee. Nidba biiba da bõhõõ na Nyaalm huurt Yohanæsa himtg kuumn n ka neer. ⁸ Volba bõhõõ na gwæt bõhõõ *Helia ģmetgn tant hên. Volba ta bõhõõ na weem daa *gwæt bõhõõhii himtgn. ⁹ Herooda t bõhõõ na:

« Mâ da beda bá git Yohanæsa jugu. ¿ Ben tii nnii wunaħ man hum bà bõhõõ há gwæt? »

Lee, há ka la bag na hà nyaan Yeesua.

Yeesua doowa nidfigm n kpooni hinu n hõlii hireh'

Ta nyaan Matewa 14.13-21; Markuusa 6.30-44; Yohanæsa 6.1-14

¹⁰ Yeesua *tamtba t ģmetgn n bõhõõ-wu ban da her bii. Wú n ban bá san kpamga hên l' nyohr n korgu kuugu, bà hoh-ku na Betsayidaa. ¹¹ Gwentah' nidfigm t miig n tag há kaa. Hâ sohd-ba n ka bõhõõ-ba *Sangband huraant gwæt, n ta gbaad bá da ba n befii bee.

¹² Jabr nn da jabaa lee, gwæt sohdgtba kwifr n barehbee t nyuh' Yeesua man n bõhõõ-wu na:

9.5 N' nit-ba n n' nifi, bá lamn bà bõhõõ na N' feer n`nakpai bà korgun kweku.

Lk

«T`ba kpamloŋun. Biir nidfigmii na bá san kpama kornin n kafiin na bà nyaan diit bà di, na bà nyaan dugu bà doot.»

¹³ Hâ leed-ba na:

«Si-n-ba diit n`momba bà di!» Bá ñmel-wu na: «T`ba n kpooni hinu n hólíi hiref n jaf'. ¿Laa bagl na t`san t`daf nidfigmii diit le?»

¹⁴ Daba da ba kan wo bà ta ruuni hinu. Hâ bóhoo há *gwæet sohdgtba na:

«Biir-n bà kad gbefr gbefr kwefnu kwefnu!»

¹⁵ Bá hém wo han bed lee, n bóhoo bá kad. ¹⁶ Hâ logm kpooni hinuhii n hólíi hirefhii, n vii há nonga n faaga ka seenja Sangband na dii hera ñmæëgb, n gbefm l`menguu n to há gwæet sohdgtba na bá raar nidfigmii. ¹⁷ Baawena t jum n togm, gbefa t tólm. Gwæet sohdgtba t hugl furia kwifr n hærh^z n lag n nyab n.

¿Wen nnii Krista? ¿Lan nnii In ba na bá tagd wii?

Ta nyaan Matewa 16.13-21, 24-28; Markuusa 8.27-31, 34-9.1; n nan Lukaasa 9.44-48; 18.31-34

¹⁸ Goor diir Yeesua da ba kpamga hén ka seenja, hà *gwæet sohdgtba ba há man. Hâ gbaam-ba na:

«¿Nidba bóhoo mà gwæet na man nnii wenii?»

¹⁹ Bá leed na:

«Biiba bóhoo na ven nnii Nyaalm huurt Yohanæssa, volba na *Héliin, ta volba na weem daa *gwæet bóhoothiin, há himtg kuumn n ka neer.»

²⁰ Hâ ñmet n gbaam-ba na:

«Nen de, ¿nii bóhoo na man nnii wenii?»

Fetra t leed na:

«Ven nnii *Krista, Sangband nn bantg wii^z.»

²¹ Yeesua t bahl há gwæet sohdgtba ka venaa-ba nabiir na bá daa biir hiiwu gwæetii felah'. ²² Hâ ta lilm bóhooob na:

«L`ba na *Nida Budaaga man, mà di kunyoŋu kod. *Kpalmba, n *gotibermba, n *bahlb weriitba kee bà kir-ma, bà kuu-ma. L`saa, gotahrd goor mà himtg.»

^{9.17} Gwæet sohdgtba t hugl furia kwifr n hærh', laa Gwæet sohdgtba t kolm-ha wo l`hugl furia kwifr n hærh'.

^{9.20} Sangband nn bantg wii. Nyaan Matewa 1.16.

²³ Hâ bóhoo nidba bá da ba kan bee na:

«Ka hii bag na hà tagd mà kaa, l`ba na há gwid há ret, hà bigd há *dabragr gormena ka tagd mà kaa. ²⁴ Biilm, há bag na hà sohdg hà neerm wii, hà nan boraa-m. L`saa, há borii há neerm mà kaa wii, hà nan sohd-m. ²⁵ Ka nida t yuun tant hén kwægd mæn, ka l`ba na wii moma borii hà neerm laa hà kohl-m, ¿hà way bee? ²⁶ Ka hii ba n jiwfi mà kaa n mà gwæet kaa, Nida Budaaga nan ta bém n jiwfi há kaa kan kee kà daan kà jeegun, kà Sawu n hà *tumtuudba l`rekun. ²⁷ Mà bóhoo-n gobiint na, bá bee nnaheen bee huuga, biiba nan kpa a ku ka ban nyaan *Sangband huraant.»

Yeesua ba hà huraantn

Ta nyaan Matewa 17.1-8; Markuusa 9.2-8

²⁸ Yeesua nn gwæel gwæetii l`hém wo yaǵbilmgu lee, há logm Fetruw n Yohanæswu n Yakooba bá kot duur hén na há seenj. ²⁹ Han da seenja lee, há nonga t lagii beeb, há dimt t feent wasaf n ka hawla niini. ³⁰ Yelmaa, wú n nidba barehba biiba t ka gwæla. L`da ba na *Mohiiswu n *Hélii ³¹ bá daann ka ba n sangbambiimn wiinga. Bá n Yeesu bà da bóhoo lan nnii han ba hà kpi *Yerusalem ka hena há ñmæëgb lee. ³² Fetruw n hà tuurmba bà da gor kpaalee. Ban himtg lee, n yum Yeesuwu hà jeegun, n nidba barehba bá da jehr hà man bee. ³³ Nidbee nn dan n ka nyaba há man lee, Fetra t bóhoo-wu na:

«Berma, l`ba hóm na t`bém nanah'. T`ba t`fil sugt ttaf': venwu kuyen, Mohiiswu kuyen, Héliiwu kuyen.»

–Hâ da kpa a mi han bóhoo tii.– ³⁴ Han da gwæla welee lee, wadr diir t hofntn n fiid-ba, l`hém *gwæet sohdgtba fobefgu. ³⁵ Noor diir t ren wadiin ka bóhoo na:

«Wunwii nnii mà Budaaga. Mà roodg-ka. Hóm-n n kan!»

³⁶ Noorii nn gwæel l`diñ lee, bá yum Yeesua ba hayen. Gwæet sohdgtba t hóm bá noora n gwæetii han da ba bà man lee wen, bà ba biir hiiwu bii ban da nyan bii.

Yeesua yul nidba kunyoŋu, hii la kpa a tia há hén

Ta nyaan Matewa 17.14-18; Markuusa 9.14-27

³⁷ Tonju t vet, bá hofnt duur, nidfigm t tuug Yeesua. ³⁸ Nidhii t ren nidfigmiin ka moo ñmæega ka bóhoo na:

«Berma, mà jobla-v! Geedg n mà buga weenn, mà buga kayenga. ³⁹ Kunidhii mugaa-ka, n ka hena kà mɔɔ ɲmɛɛga ka dama-ka kimm, ka hena nyafifiit ror n kà noor. Hâ hena-ka dad dad, ka kpaasaa-ka weem. ⁴⁰ Mà jobl v` *gwɛɛt sohdgtba na bá wo kunidwii gwentaf', bá ka ba bee.»

⁴¹ Yeesua t bohoɔ na:

«Nen, nidbeɛba bá kpaɛ n gwɛɛt hɛn tiim nen! ɔ L`ba na mà bɛm n`man kakeɛnan tedaa? ɔ L`ba na mà jum-n n kwɛɛwr kakeɛnan tedaa? Daan-ma n v`bugee!»

⁴² Bugee nn da nyufna Yeesua man lee, kunidwii t vu-ka kimm. Hâ gwɛɛl n kunidwii n daat, n gbaad bugee n to-ka ká sa. ⁴³ Bá mɛmbee, bá yum Sangband gemmnt l`hɛm-ba yolaa.

Yeesua lil há kuum gwɛɛt bohoɔɔ

*Ta nyaan Matewa 17.22-23; Markuusa 9.30-40;
n nan Lukaasa 9.22; 18.31-34*

Wo Yeesua nn da hena bii nn da hena baawenwu yolaa lee, há bohoɔ há *gwɛɛt sohdgtba na:

⁴⁴ «Hɔm-n hɔm man bo na mà biir-n gwɛɛfma tii! Tii nnii na, bà kee bà mug *Nida Budaaga man, bà taag-ma nidba nifin.»

⁴⁵ Lee, bá ka kpaasaa hum han bohoɔ tii. Sangband da hɛra na bá daa miig gwɛɛtii kɔtɔd, na bá daa hɔm. Bá ka ba n fobɛɛɣu na bà gbaam-wu lii.

⁴⁶ Gwɛɛt sohdgtba t baɛ n ka gbaama taa na bà miig há ba berm bá huuga wii. ⁴⁷ Hâ miig ban diila tii. Tii lee, há logm bukaaga kiiga, n jɛɛl-ka há man, ⁴⁸ n bohoɔ-ba na:

«Hii hà soɛda bugankena mà hidrn wii, mà mɔm nnii han soɛda. L`saa, há soɛda-ma wii ta soɛda hà tamn-ma wii. Biilm, n`huuga hii hà kpaasaa log hayen na bii wii, wii nnii berma.»

⁴⁹ Yohanɛɛsa t bohoɔ na:

«Berma, t`nyana nidhii vɔɛd kunidba v`hidrn, t`ka bo na t`kir n wun na hà kpaasaa ba t`kpaturun.»

⁵⁰ Hâ leed na:

«Daa kir-n n wun! Hii há kpaɛ na n`gotii wii ba na n`tuurn.»

YEESUA BAĤ HURU N KA KED YERUSALĚM KĖRGUN

Samarii tiiba ba sohdg Yeesua

Lk

⁵¹ Vuugu nn da taar na Yeesua nyab tant hɛn lee, há bohoɔ na wii ba hà san *Yerusalem kɔrgun. ⁵² Hâ tom nidba há nɔngan. Bá san n jib *Samarii kɔrgu kuugun na bà maantr kaalaɲa. ⁵³ Wo han da ked Yerusalem lee, kɔrguun tiiba t ka ba tii na bà sohdg-wu.

⁵⁴ *Gwɛɛt sohdgtba Yakoobwu n Yohanɛɛs t yum welee n bohoɔ na:

«Berma! ɔ Kpaasokla na t`biir boglam tɛɛr n faaga m`kuu-ba?»

⁵⁵ Hâ bid hayen n bà wee n kpalm-ba gwɛɛtii kaa^z. ⁵⁶ L`saa, bá san kɔrjeengun.

Hâ bag na há tagd Yeesua kaa wii beeb

Ta nyaan Matewa 8.19-22

⁵⁷ Ban da loɔr huru lee, hii t bohoɔ-wu na:

«Maa mà tagd v`kaa baatea.»

⁵⁸ Hâ leed-wu na:

«Haant ba n t`vadi, ɲmenii ba n hi soɛga, *Nida Budaaga lee, kee kpaɛ n kaalaɲa ká kan ba kà doot na kà vohoo.»

⁵⁹ Hâ bohoɔ vol na:

«Tagd mà kaa!»

Nidwii t bohoɔ na:

«Si-ma huru mà san mà kuur mà sawu saf'!»

⁶⁰ Hâ leed-wu na:

«Saa kpiirma kugm bá kpiirma! Ven lee, vii san v`faam *Sangband huraant gwɛɛt.»

⁶¹ Vola t ta bohoɔ na:

«Berma, maa mà tagd v`kaa, lee, si-ma huru mà san mà gwɛɛl n taa reba saf'.»

⁶² Hâ ree n bohoɔ-wu na:

«Hii há gbaɛnta n ka ko ka bag na hà geem n koot wii ba mag na bá hee-wu n bii Sangband huraantn.»

9.55 Wadvolii hewla kan ...ka bohoɔ na: «N`kpaasaa mi na vohootem nnii m`ba n`ni. Biilm, Nida Budaaga ba daan na kà ku nidba, lee, kà daan na kà dah nidba juuni.»

Yeesua tuuma hà gwæet sohdgtba kwæibleh n bareh'

Ta nyaan Matewa 9.37-38; 10.5-15; 11.20-27; 13.16-17

10 ¹ Lee n l` kaann, Berma t room nidvolba kwæibleh n bareh'^z, n tom-ba hà nongan bareh bareh korni menin n kaalai menii hà kan da ba hà san n ree, ka bõhoo-ba na:

² «Dikañb ba kòd koogun, gwentah, nidba kpañ kòd na bà log-b. Tii lee, jobl-n dikañb tii na hà tamn dikañlogdba hà koogun na bà log há dikañb. ³ Ked-n! Mà tuuma-n wo fæebii diidt huuga. ⁴ Daa mad-n tanr, laa ruugu, laa nanawda! Daa ta jefntm-n n huru na n` seenj hii! ⁵ Ka n` jib haar diirn, biir-n sah na: "Nigiigu bëm n` man". ⁶ Ka nigiiigu nidhii ba kan haarii nii, n` nigiiigu seenjbii kpat hà man. Ka lag welee, n` seenjbii ñmetgn n` man. ⁷ Bëm-n haariin, jum-n ka nyi ban ba bà sahm-n bii! Hà hëna ñmæëgb wii, l` ba na hà sohdg hà fat. Daa lintgm-n haya! ⁸ Ka n` jib korgu kuugun bá sohd-n, dii-n ban ba bà to-n bii! ⁹ Gbaad-n kan korguun beftiiba, n` biir kan tiiba na *Sangband huraant nyõhra n ban! ¹⁰ Ka n` dan n ka jiba korgu kuugun bá ka kpaasohda nii, n` jib kan banun n` biir na ¹¹ bá korgu kweku kú mug n` nakpai kuu, n` fæer-ku bá hën^z, gwentah', bá miim na Sangband huraant nyõhra n ban. ¹² Mà bõhoo-n na Sangband yaagu yaam goor, *Sodoom tiiba kunyõru nan ba kù bëm tegiigu ka yala korgunkuna reku.

¹³ «Korasiin korgu ven, kunyõru nan luura v` hën! Betsayidaa korgu ven, kunyõru nan luura v` hën! Ka má da he hoolgu *Tiir n Sidoon kornin wo man da her n` huuga lee, nyimlëna kornhiin tiiba t da fid kutukunt dimt n figm bayen toom na l` werii na bà bagl na bà lagii neerm. ¹⁴ Tii nii yaagu yaam goor, Tiir n Sidoon kunyõru nn nan ba kù bëm tegiigu ka yala n` reku. ¹⁵ L` saa, Kafarnahuum korgu ven, ¿ diila na nan via vyen n faaga kakeñnan sangbambiiimnn? Hàai! Bà nan hoñla-v n tinja kakeñnan tinrba man.» ¹⁶ Hà ta bõhoo há *gwæet sohdgtba na: «Hà hum n nn wii ta huma n man, há kir-n wii ta kir-ma, há kir-ma wii ta kir hii hà tamn-ma wii.»

¹⁷ Nidba kwæibleh n barehba^z Yeesua nn da tomr bee t ñmetgn ka ba nyaagbn n bõhoo-wu na:

10.1 *Kwæibleh n bareh'*, wadvoliin ba na *kwæibleh'*.

10.11 *N` fæer-ku bá hën*, l` kotod na *N` nit-ba n n` nihi*.

10.17 *Kwæibleh n barehba*, wadvoliin ba na *kwæibleh'*.

«Berma! L` lag n kunidba mēñ t ka ta vala-t, ka t` si-ba wad v` hidrn.»

¹⁸ Hà leed-ba na:

«Man yum kunidba huraa *Saatana tefdgna huuu n faaga, wo toñu nn ñmedaa myenm hën lee. ¹⁹ Hom-n! Mà sira-n gemmnt na n` nawdrn waagi n namii, na n` wadrn rafeeda gemmnt mēnt, bii kpañ b` ta hēm-n beñgu. ²⁰ Tii lee, daa bēm-n nyaagbn na kunidba vala-n! Bēm-n nyaagbn na bà hõda n` hida sangbambiiimn!»

²¹ Yelmaa, *Vofoom Buudm t hugl Yeesuwu n nyaagb, hà ree n bõhoo na:

«Hai, mà Sa, sangbambiiim n tant l` Berma! Mà seenja-v na ven hëra ñmæëgb n werii kaaba vn da kpēñdr bermba n rariilm tiiba bii. Biilm, mà Sa, In sòkl na v` he bii nii welee.

²² «Mà Sa taag wantii mentii mà natadn. Hii kpaas mi Budaaga man ka l` kpañ na mà Sa miil-ma. L` saa, hii ta kpaas mi mà Sa ka l` kpañ na Budaaga man, man miil-wu. Hii man sòkl na mà werii-wu mà Sa wii, wii ta miil-wu.»

²³ Yeesua t bid hayen n hà *gwæet sohdgtba weenn, n bõhoo bee bayen na:

«Lamæëgu tiiba nii nen, nen yu n` reb yu bii! ²⁴ Mà rea ka bõhoo-n na weem daa *gwæet bõhoo-tba kòd n huraamba kòd da bagl na bà nyaan n` reb yu bii gwentah', bà ba nyaan-b, na bà hom n` reb hum bii gwentah', bà ba hom-b.»

Sòkl v` nidtuura!

²⁵ Lee wen, *bafñb weriithii t vid n jefnt, n ka bo na hà feer Yeesuwu kutukja, n gbaam-wu na:

«Berma! ¿ L` ba na mà he ben na mà yuun neerm m` bee kakeñnan mii?»

²⁶ Hà leed-wu na:

«¿ L` hõd benwu *Mohiisa wadii nii? ¿ Kaal wadiin ka hum na laa?»

²⁷ Nidwii t leed na:

«L` ba na v` sòklm v` Saberm Sangband n v` kwæewr mēnd, n v` rem mēnm, n v` gemmnt mēnt, n v` diila mēna. L` saa, v` ta sòklm v` nidtuur wo vn sòkla v` mòm vyen lee.»

²⁸ Hà bõhoo-wu na:

« Leedg hom. H̄em welee ka bo na v`nan neer!»

²⁹ Bahlb weriitwii t ka bag na h̄a werii na wii nnii nidh̄oma, n gbaam Yeesu na:

« ¿ Wen nnii mà nidtuura? »

³⁰ H̄a leed-wu na:

« Nidh̄ii da reda *Yerusalem n ka hofntaa Yerikoo, n san n tarj n bawdba, bá tíhd h̄a h̄en, n fitr h̄a dimt, n bam-wu, n gbum-wu, h̄a ka hegaa, bá saa-wu hurun n nyab. ³¹ L` h̄em na *gotiifh̄ii da kena n hurhuu. H̄a wen nyan nidwii, n h̄agd n koogun, n get ka ked. ³² L` ta h̄em na gotiiba torgfh̄ii ta tagdna huryenhuu, n dan n taam kaalan̄een, n geed, n yum nidwii, n ta h̄agd n koogun n get ka ked. ³³ L` saa, *Samaríi tiifh̄ii t ka ta kena n kan, n taan nid ban gbur n sotr not wii man. H̄a wen nyan-wii, l` h̄em-wu h̄igm biii. ³⁴ H̄a nyuh̄ii h̄a man, n lo h̄a notn datulm n kpaam, n b̄om dimt. L` tog, h̄a kal-wu hayen h̄a bor̄na h̄en, n san-wu n saanba haarn, n kiigm h̄a jugun. ³⁵ Torju t vet, h̄a ree h̄a ruugun liǵbkpaǵm mreǵm^z, n to h̄a kiig saanba haar h̄en wii, n b̄oh̄oo-wu na: "Kiigm nidwunwuna jugun hom! Ka v`dan n hewl kan bii, mà daa h̄metgna mà h̄m̄elg-v bii vn hewl bii mà m̄oma." »

³⁶ Yeesua nn bed welee lee, n gbaam-wu na:

« Nidba batah̄bee huuga, ¿ nyan wo wen nnii nid bawdba nn gbur n k̄oh̄d wii nidtuura? »

³⁷ Bahlb weriitwii t leed na:

« H̄ii h̄a her-wu h̄omgu wii.»

Lee wen, h̄a b̄oh̄oo-wu na:

« Ked v`ta h̄em welee! »

Soklm Yeesua!

³⁸ Yeesuwa n h̄a *gw̄et sohdgtba ban da ked huru lee, n san n keed k̄orgu kuugun, reekan f̄ogh̄ii t sohd-wu h̄aa, bà hoh-wu na Maarta. ³⁹ F̄oḡwii da ba n nyab̄era, bà hoh-wu na Maaria, h̄a kad Berma nakpai kw̄en n ka kewla bii han da weraa bii. ⁴⁰ Maartwii bidra hayen n haaga h̄m̄egt, lee, n bid hayen n b̄oh̄oo na:

« Berma, mà nyab̄era saa má ka h̄ena h̄m̄eḡbii membii mayen, ¿ l` kpaá b̄oh̄oo-v liin? Biir-wu na h̄a t̄org-ma! »

10.35 Liǵbkpaǵm mreǵm, welee liǵbiir da taara wo goora h̄arēha h̄m̄eḡb fat.

⁴¹ H̄a leed-wu na:

« Maart ven waa, loo-ku vyen ka ȳoh̄wa h̄m̄ek̄od huuga, ⁴² l` ba na bii byenb beel daft. Maaria bantg kaalan̄homga, h̄ii kpaá kee h̄a sohdg-ka h̄a do.»

Lk

¿ Lan nnii ln ba na bá seeǵmaa?

Ta nyaan Matewa 6.9-13; 7.7-11

11 ¹ Goor diir, Yeesua da ba kaalan̄a kiigan ka seeǵa. H̄an difh̄ lee, h̄a *gw̄et sohdgtfh̄ii t b̄oh̄oo-wu na:

« Berma! Yohan̄esa da werii h̄a gw̄et sohdgtba ln ba na bá seeǵm lee. Ta werii-t ln ba na t`seeǵm lee!» ² H̄a b̄oh̄oo-ba na:

« Ka n`seeǵa, b̄oh̄oom-n na:

« Taa maara!

V`hidr b̄em buudr,

v`huraant daan.

³ Safm-t t`goor diit goor wo goor^z!

⁴ V`waa-t t`fub̄efh̄ii

wo tn waa bá h̄ena-t b̄ef̄gu bee m̄embee lee!

Daa saa na t`loo hoglan!»

⁵ H̄a ta b̄oh̄oo-ba na:

« Tn biir na n`huuga h̄ii ba n tuurfh̄ii, h̄a vid tun̄koǵu n san tuurfh̄ii man n b̄oh̄oo-wu na: ⁶ "Mà tuura, mà tuurfh̄ii t̄eh̄d mà h̄en, bii kpañ na h̄a di. ¿ Kpañ v`k̄em-ma kpooni hitafi m̄omi?" ⁷ Ka volwii t leedg-wu ka ba h̄a dugun na: "Saa-ma kpooo! Má n mà bii t`fetg dootm n gar t`h̄en. Mà kpañ mà bee mà vidg mà ren mà to-v bii." ⁸ Mà b̄oh̄oo-n na h̄a ba h̄a la vidg h̄a to-wu han bag bii membii. Ka h̄a la ba to-wu na bá tuurfh̄ii kaa, h̄a to-wu na han sol jiwfi l`kaa. ⁹ Man lee, mà b̄oh̄oo-n na: jam-n, bà si-n! Bag-n, n`nyaan! Kofooo-n, bà rawdg-n! ¹⁰ H̄a jamaa, bá safm-wu. H̄a bagii, h̄a yum. H̄a koħaa, bá rawd-wu. ¹¹ Ka n`ni h̄ii ba na san, h̄a buga t gbaam-wu h̄olga, ¿ h̄a bag waaǵb h̄a to-ka laa^z?, ¹² laa ¿ h̄a to-ka namga l`ba na k̄a gbaama-wu k̄ooler? ¹³ Ka l`ba na nidb̄ef̄j̄otnt nen, nii miil n`bii wan̄om̄t safb de, ¿ n`Sa h̄a bee san̄gbambiim̄n wii, wii nan safb̄ biiba bà gbaama-wu *Vof̄oom Buudm bee lan n jafh̄?»

11.3 T`goor diit, laa su diit.

11.11 Wadvoliin hewla na laa ¿ h̄a to-ka tand l`ba na k̄a gbaama-wu kpoonu? Nyaan Matewa 7.9.

**¿ Yeesua hɛna hoolgu hɛb n
Sangband gemmnt laa kunida ret le?**

Ta nyaan Matewa 12.22-30, 43-45; Markuusa 3.20-27

¹⁴ Kunida da kad nidhii hɛn, n hɛm há kit tantaagua. Yeesua t voom kunidwii, há rorm, n saa nidwii t bah n ka gwɛɛla hom. L' hɛm nidfigm yɔlaa. ¹⁵ Biiba t ka bɔhɔɔ na kunidba huraa *Bhelsebuula sira-wu gemmnt, há ka vɔhd kunidba. ¹⁶ Volba t ka bag na bà feer-wu kutukɔ, n gbaam-wu na há he hoolgu kuugu, l' werii na há gemmnt rɛn Sangband man. ¹⁷ Yeesua nn da mi bà diila lee, há bɔhɔɔ-ba na:

«Ka huraahii nidba t radg taa n ka taaw taa hoodr de, ¿ huraantii kpaɛ t kɔia?, ¿ bá haya kpaɛ hà lotr taa hɛnii? ¹⁸ N' bɔhɔɔ na Bhelsebuula sahl-ma gemmnt na mà vɔhd kunidba, ¿ laa bee? Ka l' ba na *Saatana nidba radg taa, n ka taaw taa hoodrii, ¿ lan nii há huraant nn ba t' neera? ¹⁹ Ka maa vɔhd-ba n welee gemmntii, ¿ wen t ka saɛ nii kpaturu tiiba gemmnt na bá vɔhd-ba? Tii lee, bee mɔmba nan weraa na n' ba gokaat. ²⁰ Lee, ka l' ba na mà vɔhda kunidba n Sangband gemmnt biilmii, l' weraa na *Sangband huraant fetg n' man daanma! ²¹ Ka nidhahrkahhii t log há hoodwant, n ka kiig hà haar hɛnii, bii kpaɛ b' tarm hà kwɛgdm hɛn. ²² L' saa, ka nidhii t daan ka hahr ka yatg-wu, n bee n jum há jugun, hà sohdg hà hoodwant han da higr t' jugun tii, hà log bii han da ba n bii membii hà raar nidba. ²³ Hii há kɔaa nyɔhr-ma wii ba na mà rafeedn. Hii há kɔaa tɔra-ma na t' kpogl wii, hà yadran.

²⁴ «Ka kunida t riir nida ni, n san n ka yɔhwa kaalarɔkparmt n ka bag vohoolarɔ. Wo han ba nyaan kiiga lee, há bɔhɔɔ hayen na: "Maa mà ɛmɛtɔg mà haar man da red diin." ²⁵ Han bɔhɔɔ welee lee, n ɛmɛt d' ni, n mid bá haadr-d n manyii wantii mentii. ²⁶ Lee wen, há san n bagm kunidvolba balbleh', bee ba talmt ka yata-wu. Bá ɛmɛtgii taa kaa n kad haariin. Lee wenii, nidwii neerm t ka ba kunyɔɔɔ kɔd l' yala nooga.»

²⁷ Yeesua nn da bed gwɛɛtii welee lee, fɔghii t bɔhɔɔ-wu ka ba nidba huuga na:

«Lamɛɛgu tii nnii fɔg há her v' fuuga n maadm-v n hɛɛl-v wii.»

²⁸ Há leed na:

«Biiba bà hum Sangband gwɛɛt n ka vala-t bee, bee nnii lamɛɛgu tiiba.»

**Nidba gbaama na bà nyaan hoolgu
kuugu l' si-ba wiinga bà tii Yeesua hɛn**

Ta nyaan Matewa 12.38-42; 5.15; 6.22-23; Markuusa 4.21

²⁹ Nidba nn da kaada taa Yeesua man lee, há bah n ka bɔhɔɔ-ba na: Lk

«Goona nidba kpaɛ hom. Bà gbaama na bà nyaan hoolgu kuugu l' werii na mà gemmnt rɛn Sangband man. Tii lee, bà kpaɛ bà nyaan kuugu ka l' kpaɛ na weem daa *gwɛɛt bɔhɔɔt *Yonaasa reku n jah'. ³⁰ Wo bii b' da her Yonaaswu bii nn da ba na hoolgu Niniiv tiiba nɔngan lee, ta welee nnii bii b' kee b' he *Nida Budaaga hɛn bii nn ta ba b' bɛm na hoolgu goona nidba nɔngan. ³¹ Sangband yaagu yaam goor, fɔg há da ba huraant Saabaa tantn wii kee hà vidg goona daba jugun hà tulg-ba gwɛɛt, blaɛb kaa na hà rɛn tanvɔgt n hà kewlg *Salomoon rarm gwɛɛt. L' saa, hii bee nnaɛ ka yata Salomoon. ³² Sangband yaagu yaam goor, Niniiv tiiba kee bà vidg goona nidba jugun bà tulg-ba gwɛɛt, blaɛb kaa na Yonaasa da faa-ba Sangband gwɛɛt, bá lagii neerm. L' saa, hii bee nnaɛ ka yata Yonaasa.

³³ «Hii kɔaa tɔla kand na hà kɔɛhr-d laa hà lig-d tɔka kwɛɛn. Bà lila-d n bahga na bá jibna bee yum wiinga. ³⁴ Niini boo gbanu kand. Ka v' niini ba homii, v' gbanhuu menhuu t ka ba wiingan. Ka v' niini t kohlaa^z, v' gbanhuu t ka ba nyeetn. ³⁵ Tii lee, he hom na wiinga ka ba v' gbanun kee daa bɛm na nyeetn! ³⁶ Ka welee, v' gbanhuu menhuu ba wiingan, v' gbanu riikan kpaɛ nyeetn, hú menhuu kee hú bɛm wiingan wo kand wiinga nn hɛna n ka wiir-v lee.»

Yeesua kɔal Farisii tiiba n bahlb weriitba

Ta nyaan Matewa 23.4-36; Markuusa 12.38-40

³⁷ Yeesua nn gwɛɛl l' diɛ lee, *Farisii tiihii t hoh-wu na bá san baa bà di diit. Há jib baa n kad diit deb. ³⁸ Farisii tiiwii wen nyan na Yeesua bo na hà bah diit deb ka ba nit wo kowt nn gbaama lee, l' hɛm-wu yɔlaa. ³⁹ Berma t bɔhɔɔ-wu na:

«Kɔay nn ba, Farisii tiiba nen! N' naada n' kpowdii kaawa n

^{11.34} Bá lamn, ka hii ba butoogu, bà bɔhɔɔ na *Há niini kohl*.

n`sumii kaawa, l`ba na n`kwεεwan ba na n`bam ka hεna talmt. ⁴⁰ Joojoont nen! ¿Lag Sangband ree bii ban yu biin? ¿Lag dii ta ree bii ban kpa a yu biin? ⁴¹ Safm-n kunyɔŋtiiba bii nn ba n`wombiin n`sumiin bii! Lee, l`mεnguu bεm-n n`kpel kpel.

⁴² «Farisii tiiba nen! Kunyɔŋu nan luura n`hεn. N`logl jivaat t`ba na jit kuut tii wo budiit dela n`rad-t tɔmb kwifr, n`logm myenm n`safm Sangband. L`ba hɔm gwentah', n`hɔŋaa na n`hεm gobiint hεn, ka ta hɔŋaa na n`sɔklm Sangband. Yanta tii nnii ln ba na n`hεm-t n`hεmεgɔb ka kpa a hɔŋaa vontii.

⁴³ «Farisii tiiba nen, kunyɔŋu nan luura n`hεn! N`sɔkla na n`kad bermba jarii hεn na b a yum-n *Yuudaa tiiba kpoglb disagtn, ka sɔkla na b a seejɔm-n n`valgm nidba huuga. ⁴⁴ Kunyɔŋu nan luura n`hεn. N`boo bili ban ked h i hεn ka kpa a mi na bilin hii.»

⁴⁵ *Bahlb weriithii t bɔhɔɔ-wu na:

«Berma, vn gwεsla welee lee, ta suul n`t`mεh nnia!»

⁴⁶ H a leed-wu na:

«Bahlb weriitba nen, kunyɔŋu nan luura n`hεn! N`tula nidba wanjeet, ka kpa a tia na n`tarm n`nabiir mɔmr wantii hεn na n`tɔrg-ba. ⁴⁷ Kunyɔŋu nan luura n`hεn! N`mɔhl *gwεet bɔhɔɔtba kwεεlm bili, l`ba na n`yandaba da kura-ba. ⁴⁸ L`weraa na n`diila na n`yandaba nn da hier bii da ba hɔm. B a da kura gwεet bɔhɔɔtba, nii t ka mɔh b a bili. ⁴⁹ Tii kaa nnii Sangband nn da bed rarm gwεet na: "M a kee m a tuun-ba gwεet bɔhɔɔtba n`tumptba, b a nan ba b a kuum b a ni biiba ka mεdra volba". ⁵⁰ Tii lee, l`kee l`dar goona nidbee tobr gwεet bɔhɔɔtba b a yandaba nn da kur bee kaa. Bee nnii, l`log tant reem ⁵¹ H abεsla kuŋa daa kakehnan Sakarii ban da kur Sangband disaku n`vit dahŋa l`huuga wii kuum. M a bɔhɔɔ-n gobiint na waa, l`kee l`dar goona nidbee tobr nidba ban kur bee kaa.

⁵² «Bahlb weriitba nen! Kunyɔŋu nan luura n`hεn. N`logra saabr ban rawda rarm fiid noor n`dii. N`ba jib kan n`mɔmba, ka ta kpa a saa na b a bag na b a jib kan bee jib.»

⁵³ Yeesua nn da red Farisii tiiwiaa lee, bahlb weriitba n`Farisii tiiba t`hεm kwεεwweerga, n`bah n`ka jaarŋa-wu ka gbaama-wu gwεet yɔh yɔh' ⁵⁴ ka kpehεε h a noor kpamga na h a titm gwεet tiit.

Yeesua weraa h a gwεet sohdgtba na b a daa solm bii tant hεn

Ta nyaan Matewa 10.28-33, 19-20

12 ¹ L`vuuguu, nidba da kpogl taa kɔd n`ka hmihr ka fetra taa nakpai. Yeesua t gwεel n`h a *gwεet sohdgtba saf', ka bɔhɔɔ-ba na:

Lk

«Mad-n nyen n`*Farisii tiiba kpoonu ragr. Dii nnii na b a yul volba ret ka saa b a ret. ² Bii b`ba fohmgan bii nan ror wiingan. Bii b`ba na b a kpehɔdrn bii mεmbii nan ror feelgan. ³ Tii kaa nnii n`ret bed nyeetn tii mentii, b a kee b a hom-t wiingan. Vn nyeera hii tobrn dugun ka riw n`hεn tii, b a kee b a toolgm-t n`kɔrgu. ⁴ M a bɔhɔɔ m a tuurmba nen na, daa solm-n biiba b a kuu nida gbanu n`jah bee! B a hεna welee ka kpa h b a bee b a mɔɔg bii hεb. ⁵ M a ba m a werii-n ln ba na n`solm wii. Solm-n Sangband na d`ba d`bee d`ku nida ka ta ba n`gemmnt na d`lɔɔlg-wu taabuugun. M a bɔhɔɔ-n biilm na, dii nnii ln ba na n`solm! ⁶ ¿B a kpa a gweedma kaagɔmenbihii hinuhi wadbii hireh? Gwentah', Sangband kpa a hɔŋaa hi ni kiiga. ⁷ D`lag n`juunin jii mεh n`kaalm n`ka mi h i noor. Lee, daa solm-n fobεhgu! N`ba daft n`yat kaagɔmenbihii kɔd.

⁸ «M a bɔhɔɔ-n na ka hii t`ree n`bɔhɔɔ nidba nɔngan yaklaa na man hehl-wii, *Nida Budaaga man, m a nan ta ree m a biir *sangbantumtba nɔngan na man hehl-wu. ⁹ Lee, ka hii t`kii nidba nɔngan na h a kpa a mii-ma, ta welee nnii Nida Budaaga man, man nan ta kia sangbantumtba nɔngan na m a kpa a mii-wu. ¹⁰ Nid h a bɔhɔɔ Nida Budaaga gwεet bεhgu wii, Sangband nan waalaa-wu. L`saa, h a suudg *Vohoom Buudm wii, d`nan kpa a waalaa-wu.

¹¹ «B a kee b a san-n n`*Yuudaa tiiba kpoglb disagtn bermba n`huraamba n`gomna nɔngan. Ban kee b a san-n n`lee, n`kwεεwa daa toom na: ¿n`ba n`he lan n`riiraa?, laa ¿n`ba n`biir na laa? ¹² Vohoom Buudm kee m`werii-n l`wendii mɔmr nn ba n`biir tii.»

Yeesua weraa kεghɔmt n`kεgbeft gwεet

Ta nyaan Matewa 6.25-34; 29-21

¹³ Lee, nidfigm huuga hii t`bɔhɔɔ Yeesu na:

«Berma! Biir m a maar na m a n`wun t`radg taa kwεgdm t`sa nn saa-t n`mii.»

¹⁴ H a leed-wu na:

«Mà tuura! ¿Wen lo-ma na mà yaam-n n yaagu, laa mà raarm-n kwegdm?»

¹⁵ Lee, n bõhõõ-ba na:

«Hêe-n hõm! Mug-n ñyen n ligbiir sòklb! Lag nida neerm nnii há kwegdm, ka hà la ba n mn kòd.»

¹⁶ Há gwæel-ba n nawdlam na:

«Kwegdm tiifhii da ba n koot kòd, t´dan n hêm dikaftb hõm. ¹⁷ Há ka diila ka bõhõõ n hà ni na: “¿Lan nnii man ba mà hea? Mà kpaft n kaalaŋa na mà kpefdr mà dikaft.” ¹⁸ Lee, há bõhõõ na: “Ln ba welee lee, maa mà gbuft mà buuni, mà yadg-fi, mà hewii fi ni mà jont n dikahvontii mentii. ¹⁹ Lee wen mà biir mayen na mà ba n dikaft kòd na mà jum kakefnan n bina kòd, maa mà kad ka vohaa ka ju ka nyi ka nyaaga.” ²⁰ Lee, Sangband t bõhõõ-wu na: “Joojooŋunkuna! Nyingunkuna v`neerm ba m`dift. Lee wen, ¿wen ba hà heftm n v`dikaft vn deegr tii mentii?” ²¹ Welee nnii ln ba n hii hà bag kwegdm hayen hà jugun n jaft ka kpaft kwegdm Sangband nõngan wii.»

²² Lee, Yeesua t bõhõõ há *gwæet sohdgtba na:

«Tii kaa nnii man bõhõõ-n na: Daa kuum-n ñyen n diila na n`kee n`nyaan tee diit na n`di n`neera, laa dimt na n`yohra! ²³ Biilm, neerm ba daft l`yata diit, gbanu ta ba daft l`yata dimt. ²⁴ Geedg-n n`nyaan kaakaara! Há kpaab buud, hà kpaalõg dikafhb, hà kpaadoog buunin, gwentafh lee, Sangband doowa-fa. ¿N`kpaaba daft kòd l`yata hmenii? ²⁵ ¿N`ni wen ba hà ku hayen n diila hà bee hà hewl goor dyend mòmrr hà neerm hèn na m`voka? ²⁶ Ka n`kpaft n`bee n`he bii b`ba jaft bii, ¿ben kaan nn kuu ñyen n diila vontii hènii? ²⁷ Hiiuu-n n`nyaan kpaam moot fiit nn berŋa! T`kpaahèna bii, t`kpaaruug dima^z. Gwentafh', mà bõhõõ-n na, *Salomoona nn da la ba n kwegdm kòd lee, hà da kpaft n dimhõma n taam moogu kuyengu fiit. ²⁸ Wo Sangband nn yoh moot t`ba jana kpaam tii dima, l`ba na su bà kee bà kòfdg-t bogmn lee, ¿d`kpaakee d`he nenwu welee l`yatga, nen, n`gwæet hèn tiim nn ba gigidgu nen? ²⁹ Daa kuum-n ñyen n diila ka bag herufh nn kee n`di n nn kee n`nyi bii! ³⁰ Bá kpaaseerŋa Sangband bee kuudra bayen hengu n

12.27 Hiiuu-n n`nyaan kpaam moot fiit nn berŋa! T`kpaahèna bii, t`kpaaruug dima, wadvoliin ba na Hiiuu-n n`nyaan kpaam moot fiit nn ba! T`kpaaruug yot, t`ta kpaaruug dima.

welee diilfee. Nen lee, n`Sa bee ka mi nn halwa bii. ³¹ Yaagr-n *Sangband huraant baŋb safh', l`saa d`si-n bii b`fad-n bii membii!

³² «Nen, nen ba na mà kaa tagdtba nen, daa bẽm-n fobefhgu! N`sa sòkl na hà lo-n huraantn. ³³ Gweedm-n n`want n`lõg ligbiirii n`si kunyõŋtiiba! Mad-n taŋa hà kpaakofla free! Kolm-n kwegdm ka doog sangbambiimn! Reekan, m`kpaakee m`bõr felafh', bawdba kpaakee bà võh-m, dindiit ta kpaft t`bee t`kõhl-m. ³⁴ Nida kwegdm kan ba ree, há kwæwr ta ba kan.»

Yeesua weraa kintr gwæet

Ta nyaan Matewa 24.45-51

³⁵ «Maantr-n ñyen n`hõd na n`bafh hmeegb hẽb, ka haflg n`damha n`sariin, n`tõl n`kana n`ka wiir! ³⁶ Bẽm-n wo hmeefeedba bá hõd bà bermwu bee, há wen kee hà riir yaala kasant kaalaŋa hà taan hà kofhaa, bà rawdg-wu. ³⁷ Hmeefeedba bá neer ka hõd bà berm na laawen nnii han taana bee, bee nnii lamægu tiiba. Mà bõhõõ-n gobiint na waa: Há wen taana hà mid bà neer ka hõd, hà togdg hà damr, hà wed bà kad, hà lõõm-ba diit bà ju. ³⁸ Ka há taan tunjõhgu, laa l`getg welee, n`mid bà neerii, bee nnii lamægu tiiba. ³⁹ Hõm-n gwæetntina hõm! Ka haar tia t`miig vuugu bawda nn kee hà daan haa kuu, hà kpaft hà saa na bawda daan hà gbuft há haar. ⁴⁰ Maantr-n ñyen n`hõd na *Nida Budaaga nan kena waaru nn kpaadiila hù hèn huun.»

⁴¹ Fetra t gbaam-wu na:

«Berma! ¿Gwæela nawdlamnmina tii hèn n`jaft laa, n`baawen le?»

⁴² Berma t leed-wu na:

«¿Wen nnii hmeefeed há ba hõm ka mi rarm? Wii nnii há berma nn banta na há sugm há haar jugun, ka safh diit hmeefeedvolbee, volwu hà ret, volwu hà ret, l`wen mag lee wen. ⁴³ Hmeefeedwii nnii lamægu tia, ka l`ba na há berma nan kpen hà mid hà heewr n`hmeegbii n`hẽb hõm. ⁴⁴ Mà bõhõõ-n gobiint na waa: Bermwii nan tõõ-wu hà kegt ment na há kiigm t`hèn. ⁴⁵ Lee, ka hmeefeedwii t`diilg n`hà ni na hà berma kpaft hà kpen weem, lee wen hà mug hmeefeedvolbee, daba n`fõgba, hà gbum, ka kad ka ju ka nyi l`kuu-wu, ⁴⁶ goor diir, hà bermwii nan kpen hà mid hà kpaahõd, ka ta kpaami waaru han kpena huu hèn, hà dar hà tobr kimm,

Lk

hà voo-wu, bà loog-wu bá kpaá vala Sangband bee kaalaŋa. ⁴⁷ Ŋmɛɛfeed há mi há berma nn sɔkla bii, n ka kpaá hɛna b' hɛn wii, bà kee bà gbuu-wu l' hom-wu biii. ⁴⁸ L' saa, ŋmɛɛfeed há kpaá mi há berma nn sɔkla bii, n hɛm bii l' ka ba na bá gbuu-wii, bà gbuu-wu jaf'. Bá reŋa sir kɔd wii, bà nan gbaama-wu kɔd, bá reŋa to kɔd l' yat wii, bà nan gbaama-wu kɔd l' yatg.»

Yeesua weraa gwɛɛt há daanm jugun

Ta nyaan Matewa 10.34-36; 16.2-3; 5.25-26

⁴⁹ «Mà daan n bogm tant hɛn, man bagm na nyimlena m' hulwa. ⁵⁰ L' ba na bá hor-ma huurb biib, mà rarm t ka fid mà hɔd na l' getg weem l' fet mà hɛn. ⁵¹ ¿N' diila na mà daan n nigiiigu tant hɛnn? Háai, mà bɔhɔɔ-n na mà daan na mà hɛ na nidba kpalm taa. ⁵² Log jana v' san n nɔngan, hayendn nidba banu kee bà heluum taa. Barehba heluum batafba, batafba helwa barehba. ⁵³ Sa kee hà heluum há kwɛɛla, kwɛɛla helwa há sa. Nya heluum há bɛɛra, bɛɛra helwa há nya. Yaaǵba heluum há bufɔga, bufɔga helwa há yaaǵba.»

⁵⁴ Há ta bɔhɔɔ nidfigm na:

«N' yul toŋu haawaa n kù kwɛɛn, n' bɔhɔɔ na toŋu ba kù ni. Kù ta niim. ⁵⁵ Ka n' nyaan muunu hɔh ka kpaá fug ham, n' bɔhɔɔ na tulgu ba kù hɛ. Kù ta hɛm. ⁵⁶ Nen, nen yu volba ret ka saa net nen, n' bea ka yu b' hɛna tant hɛn n sangbambiimn bii, ¿lan nnii nn kpaá bea ka yu b' geta gwɛhɛma bii?

⁵⁷ «¿Ben kaan nn kpaá miigaa n' mɔmba bii b' ba hom bii? ⁵⁸ Ka hii t sam-v huraa, n' loom huru taa kaa, n ka ked yaagu yaalaŋa, l' ba na v' hɛ na v' n wun n' hom n taa saf ka nyi ba hurun ka ban taai, ka sol na há daa da hà taag-v yaagu yaada nuhun, wii taag-v tawdba nuhun, l' saa bee riw-v sarga. ⁵⁹ Mà fɛda-v na, nan kpaá ror sargeen kakehnan v' daa nan faad v' fomr mɛnd.»

Yeesua weraa na l' ba na nida lagii hà neerm

13 ¹ L' vuuguu, nidba t daan Yeesua man, n bɔhɔɔ-wu *Galilee tiiba *Filaata nn da wed bá kuum bá heewr n Sangband n vidb bee gwɛɛt. ² Yeesua t leed-ba na:

«Ka Filaata t wed bá kuum-ba welee de, ¿n' diila na bee nnii fubɛhtibermba l' yata Galilee tiiba volbee laa? ³ Lag welee! Mà bɔhɔɔ-n, ka n' ba lagii neermii, n' kee n' ta kpiidr n' mɛmbee wo ban

kpiidr lee. ⁴ L' saa, nidba kwifr n baniindba Siloowa disagsemgu nn da hadg n luurm n wadr bá kuum bee, ¿n' diila na bee da kofl n yat *Yerusalem kɔrgu tiiba volbee laa? ⁵ Lag welee! Mà bɔhɔɔ-n, ka n' ba lagii neermii, n' kee n' kpiidr n' mɛmbee wo ban kpiidr lee.» Lk

⁶ Tii n t' kaan, há gwɛɛl-ba nawdlammína na:

«Nidhii da hoowra feega hà koogun, n dan n san na hà tɔɔ feem, n mid ká ba rɔn. ⁷ Lee wen, há bɔhɔɔ nid han lo na há maantrm kooguu wii na: "Hiluu v' nyaana! Bina hatah nnanah man kena na mà tɔɔ feem feegankenana ka kpaá yu bii. Luug-ka! ¿Ben kaa nnii kan sohɔg kaalaŋa yemii?" ⁸ Há maantra kooguu wii t bɔhɔɔ-wu na: "Berma, saa-ka dona! Maa mà ti vadb mà kaadg, mà lo buranbint, ⁹ ka tiit, kakehnan daanhee, kà ba kà rɔn. Ka ká dan n ka ba rɔnaa, v' luug-ka.»

Yeesua weraa Sangband huraaant gwɛɛt n ta Saabaat goor gwɛɛt

Ta nyaan Matewa 13.31-33; Markuusa 4.30-32

¹⁰ *Saabaat goor diir, Yeesua da weraa Sangband gwɛɛt *Yuudaa tiiba kpoglb disaku kuugun. ¹¹ Fɔghii da ba kan ka ba n bɛhii, l' ba na l' hera bina kwifr n haniind kundhii nn da fod hà kaawr há ka kpaá bea na hà vidg tif'. ¹² Yeesua wen nyan-wii, n hoh-wu n bɔhɔɔ na:

«Taa nya! V' bɛhii gbaadn.»

¹³ Han bed welee lee, n hig há hɛn há nifi, yelmaa há vid tif', n bah n ka nyɔka Sangband. ¹⁴ Lee wen, l' weer kpoglb disakuu berm na ben nnii Yeesua nn gbaad nidwu Saabaat goor. Há yafd há noor n bɔhɔɔ nidba bá da ba kan bee na:

«Goora haroond beeln, l' ba na bá hɛm hee ni ŋmɛɛgb. Ka n' bag, n' kenm welee goorheen bà gbaadaa-n, lag na Saabaat goor.»

¹⁵ Berma t leed há gwɛɛtii hɛn na:

«Rarɛhm tiiba nen! Saabaat goor, baawena bahda hà dom na m' san m' nyi nyaalm, ¿laa laa? ¹⁶ Lee, fɔgwunwuna, *Habrahama yakiigankena, *Saatana bah-ka sarga bina kwifr n haniind nnanah', ¿In kpaahm na bá bahɔg-ka sargeen Saabaat goor laa?»

¹⁷ Gwɛɛt Yeesua nn da leedg tii t' tul há rafeedbee jiwahi. L' saa nidfigm lee, mii nyaaga n ŋmɛɛbermt han da hɛna tii mɛntii.

¹⁸ Yeesua t bɔhɔɔ na:

«¿Sangband huraaant ton bee? ¿Mà ba mà tonii-t n ben lee?

¹⁹ T` tona gumsarbiir nida nn buud dii. Biirii t rorm n kit tiib, ηmenii t ka hena hí sohga b` huliitn.»

²⁰ Há ta bohoó na:

« ¿ Mà ba mà tónii *Sangband huraant n ben lee? ²¹ T` tona kpoonu ragr foga nn log n sòdm n há kpoonu joom gaanbilmun, n ham, tægtii mentii t` dan n fuur lee.»

Ln dahr bà juuni n bà diila na l` dahra bà juuni bee gwæet

Ta nyaan Matewa 7.13-14; 25.10-12; 7.22-23

²² Yeesua da bah huru na hà san *Yerusalem korgun. Hān da kedaa lee, n ka keeda kornin n kafiin ka weraa Sangband gwæet.

²³ Nidhii t gbaam-wu na:

« Berma! ¿ Nidkaalkafba n jafn nnii Sangband nn kee d` dahr bà juuni laa? »

Há leed-ba na:

²⁴ « Jaarη-n nyen na n` jib n fiid d` ba befegηa dii! Mà bohoó-n gobiint na, nidba kod kee bà bagm na bà jib ka kpaā bea. ²⁵ Haar berma nn kee hà vidg hà riw huturu hà gar lee, n` kpat bal, n` bah n` gbum huturu ka hoh na: "Berma! Rawdg t` jibn!". Hā leedg-n na: "Mà kpaā mi n` kan manan." ²⁶ Lee, n` biir-wu na: "T` n vn t` da jul ka nyi, v` weraa Sangband gwæet t` korgun." ²⁷ Hā lil-n bohoó na: "Mà kpaā mi n` kan manan. Nyab-n mà man n` san vòkun, nen, n` mamba nen hena befegu nen." ²⁸ Nn kee n` nyaan *Habrahaamwu n *Yishaakwu n *Yakoobwu n *gwæet bohoóba mamba, bà ba *Sangband huraantn, l` kòhdg nenwu kankaa lee, n` kom reekan ka duum n` nyina. ²⁹ Nidba kee bà rēn n baatee, log torju kwæen kakefnan kù faaga bà kad diit delaηa Sangband huraantn. ³⁰ Welee lee, bà ba gwelηa kaawrba bee ni biiba nan kita noogrba, l` saa bà ba gwelηa noogrba bee ni biiba nan kita kaawrba.»

Bà gwid Yeesuwu kaawr n ka kir jugu dahb huru hān weraa huu

Ta nyaan Matewa 23.37-39

³¹ L` vuuguu, *Farisii tiiba biiba t nyuh Yeesua man n bohoó-wu na:

« Nyab nanah`! San jeenlaηa na *Hērooda bo na hà kuu-v! »

³² Há leed-ba na:

« San-n n` biir rargohga tiiwii na: "Mà vòhda kunidba, ka gbaadaa nidba jana n su, gotafrd goor mà felg mà ηmæēgb. ³³ Gwentah', l` ba

na mà bahr mà huru jana n su n suvetr, blaħb kaa na l` kpaħ na bá ku *gwæet bohoóthiiwu jeenlaηa, ka l` kpaħ na *Yerusalem korgun." Lk

³⁴ « *Yerusalem tiiba nen! Nen, nen kuu gwæet bohoóba nen! Nen, nen lod tana ka kuu biiba Sangband nn tamna n` man nen! ¿ Tòmb mlan nnii man sòkl na mà kpogl-n mà man, wo korga nn kpogla ká kòrbīt ká bagt kwæen lee?, n` ka la ba tii. ³⁵ Tii lee, Sangband ba d` gwid n` korgu kaawr. Mà bohoó-n biilm na n` nan kpaā yuu-ma kakefnan vuugu nn nan ba n` bohoóm na: Sangband kaawl hii hà kena d` hidrn wii hēn².»

Yeesua weraa na nidba hēm hōmgu ka hohla bayen n tiηa

Ta nyaan Matewa 22.1-10

14 ¹ *Saabaat goor diir, Yeesua t san *Farisii tiiba huraahiaa na hà di diit. Bá da ba kan bee t ka kiig-wu hōm. ² Nidhii ta ba kan, ka kad ka yaagr Yeesua ka ba n fahimr befii, hà gbanu t fuur duħ'. ³ Yeesua t yahd há noor, n gbaam *bahlb weriitba n Farisii tiiba na:

« ¿ T` bahlb saħl huru na bá gbaad befthiihiiwu Saabaat goor, laa b` kpaā saħ huru le? »

⁴ Bá kpat n ka hen bel. Lee wen, há vii befthiwi n gbaad-wu, n bohoó-wu na há kuliim. ⁵ L` tog, há gbaam bá da kiig-wu bee na:

« Ka n` ni hii buga, laa há naagb t loo lokun, l` ba Saabaat goor, ¿ hà kpaħ hà ree bugee laa naagbii yelmaa? »

⁶ Bá ka ba bee na bà leedg-wu gwæetii jugun.

⁷ Yeesua t yum na ban da hohr na bá di diit bee baala kaalanbermii ka kadaa. Há gwæel n bà mēmbēe nawdlam na:

⁸ « Ka bá hoh-v yaala kasant man, daa bantg kaalanbermgā v` kad. Ka tiit, bà ta hohii nidhōmhii há yatg-v. ⁹ Hii hà hoh n` rehdrbee wii wen kenaa, hà biir-v na: "Vidg v` saa wunwii n kaalanankena!" Lee wen, v` vidg n jiwħi, v` san v` kad kaalankaawrgan. ¹⁰ Lee, ka bá hoh-v kasant man, san v` kad kaalankaawrgan, ka bo na, hii há hoh-v wii nn kee hà daan lee, hà biir-v na: "Mà tuura, vidg v` daan bermba kaalanηa!" Lee wen lee, l` jeenl-v nidba v` n bà n` kad diit delaηa bee nongan. ¹¹ Há kola hayen n faaga wii, bà nan hohla-wu n tiηa, l` saa há hohla hayen n tiηa wii, bà nan kola-wu n faaga.»

13.35 Gwæetii Yum118^{an}.26.

¹² Yeesua t ta bohoɔ nid há da hoh-wu na há di diit wii na:

«Ka v`dig diit muunun laa jabr na v`si nidbaa, daa hoh v`tuurmba laa, v`teelba laa, v`dahŋan tiiba laa, kwegdm tiiba bá nyohr n v`haar bee. Ka v`hoh-ba bá jumaa, bà da bà ta hoh-v bá haya bà ηmɛlg-v vn da sir-ba bii. ¹³ Lee, ka v`dig kasant diit na v`si nidbaa, v`hoh katɛdtiiba n balmdindmba n kparuuba n joomba. ¹⁴ Lee wen, l`bem-v lamɛɛgu na, bà kpaŋ bà bee bà ηmɛlg-v vn da sir-ba bii. L`saa, Sangband nn nan himaa homba kuumn lee, d`ηmɛlg-v bii vn da sir bii.»

¹⁵ Nidba bá da ju diit bee nn homr gwɛɛt Yeesua nn bed tii lee, bá huuga bilma t bohoɔ-wu na:

«Lamɛɛgu tii nnii hii há nan ba hà jum diit *Sangband huraantn wii.»

¹⁶ Yeesua t bohoɔ-wu nawdlamnina na:

«Nidhii da bo na hà di kasant n hohm nidba kɔd. ¹⁷ Kasant goorii nn dan n taan lee, há tom há ηmɛɛheed na há biir han da hoh bee na bá daan na diit biiran. ¹⁸ Bá mɛmbɛɛ t baŋ n ka ηmɛta kaawr hayen hayen. Noogra t bohoɔ ηmɛɛheedwii na: "Hai ho! Mà dahra kpamb, l`ba na mà san mà filuu-b. Mà kpaŋ mà bee mà daan.»

¹⁹ Vola t bohoɔ na: "Hai ho! Mà dahra naagi kwifhr, mà keda mà magii-hi n kpaab mà nyaan. Mà kpaŋ mà bee mà daan." ²⁰ Tahra t bohoɔ-wu na: "Mà hera yaala l`ban hiidg. Mà kpaŋ mà bee mà daan." ²¹ Ŋmɛɛheedwii t ηmɛtgii há berma man n bohoɔ-wu ban bed tii. Bermwii t lo kwɛɛwweerga n bohoɔ-wu na: "San weem kɔrgu yakun n hurin, v`daan n katɛdtiiba n balmdindmba n joomba n kparuuba!" ²² L`mɔɔ jah', há ηmɛtgn n bohoɔ-wu na: "Berma, mà hera wo vn bed lee, gwɛntaŋ' kaalant t la tɔlm." ²³ Bermwii t bohoɔ-wu na: "San kafinbiin n kpamnahurin, v`hoh nidba ka tidr-ba na bá daan taa saŋ na mà haar hugl! ²⁴ Mà bohoɔ-n na: Man hoh nooga bee ni hii kpaŋ hà lɛm mà diit felah'."»

¿Lan nnii ln ba na Yeesua gwɛɛt sohdgtba bɛmaa?

Ta nyaan Matewa 10.37-38; 5.13; Markuusa 9.50

²⁵ Yeesua da keda n huru, nidfigm tagd hà kaa. Há bid hayen n bohoɔ-ba na:

²⁶ «Hii hà tagd mà kaa wii, l`ba na há soklm-ma l`yata há sa laa, hà nya laa, hà fɔg laa, hà bii laa, hà teeldaba laa fɔgɔba. L`ba na há soklm-ma l`yata há mɔma. Ka lag welee, hà kpaŋ hà bee hà

bɛm mà *gwɛɛt sohdgt. ²⁷ Hii há kpaab bigd hà *dabragr ka tagd mà kaa wii, hà kpaŋ hà bee hà bɛm mà gwɛɛt sohdgt. ²⁸ Ka n`huuga hii bo na hà mɛŋ disaɔgbermguu, há kad saŋ n filuu na kù ba kù di liɔbiir halaa, ka bag na hà nyaan na mii na liɔbiir taara-wu wo há mɛŋ-ku kù diha. ²⁹ Ka l`he wo liɔbiir ba ta, há nyag yem n kool bobogr n ka ba bee na hà mɛŋ kù dihaa, biiba bá ba bà nyaan welee bee mɛmbɛɛ ba bà lah-m-wu, ³⁰ ka bohoɔ na: "Nidwunwuna nyag yem na hà ba hà mɛŋ disaku n ka ba bee na hà diŋ kù mɔhb." ³¹ Ta yenmii, ka huraahii ba n tawdba ruuni kwifhr, n ka bo na hà teew hoodr n hà hurtuura, wii ba n tawdba ruuni kwɛɛrɛŋ, há kad saŋ n filuu na mina hà ba hà bee hà log tawdba ruuni kwifhrhii hà tuugiim há rafeed hà ba n tawdba ruuni kwɛɛrɛŋ wii laa. ³² Ka há nyaan na hà kpaŋ hà beaa, há logm nidba balanba, n tom-ba na bá tuugii hà hurtuurwii, hà nyi baa vɔkun, bá jobl-wu na há saa hoodr gwɛɛt, na bà hom n taa, nigigu bɛm bá huuga.»

³³ Yeesua t fei na:

«Welee nnii ln ba, n`huuga hii há ba gwid hà want ment kaawr wii, hà kpaŋ hà bee hà bɛm mà gwɛɛt sohdgt.»

³⁴ «Yaarm nnii bii hɔmb. Ka yaarm lamɛɛgu t riir, ¿hii ba hà bee hà ηmɛlg-m-ku? ³⁵ Lee wen, m`ta kpaŋ na bá hee-m n bii. M`ta kpaŋ na bá lo-m tantn laa, tanfontrn. L`ka ba na bá vaa-m duun. Ka hii ban tobha na hà homaa, há kewlg hɔm!»

Yeesua gwɛɛla nawdlam l`bahr n bii b`bɔd bá yum-b bii

Ta nyaan Matewa 18.12-14

15 ¹ *Lambhu sohdgtba n fubɛftiiba volba da san Yeesua man na bà kewlg hà noon gwɛɛt. ² *Farisii tiiba n *bafhlb weriitba t ka nyeera taa ka bohoɔ na: «Nidwunwuna sohda fubɛftiiba hɔm, wú n ban bà ju diit taa man.» ³ Lee wen, há gwɛɛl-ba nawdlam na:

⁴ «Ka n`ni hii ba n fei lɛmu, kuyengu t boorm, ¿hà kpaŋ hà saa fei kwɛɛwɛŋ n hiwɛŋ hí tel hii kiimgwihiirn, hà san kù bɔd kuu baɔb kakehnan há wen kee hà nyaan-ku? ⁵ Há wen yuu-ku, n ka nyaaga biii. Há big-ku há bagt hɛn, ⁶ n kulii n kun, n hohm há tuurmba n hà huugan tiiba, n bohoɔ-ba na: "Tɔrg-n-ma nyaagb! Mà nyana mà *fɛɛgu kú da bɔd kuu." ⁷ Ta yenmii, mà bohoɔ-n na, ka fubɛftii hayenfa t lagii neerm, nyaagbermb nan ba b`bɛm sangbambiimn

Lk

l' yatg In ba na bá nyaagm nidhomba kwεεweh n bawεhba man lee, blaħb kaa, bà fεtg neerm lagiib.

⁸ «Laa mina, ka fεghii ba n sika liġbkpaġm kwifr, myenm t boorm, ζ hā kpaħ hā tεlg kand, hā haadr hā haar, hā bag hōm, kakehnan hā wen kee hā nyaan-m? ⁹ Hā wen yuu-m, hā hōhm hā tuurnfōgba, n hā huugan tiiba, n bōħōō-ba na: "Tōrg-n-ma nyaagb! Mā nyana mā sika liġbkpaġm m' da bōd mii." ¹⁰ Ta yenmii, mā bōħōō-n na, ka fubεftii hayenħa t lagii neerm, nyaagb t ka ba *sangbantumtba huuga.»

¹¹ Yeesua t lilm bōħōōb na:

«Nidhii da ba n kwεelba bareħ! ¹² Kwεelkaawii t bōħōō hā sa na: "Taa maara, radg-t v' want v' to-ma mā kaalaħa!" Tii lee, sawii t raarm n to hā kwεelbee rehdrbee. ¹³ Goora halanħa n hā kaann, kwεelkaawii t gweedm hā want n lōgm liġbiir n nyab korvōku kuugun. Reekan, hā yadr hā liġbiir ka neer neerbεhm, liġbiirii t diħ. ¹⁴ Hān diir d' diħ lee, kōmbermm miim t rorm kōrguun, hā ka kpaā mi hān ba hā di bii. ¹⁵ Hā san kōrguun tiihii man n ka hēna ηmεεg̃b na hā nyaan hā di. Nidwii t lo-wu kpaā na hā kiigm hāfaant hēn. ¹⁶ Kōm t kuum-wu kōd hā ka bag na hā di hāfaant diit, gwentaħ' hii kpaā saħ-wu. ¹⁷ Tii lee, hā baħ n ka diilla hān neer lee, l' ba na hā sa ηmεεheedbee mēmbēe jul ka tog diit tōl, lee, wii ba nanah ka ku n kōm. ¹⁸ Lee, hā ba hā nyab hā ηmetgii hā sa man hā biir-wu na: "Hai, mā sa! Mā hera-v n Sangband n fubεħga, ¹⁹ mā kpaā tōn na v' hōhm-ma na v' buga. Lōg-ma wo v' ηmεεheedhii!" ²⁰ Hā vid na hā ηmetgii hā sa man.

Hān da nyuħaa n haar lee, hā sa t yum-wu, l' hēm-wu higm kōd, hā solm n tuug-wu n hōg-wu n haruu-wu. ²¹ Kwεelwii t bōħōō hā sa na: "Hai, mā sa! Mā hera-v n Sangband n fubεħga, mā kpaā tōn na v' hōhm-ma na v' buga." ²² Lee, hā sa t bōħōō hā ηmεεheedba na: "Daan-n weem n tugvōvōku kú ba kwεelm kuu n' fid-wu! Lo-n nabtorga hā nabiiir, n' daan n nanawda n' fid-wu! ²³ Daan-n n naabibihgu n' ku, t' di kasanbermt! ²⁴ Mā kwεelwunwuna da kpiiran, hā himtgn. Hā da bōdan, mā nyana-wu." Bā baħ kasant deb nyaagbn.

²⁵ Lee wen, daawwii kwεelberma baa kpaā. Hān dan n ka kpena n ka nyuħna haaga lee, n hōm bina gbuut n hamt. ²⁶ Hā hōh ηmεεheedhii n gbaam-wu na: "ζ Ben bee?" ²⁷ ηmεεheedwii t

leed-wu na: "V' nyakwεela kpenn, lee, v' sa t kuum naabibihgu na hā kpen ka kpaħ n beħii." ²⁸ Kwεelberma t lo kwεεwweerga n kirm na hā kpaħ hā jib haaga. Hā sa t rēn n ka jobla-wu na hā jib haaga. ²⁹ Lee, kwεelwii t leed hā sa na: "Kewlg! L' hera bina kōd man hēna-v ηmεεg̃b. Mā ban kir v' gwεet tiit. Ban si-ma burgu mōmgu na mā n mā tuurmba t' di kasant. ³⁰ Gwentaħ', v' kwεelwunwuna nn diir v' kwεgdm wú n yerm tiiba n kpen lee, v' kuum-wu naabibihgu." ³¹ Sa t bōħōō-wu na: "Mā buga! Vii ba mā man kakehnan. Man heħ bii mēmbii ba na v' rebn. ³² V' nyakwεelwunwuna lee, wii da kpiiran, hā himtgn. Hā da bōdan, mā nyana-wu. ζ Lan nnii tn kpaħ t' di kasanhōmt ka ba nyaagb nii?" »

Kwεgdm madm

Ta nyaan Matewa 6.24; 11.12-13; 5.18, 32

16 ¹ Yeesua t ta bōħōō hā *gwεet soħdgtba na: «Kwεgdm tiihii da ba n hā kwεgdm hēn sagda. Bā dan n bōħōō-wu na hā kwεgdm hēn sagdwii yadra hā kwεgdmii. ² Berma t hōh-wu, n bōħōō-wu na: "L' boo mā hūma bà bōħōō v' hēn lii. Werii-ma lan nnii vn kiigr mā want hēn lee, l' kōtōd na ta kpaħ v' kiigm mā kwεgdm hēn." ³ Kwεgdm hēn sagdwii t diil n hā ni na: "Mā berma ba hā voo-ma ηmεεg̃bn. ζ Maa mā hēm be? Mā kpaħ n kwεgdi na mā koom, l' saa, ka mā jamaa, jiwħi mad-ma. ⁴ Gwεħħa mā miig man ba mā hē na ka mā dan n bōrii mā kaalaħaa, nidba soħdg-ma bà hayan lee." ⁵ Hān diilg welee lee, n hōhm biiba bà diir hā bermwu fōmr bee mēmbēe hayen hayen, n gbaam noogr na: "ζ Diir mā bermwu fōmr halaa?" ⁶ Hā leed-wu na: "Banġpaam ġirkpant lēmu." Kwεgdm hēn sagdwii t bōħōō-wu na: "Kpay v' wadga! Kad weem, v' hōr na ġirkpant kwεħnu!" ⁷ L' saa hā gbaam vol na: "Ven de, ζ diir fōmr halaa?" Wii t bōħōō na: "Jowa kutukħi lēmu." Kwεgdm hēn sagdwii t bōħōō-wu na: "Kpay v' wadga! Hōr na kwεħniind!" ⁸ Berma t jaħr kwεgdm hēn sagdbawdwii hā rarm hān her mii kaa. Biilm, biiba bā ba na tant heħl n ban bee, bà ba n rarm bā want madmn taa bayen bā huuga l' yata biiba bā ba na wiinga heħl n ban bee.»

⁹ Yeesua t hewl na:

«Man lee, mā bōħōō-n na, lōgm-n tantntina kwεgdm ka hēna tuurmba, ka bo na m' daa diħaa n nnaa, bà soħdgm-n haya hā bee kakehnan hēn! ¹⁰ Hii hā mi wankaat madm hōm wii, hā ta miil

Lk

wanbermt madm. Hii hà kpaá mi wankaat madm wii, hà ta kpaá mi wanbermt madm. ¹¹ Ka n`kpaá mi tantntina hèn kwegdm madm, ¿wen nan bea hà to-n gobiint kwegdmii? ¹² L`saa, ka n`kpaá mi vola kwegdm madm, ¿wen nan tɔɔ-n nii mɔmba n`rem?

¹³ Hii kpaáh hà bee hà bɛm bɛmba barehba yuuma. Hà ba hà kirm vol ka sɔkla vola, laa hà nawr n`vol ka kir vola. N`kpaáh n`bee n`tagd Sangband kaa ka ta tagd ligbiir kaa.»

¹⁴ Wo *Farisii tiiba nn da sɔkla ligbiir gwɛɛt lee, bá hom gwɛɛtii n`ka lah Yeesua. ¹⁵ Há bɔhɔɔ-ba na:

«N`hɛna na nidba bɔhɔɔm na n`ba hɔm, Sangband mi b`ba n`kwɛɛwan bii. Nida nn geewa na bii bɛmb bii, Sangband geewa-b l`kpaá tɔn.

¹⁶ «*Mohiiswu n`gwɛɛt bɔhɔɔtba wadii vuugu da hiidg kakehnan Nyaalm huurt Yohanɛɛsa wen. Há daanmii n`jafh, bá ka faa *Sangband huraant Gohɔmt, nidba t`ka bag n`gemma na bà jib t`ni. ¹⁷ Sangbambii n`tant ba t`bɔr l`kpaáh gemm ka ta *bafhbn gwɛɛgu kuyengu nn ba kù bɔr lee.

¹⁸ «Ka daawhii t`vo há fɔg n`lɔgm fɔgjeena, hà kitg yaruutgu. Hii hà lɔgr fɔg ban voor wii, wii ta kitg yaruutgu.

¹⁹ «Kwegdm tiihii da bee ka yoh daht dimhɔma hɛna, ka ju kasanbermt gormɛna. ²⁰ Kunyɔntiifii ta bee, bà hoh-wu na Lasaara. Há san n`ka door kwegdm tiiwii fiid noon, ka ba n`not hà gbanu hèn hɛduf'. ²¹ Há da bagl wo hà jum diit t`da tɛhra dakwegtiiwii tiŋa tii, gwentaf' ka kpaá bea, lee gwɛi da kena ka lɛntra hà notn. ²² Kunyɔntiwwii t`kuum. *Sangbantumtba t`fɔgd-wu, n`san-wu n`*Habrahaama nyakɔrgun. L`saa kwegdm tiiwii t`ta kuum. Bá kuur-wu, ²³ há hohnt tiŋrba man, n`ka ju kunyɔŋu. Hân ju kunyɔŋu lee, n`dan n`vii há nɔnga, n`geedgii vɔkun n`yum Habrahaama, Lasaara ba há nyakɔrgun. ²⁴ Lee wen, há mɔɔm n̄mɛɛga ka toola Habrahaam na: "Mà sa! Nyaan mà kunyɔŋu, v`tom Lasaar na há tafg nyaalnigiim hà nabiir noon, hà sool mà gelmgɛ hèn kà hɛ nigiiigu. Mà jul kunyɔŋu biii boglamninan." ²⁵ Habrahaama t`bɔhɔɔ-wu na: "Mà buga! Deedg na da sohdg kwegdm kɔdgu v`neermn, l`saa Lasaarwii t`jum kunyɔŋu biii. Gwɛhɛna lee, há kwɛɛwr doot nnaf', ven lee, vii ba kunyɔŋun. ²⁶ L`saa, vadkilmgu kuugu radg t`n nn t`huuga. Huru kpaáh na biiba riir t`man bà daan n`kan ba ree, laa biiba riir n`man, bà daan tii kan ba ree." ²⁷ Kwegdm tiiwii t`bɔhɔɔ-wu

na: "Mà sa, ka l`ba welee, mà jobla-v na v`tom Lasaarwu mà sa haarn, ²⁸ mà teelba ba kan banu. Há san hà bafh-ba, ka bo na bá daa nan ta daan taabuugunkunan." ²⁹ Habrahaama t`leed-wu na: "V`teelbee ba n`*Mohiiswu n`*gwɛɛt bɔhɔɔtba nn da hɔd bii, l`ba na bá hom n`ban." ³⁰ Kwegdm tiiwii t`bɔhɔɔ-wu na: "Lag welee, taa maara! Ka tiŋrhii t`riir n`n̄mɛt bá man n`bɔhɔɔ-baa, lee wen, baa bà lagii neerm." ³¹ Reekan, Habrahaama t`bɔhɔɔ-wu na: "Ka bà ba hom n`Mohiiswu n`gwɛɛt bɔhɔɔtba, ka kpaárhii t`la ren n`bɔhɔɔ tetii, bà kpaáh bà kewlg n`wun felaáf'."»

Yeesua bɔhɔɔ bɛhgu waam gwɛɛt n`n̄mɛɛheedyemtiiba gwɛɛt

Ta nyaan Matewa 18.6-7, 21-23; 17.20; Markuusa 9.42

17 ¹ Yeesua t`bɔhɔɔ há *gwɛɛt sohdgtba na:

«Bii la ba b`bɛm ka hɛna na nidba gwidiim Sangband kaawr. Bɛhgu nan luura hii hà hɛna welee wii hèn. ² Hii hà kee hà hɛ welee wii, l`mag n`wun na bá lilg neer há lakpandn bà lɔɔlg-wu nyaamn, n`há nn ba hà hɛ na kaaba bá tia mà gwɛɛt hèn bena ni hii gwid Sangband kaawr lee. ³ Tii lee, mug-n`nyen!

«Ka v`teela t`kohl-v n`gwɛɛt, hoh-wu v`gbaam-wu! Ka há biir-v na hà kohln, v`lɔg v`waa-wu. ⁴ Ka há kohln-v n`gwɛɛt tɔmb mlbleh gobilmrn, n`ka n̄mɛtɔgna welee hengu ka bɔhɔɔ-v na: "Mà kohln", v`lɔg v`waa-wu.»

⁵ Yeesua tumtba da beda-wu na:

«Berma, hewl-t gwɛɛt hèn tiim!»

⁶ Há leed-ba na:

«Ka nn bɛm n`gwɛɛt hèn tiim m`berŋ gumsarbiir dela, nn ba n`bee n`biir tiibnbina na: "Vogdg vyen v`san v`hoow vyenwu nyaamn!" Tiibii hɛ nn gbaam bii.»

⁷ Há ta bɔhɔɔ-ba na:

«Tn biir na n`ni hii ba n`n̄mɛɛheedhii hà koo-wu kpamb, laa hà kiima-wu fei. Há dan n`yum hà kpɛna kpam, ¿há ba hà biir-wu na há daan weem hà kad hà di diit? ⁸ ¿Laa, hà ba hà biir-wu na há dig-wu diit, hà fid dimjeengu, hà lɔɔm-wu hà ju ka nyi le? Na ka há di n`dihaa, wii ta kad hà jum ka nyi. ⁹ ¿Há kee hà n̄mɛtɔg hà nyɔkm-wu n̄mɛɛgb hân bed há hɛm bii kaa? Háai! ¹⁰ Ta nenii, l`ba yenmii. Nn kee n`hɛ ban bed na n`hɛ bii l`dih lee, n`biir na: "Ten nnii n̄mɛɛheedyemtiiba, t`hera ban bed na t`hɛ bii n`jaf'."»

Lk

Bá miigaa hómgu n bá kpaá miigaa hómgu bee gwæst

¹¹ Yeesua da loora huru n ka kedaa n *Yerusalem weenn, ka tagd *Samaríi n *Galílee l' faarju. ¹² Hân san n ka nyufaa korgu kuugu lee, *bolmba kwifr t tuugn-wu, n jefnt dodgan, ¹³ n baf n ka mɔɔ ka toola-wu na:

«Berm Yeesu! Nyaan t' kunyɔŋu!»

¹⁴ Há yum-ba n bɔhɔɔ-ba na:

«San-n n`werii nyen *gotiiba»

Ban baf huru n ka ked lee, bá bolmt t gbaad. ¹⁵ Bá ni bilma nn nyan na l' gbaad-wu lee, há nmetgn há nakpain ka nyoka Sangband ka toola kimm, ¹⁶ n taai n luurm Yeesua tirja, hà nonga bafr tant hɛn, n seerj-wu na wii herá nmetgn. Nidwii da ba na *Samaríi tiin. ¹⁷ Yeesua t bɔhɔɔ na:

«¿Ndee l' gbaad bà kwiflmba, laa laa? ¿Bawɛhba volbee ba tee? ¹⁸ Saanwunwuna kaann, ¿bawɛhba volbee ni hii ba diilg na hà nmetgn hà seerj Sangband na d' herá nmetgn?»

¹⁹ L' saa há bɔhɔɔ nidwii na:

«Vidg v`ked! V`gwæst hɛn tiim dahra v`jugu.»

Sangband huraant daanm

Ta nyaan Matewa 24.23-28; 37-41

²⁰ *Farisii tiiba da gbaama Yeesu na:

«¿Laawen nnii *Sangband huraant nn nan kenaa?»

Há leed-ba na:

«Sangband huraant nan kpaá kena wo bii nn kena bà yuu-b lee.

²¹ Bà nan kpaá kee bà bɔhɔɔm-n na: "Kpay-n, t' ba nnaft!", laa: "T' ba lahaa!". Tii lee, miim-n na Sangband huraant ba n`huuga!»

²² Tii n t' kaan, há bɔhɔɔ há *gwæst sohdgtba na:

«Vuugu kuugu nan kena n`bagm na n` nyaan *Nida Budaaga goor dyend mɔmr, gwentaŋaa, n` kpaŋ n` nyaan diir. ²³ Bà nan kee bà bɔhɔɔm-n na: "Geedg-n lahaa!", laa: "Geedg-n nnaft!". Tii lee, daa san-n kan! Daa kpíduu-n n`san kan bii! ²⁴ Wo torju nn nmetgn l' wiid kakefnan baatekan lee, ta welee nnii Nida Budaaga nn kee kà bɛm ká daanm goor. ²⁵ Gwentaŋaa, l' ba na ká di kunyɔŋu bii saf', l' saa goona nidba kɔhdg-ka.

²⁶ Bii b' da her *Nowea vuugun bii, yenbii nnii b' nan ta hɛna Nida Budaaga daanm goor. ²⁷ Nidba da juln, ka nyi, ka yɔl taa, laa ka tɔɔ bá bæɛrba na bá yal, kakefnan goor Nowea nn da jib kadakŋun

dii. Lee, nyaalm t waal tant hɛn, nidba t kpiidr bá mɛmbɛɛ. ²⁸ L' kee l' ta bɛm wo *Loota vuugun. Lee wen, nidba da jul ka nyi, ka dah want ka gwædɛm taa, ka buud dikafɛb ka mɔh haya. ²⁹ Goor Loota nn red *Sodoom korgun dii, Sangband t hɛm boglawiilm n *kusawu bogm t tɛfr wo torju, n kuum Sodoom korgun tiibee mɛmbɛɛ. ³⁰ L' nan ba l' ta bɛm welee Nida Budaaga nn kee kà ree kayen kà werii lee wen. ³¹ L' goorii, hii hà kee hà bɛm disaku faaga wii, há daa hɔhnt na hà lɔg há want t' ba kú ni tii! Ta welee nnii há kee hà bɛm kpaam wii, há daa ta kul haaga! ³² Deedg-n b' da her Loota fɔgwu bii hɛn! ³³ Há kee hà bagm na hà sohdg hà neerm wii nan bɔraa-m, há kee hà bɔrii hà neerm wii nan sohdɛ-m. ³⁴ Mà bɔhɔɔ-n na: Goorii, nidba barehba kee bà door gad hɛn nyingu, l' lɔg hayen, l' saa vola. ³⁵ Fɔgɔba barehba nan ba bà gbafɛr ka naam taa man, l' lɔg hayen, l' saa vola. [³⁶ Daba barehba kee bà bɛm kpaam, l' lɔg hayen, l' saa vola.]»

³⁷ *Gwæst sohdgtba t gbaam-wu na:

«Berma! ¿Teekan nnii welee nn kee l' hea?»

Há leed na:

«Wankpiirŋu kan ba ree nnii hagulangunt nn kpogla taa.»

Yeesua weraa na l' ba na bá seejɛm kakefnan

18 ¹ Lee kaann, Yeesua t bɔhɔɔ-ba nawdlamnmina na hà werii-ba na l' ba na bá seejɛm kakefnan, l' kpaá giid-ba.

² Há bɔhɔɔ na:

«Yaani yaadhii da ba korgu kuugun, ka kpaá sol Sangband, ka kpaá lɔg nidba wo bii. ³ Kunfɔghii da ta ba kan korguun, ka ked ka yu yaani yaadwii na há yaa hà yaagu, ka bɔhɔɔ-wu na: "Maantr má n mà rafed t' huuga gwæst!" ⁴ L' hiid kɔd, yaani yaada kpaá bag na hà yaa kunfɔgwii yaagu. Lee, há dan n bɔhɔɔ hayen na: "Gobiilm, mà kpaá sol Sangband, mà kpaá lɔg nidba wo bii, ⁵ gwentaŋ', ka mà ba he fɔgwii nmetgn, wo han haam mà fuut lee, hà ba hà jaarjɛm-ma kakefnan.»

⁶ Berma t lilm bɔhɔɔb na:

«Hɔm-n bii yaani yaadbɛhwunwuna nn bed bia! ⁷ Ka welee, Sangband reba nn mɔɔ ka hɔh-d nyingu n muunu lee, ¿d' kpaá kee d' to-ba gobiint? ¿D' kee d' hilg-ban? ⁸ Mà rea ka bɔhɔɔ-n na waa: D' kee d' to-ba gobiint weem. Lee, *Nida Budaaga nn kee kà daan lee, ¿kà nan yul gwæst hɛn tiim tant hɛnii?»

Lk

**Yeesua gwæla nawdlam l' bahr n bá kola
bayen n bá hofla bayen n tiŋa bee**

⁹ Yeesua t ta gwæla nawdlamnina n biiba bà nyaŋaa bá nidtaaba ka diila na bee nnii homba Sangband nongan bee. ¹⁰ Há bõhõõ-ba na:

«Nidba barehba da kotg *Sangband haarn na bà seenj. Bilma da ba na *Farisii tia, volwii ba na *lambhu sohdgtg. ¹¹ Farisii tiwii t rood hayen n jehnt kpamga, n ka seenja ka bõhõõ na^z: "Sangband! Mà seenja-v na mà kpaa boo nidvolba nn ba lee. Bee nnii bawdba, gokaat tiiba, yaruutba, wo lambhu sohdgtwunwuna. ¹² Mà boowa noor goora hareh laadn. Mà rada man ba n bii membii tomb kwifr, n lõgm tomb myen n safm-v." ¹³ Lambhu sohdgtwii lee, wii jehraa vøkun, ka kpaa ŋmiinaa na hà vii hà nõnga n faaga, ka belaa há nifi ka bõhõõ na: "Hai, Sangband! Nyaan mà kunyõŋu! Man nnii fubefhtia." ¹⁴ Tii lee, mà bõhõõ-n na: Nidwii da ŋmetg n kulii haa, ka ba nidhõma, Sangband t waa-wu hà fubefhii. Farisii tiwii lee, d' da ba waa wiwu hà rei. Tii lee, há via hayen n faaga wii, bà nan hofla-wu n tiŋa, l' saa há hofla hayen n tiŋa wii, bà nan via-wu n faaga.»

Bá boo buluumii bee jiba Sangband huraantn

Ta nyaan Matewa 19.13-15; Markuusa 10.13-16

¹⁵ Nidba t lag n kunidbii meh n daan n Yeesua man na há fig hi hæn há nifi. *Gwæet sohdgtba t yum welee n ka kpal-ba. ¹⁶ Há hof biihii n bõhõõ na:

«Saa-n bii daan mà man! Daa kewr-n-hi! Nidba bá boo hí dela bee, bee hefl n *Sangband huraant. ¹⁷ Mà bõhõõ-n gobiint na waa, bá kpaa sohdga Sangband huraant wo bukai bee, bà nan kpaa jiba t' ni.»

L' ba gemm na kwegdm tiiba jibm Sangband huraantn

Ta nyaan Matewa 19.16-30; Markuusa 10.17-31

¹⁸ *Yuudaa tiiba huraahii t gbaam Yeesu na:

«Berma, ven nnii weriithõma! ¿L' ba na mà he ben safi na mà sohdg neerm m' bee kakefnan mii?»

18.11 *Farisii tia t rood hayen n jehnt kpamga, n ka seenja ka bõhõõ na...
Wadvoliin ba na Farisii tia t jehnt n ka seenja ka bõhõõ n hà ni na...*

¹⁹ Há leed-wu na:

«¿ Ben kaan vn hof-ma na hõma? Hii kpaŋ hõmwu rii. Sangband n jaŋ beel hõm. ²⁰ Vn ba lee, miil baŋlb. Sangband beda na: *Daa yarium! Daa ku nida! Daa bam! Daa bõhõõm gokaat n nidba jugun!* Lk
Valgm v' sawu n v' nya!»

²¹ Daawwii t ŋmæl-wu na:

«Mà kaamn n jana, mà vala baŋlbii membii.»

²² Hæn homr welee lee, n bõhõõ-wu na:

«L' goda-v bii byen: Gweedm v' want ment, v' lõg liŋbiirii v' raar kunyõŋtiiba! Lee wen lee, v' nan yuun kwegdbermm sangbambii. L' saa, v' daan v' tagd mà kaa.»

²³ Nidwii nn homr welee lee, n gbælŋ, blaŋb kaa na hà da ba n kegt kod l' kpaŋ jaŋ'.

²⁴ Yeesua nn nyan na hà gbælŋ lee, n bõhõõ na:

«Hiluu-n n nyaan ln ba gemm na kwegdm tiiba jibm *Sangband huraantna! ²⁵ L' ba gemm n deer na d' jib n jajawu vadbn. L' ta yatg gemm n kwegdm tiifhii na há jib Sangband huraantn.»

²⁶ Bá da kewla-wu bee t bõhõõ na:

«Ka l' ba welee, ¿ wen t ka ba hà bee hà daŋ há jugu?»

²⁷ Há leed na:

«Bii b' yata nid bii kpaa yata Sangband.»

²⁸ Lee wen, Fetra t saa n bõhõõ na:

«Tii gwid tn da ba n bii kaawr n ka tagd-v.»

²⁹ Há bõhõõ-ba na:

«Mà bõhõõ-n gobiint na waa: Ka hii t saa há haar, laa há fõga, laa há teelba, laa há sawu n hà nya, laa há bii, Sangband huraant kaa, ³⁰ hà ba hà sohdg welee kod vuugu hæn neer gwelŋa kuun. Lee n l' kaan, hà nan sohdg neerm m' bee kakefnan mii.»

Yeesua bõhõõ tõtahrn há kuum n hà himtgm gwæet

Ta nyaan Matewa 20.17-19; Markuusa 10.32-34;

n nan Lukaasa 9.22, 44-48

³¹ Yeesua da ree hà *gwæet sohdgtba kwifr n barehbee kpamga, n bõhõõ-ba na:

«Hõm-n! T' kotgaa *Yerusalem kõrgun. Reekan nnii bii *gwæet bõhõõtba nn da hõd *Nida Budaaga jugun bii membii nn kee b' he b' jugun. ³² Bà kee bà taag-ka *bá kpaŋ na Yuudaa tiiba bee

nufun, bà lañ-ka, bà suu-ka, bà tuur kà fɛn nyanyaat, ³³ bà gbuu-ka tanɗbanii, l' saa bà kuu-ka. Gotafɗrd goor kà himtg kuumn.»
³⁴ Gwɛɛt sohdgtba t ka ba fom gwɛɛtii kɔtɔd. T' da bee-ba nyeet, bá ka ba fom fan bo na hà biir tii.

Yeesua wentg joomhii niini

Ta nyaan Matewa 20.29-34; Markuusa 10.46-52

³⁵ Yeesua da nyuɗaa Yerikoo kɔrgu, joomhii kad huru maaru ka jamaa. ³⁶ Joomwii t fom nidba kɛna n gbaam na:

« ¿ Ben bee? »

³⁷ Bá bɔhɔɔ-wu na:

« Yeesu, Nasarɛɛt tia beraan.»

³⁸ Há mɔɔm ka toola na:

« Yeesu, *Daviida yakiiga! Nyaan mà kunyɔŋu!»

³⁹ Bá da ked nɔngan bee t ka kpal-wu ka bɔhɔɔ-wu na há kpat belaf'. Ban la bɔhɔɔ-wu welee lee, hà gwɛda n kwɛɛn ka toola kimm na:

« Daviida yakiiga! Nyaan mà kunyɔŋu!»

⁴⁰ Yeesua t jɛfnt n bɔhɔɔ na bá daan-wu n hà man. Joomwii nn nyuɗn lee, há gbaam-wu na:

⁴¹ « ¿ Bag na mà hee-v bee? »

Há leed-wu na:

« Berma, he na mà yum!»

⁴² Yeesua t bɔhɔɔ-wu na:

« Yum! V' gwɛɛt fɛn tiim dahra v' jugu.»

⁴³ Yelmaa há niini t went, há ka tagd Yeesua kaa ka nyɔka Sangband. Nidfigm t yum welee n ka ta nyɔka-d.

Nidhii hera figm hà fubɛhii kaa n gwid bɛɗgu kaawr

19 ¹ Yeesua nn da jib Yerikoo kɔrgun lee, n lintgii ka roraa n kù vonlaɗan. ² L' ba na nidhii da ba kan bà hoh-wu na Sakea. Hà da ba na *lambhu sohdgtba bermn, ka ta ba kwɛgdm. ³ Hà da bagl na hà nyaan na wen nii Yeesua, gwɛntafaa, fan da ba nidgoɗhu lee, n ka kpaá bea na hà nyaan-wu. Nidfigm da leegra-wu. ⁴ Lee wen, há solm n nɔngan n juul *tiib biibn b' boo feega na hà bee hà nyaan-wu. Yeesua da ba hà ber n tiibii kwɛɛn. ⁵ Hã dan n taan kan lee, n vii há nɔnga n faaga n bɔhɔɔ Sakee na:

« Sakee, hohntn weem! L' ba na mà go vaa jana.»

⁶ Há hohntn weem weem n sohd-wu n nyaagb. ⁷ Biiba bà da nyan welee bee mɛmbee t ka nyeera ka bɔhɔɔ na:

« Nidwunwuna jib na hà go fubɛftia haarn.»

⁸ Sakea t jɛfnt Berma nɔngan n bɔhɔɔ-wu na:

« Berma, kewlg! Bii man ba n bii, maa mà lɔg b' gidgu gbarah', mà si kunyɔŋtiiba. L' saa, ka má da hogl hii n sohd há liɗbiir, mà ɗmɛlg-wu-d tɔmb mnaa.»

⁹ Yeesua t bɔhɔɔ na:

« Juuni dahb jib jana haarndinan. Nidwunwuna ta ba na *Habrahaama yakiigan. ¹⁰ *Nida Budaaga daan na kà bag kà dah bá da bɔd bee juuni.»

¿ Lan nii nida nn hɔd Sangband huraant?

Ta nyaan Matewa 25.14-30

¹¹ Nidba nn da kewla gwɛɛt fan da bɔhɔɔ tii lee, há ta gwɛɛl-ba nawdlam. Biilm, wo fan da nyɔɗr n *Yerusalɛm kɔrgu lee, nidba t ka diila na baa bà nyaan *Sangband huraant yelmaa. ¹² Há da bɔhɔɔ-ba na:

« Huraahiaa kwɛɛla da vidg n san kɔrvɔku kuugun na bá lo-wu huraant hà kpen hà mad há kɔrgu. ¹³ Sañ na há vidg hà nyab, há hoh há ɗmɛɛheedba kwifr n to baawenwu ruuni lɛmu n bɔhɔɔ na: "Hee-n yaku n liɗbiirii kakeɗnan mà daa kpena!" ¹⁴ Gwɛntaf', há kɔrgu tiiba da kpaá sɔkla-wu. Bá tom nidba há kaa na bá san bà biir na bà kpaá bag na wii bɛm na bá huraa. ¹⁵ Hã san bá lo-wu huraant há kpen há kɔrgun lee, n bɔhɔɔ bá hoh há ɗmɛɛheedba fan da to liɗbiir bee na hà nyaan b' hewl bii. ¹⁶ Noogra t daan n jɛfnt n bɔhɔɔ na: "Berma! L' hewl-ma rubermgu v' ruuni lɛmfuu fɛn." ¹⁷ Huraa t bɔhɔɔ-wu na: "L' ba hom. Ven nii ɗmɛɛheedhɔma. Wo vn fier hom bii kaab man lee, maa mà to-v kɔrni kwifr v' mad." ¹⁸ ɗmɛɛheedrefɗrwii t ta daan n bɔhɔɔ na: "Berma! L' hewl-ma ruuni lɛmi hinu v' ruuni lɛmfuu fɛn." ¹⁹ Huraa t ta bɔhɔɔ wii na: "Ven lee, maa mà to-v kɔrni hinu v' mad." ²⁰ ɗmɛɛheedvolwii t daan n bɔhɔɔ na: "Berma! Kpay v' ruuni lɛmfuu! Mà da togdg-fu dimtoogun n kɛɗɗr. ²¹ Mà da sol-v fobɛɗgu na v' gwɛɛt ba gemm. Lɔgl bii vn ba lo bii, ka kɛɗ jont vn ba ko tii." ²² Huraa t bɔhɔɔ-wu na: "Ven nii ɗmɛɛheedbɛɗgu. V' gwɛɛt vn bed tii kaa nii man ba mà mug-v."

Lk

Da miil na mà gwëet ba gemm, na mà lɔgl bii man ba lo bii, ka lɔg dikafɛb mà kan da ba bod ree. ²³ Tii lee, ɔ ben kaan vn da ba lɔg mà liɔbiir na v`lo banka ni? Man ba mà kpen mà sohdg-d n yadgu mɛf'." ²⁴ Lee, há bɔfɔɔ bá da ba há man bee na: "Sohdg-n há do ruuni lɛmfuu n`to-fu há ban rubermgu wii!" ²⁵ Bá bɔfɔɔ-wu na: "Berma! Há ban rubermgu!" ²⁶ Há leed-ba na: "Mà bɔfɔɔ-n na há ba n bii wii, bà nan mɔɔ-wu safb. L`saa, há kpaɛ n bii wii, bà nan fɛla bà sohdg há do bii tutugm han ba n bii. ²⁷ Mà rafeedba lee, bee ba sɔkl na mà bɛm bá huraa, daan-n n ban mà man n`kuu-ba mà nɔngan."»

YEESUA ƆMƐƐGB YERUSALƐM KɔRGUN

Bà sohdg Yeesu wo huraa

Ta nyaan Matewa 21.1-11; Markuusa 11.1-10; Yohanneesa 12.12-16

²⁸ Yeesua nn bed welee l` diɛ lee, n dɛɛd nɔngan ka kota *Yerusalem kɔrgun.

²⁹ Ɔhan dan n ka nyuhaa Betfagee n Betaanii kɔrni duuga ban hoɛ na Kpaamtiit duuga kee man lee, n tom há *gwëet sohdgtba bareɛba há nɔngan ka bɔfɔɔ-ba na:

³⁰ «Ked-n kɔrgu kú baa laɛii n`nɔngan kuun! Nn ba n`taai lee, n`ba n`nyaan boɛɛrga baɛr, hii ban kad kà hɛn. N`baɛdg-ka n`daan n. ³¹ Ka hii t`gbaam-n na ɔ ben kaan nn baɛda-ka?, n`biir-wu na: "Berma baɛl-ka?"»

³² Ɔhan tomr bee t`san n ta yum welee wo han da bed-ba lee.

³³ Ban da baɛda boɛɛree lee, ká tiiba t`gbaam-ba na:

« ɔ Ben kaan nn baɛda-ka? »

³⁴ Bá leed na:

« Berma baɛl-ka.»

³⁵ Lee, bá san n kan n to Yeesua, n fitr bá dimt n dɔɔm ká hɛn n kal-wu. ³⁶ Ɔhan da kedaa lee, nidba t`ka yada bá dima hurun.

³⁷ Ɔhan da nyuhaa n Yerusalem kɔrgu n huru hú tiɛda n Kpaamtiit duuga fuu lee, gwëet sohdgtba hiinhuu t`ka ba lamɛɛgun, ka nyɔka Sangband kimm, blaɛb kaa na bà da nyana Yeesua hɛna hoolgu hɛb kɔd. ³⁸ Bà da nyɔka-wu ka bɔfɔɔ na:

19.31 *Berma baɛl-ka, laa ka tia baɛl-ka.*

« *Sangband kaawlm huraa há kena wii hɛn!*

Hà kena d`hidrn.

Nigiigu bɛm sangbambiimn!

Bá nyɔkm Sangband sangbambiimn²!»

³⁹ *Farisii tiiba tiiba bá da ba nidfigm huuga bee t`bɔfɔɔ Yeesu na:

« Berma! Ɔhe v`gwëet sohdgtba talmt bà kpat kpoɛh'!»

⁴⁰ Há leed-ba na:

« Mà bɔfɔɔ-n na ka bá la kpat kpoɛhoo, tana mɔɔm ɛmɛi.»

Bii b`ba b`daan Yerusalem jugun bii

⁴¹ Yeesua nn nyuh *Yerusalem kɔrgu lee, n geed n yum-ku n ka kuun kú hɛn, ⁴² ka bɔfɔɔ na:

« Ka na da ta bee n miig bii b`ba b`daan-v n nigiigu bii, ka la jana jana, ln bɛm hom! Lee, gwelmnmina, l`bee-v nyeet, kpaɛ v`bee v`nyaan. ⁴³ Goora hiiha kenan, goorhee nii, v`rafeedba kee bà kaadg-v n dabhaɛrkafa, bà lo-v huuga, bà fiid-v rena n rena. ⁴⁴ Baa bà gbuɛ bà yɔkl-v kpaalaa, v`n v`nidba mɛf'. Bà kpaɛ bà teel tand dyend mɔmr d`dɛr d`tuurnd jugun. Biilm, vuugu Sangband nn da daan na d`tɔrg-v kuu, ba lo nɔmb na v`miig-ku.»

Yeesua jib Sangband haarn

Ta nyaan Matewa 21.12-13; Markuusa 11.15-17;

n nan Yohanneesa 2.13-16

⁴⁵ Yeesua nn taai kɔrgun lee, n jib *Sangband haarn, n baɛ n ka vɔɛd wangweedmtba ⁴⁶ ka bɔfɔɔ na:

« L`ɛɔda *Wadbuudgan na: *Mà haar kee d`bɛm na seenɔ haarn.* Nen lee, nii loɛra-d n *hɛm bawdba kaalaɛa.*»

Yuudaa tiiba bermba kpaɛ tia Yeesua hɛn

⁴⁷ Yeesua da weraa gwëet goorhee biɛ Sangband haarn. *Gotibermba, n *baɛlb weriitba, n kɔrgun bermba da baɛl huru na bà kuu-wu, ⁴⁸ gwentaɛhaa, ka kpaɛ miigaa huru ban ba bà tag fuu. Kɔrgu mɛngu da fuma n wun hom.

19.38 Gwëetii ba Yum118^{an}.25-26.

Lk

Ta nyaan Matewa 12.23-27; Markuusa 11.27-33

20 ¹ Goor diir, Yeesua da weraa Sangband gwæet ka faa Gohomt *Sangband haarn. *Gotibermba n *bafhb weriitba n korgun *kpalmmba t daan ² n gbaam-wu na:

«Biir-t! ¿ Hurtefu noon nnii vn hena wennah? ¿ Wen sir-v huru na v`hemaa?»

³ Há leed-ba na:

«Maa mà ta gbaam-n gwæet. Biir-n-ma! ⁴ ¿ Wen da tamn Yohanæs na há *huurm nidba? ¿ Sangband laa, nidba le?»

⁵ Lee wen, bá bah n ka wii-t ka bohoõ taa na:

«Ka t` leedg na Sangband da tamn-wu, hà gbaam-t na, ¿ l` hem lann tn da ba tii hà gwæet? ⁶ Lee, ka t` ta leedg na nidba da tamn-wu, korguu menguu lod-t tana na kù kuu-t. Korgu miil hom na da Yohanæs nnii *gwæet bohoõta.»

⁷ Lee wen, bá saa n leed-wu na:

«T` kpa mi na wen da tamn-wu na há huurm nidba.»

⁸ Há hmél-ba na:

«Ka welee, mà ta kpa mà biir-n hii hà sir-ma huru má ka hena wantntina wii.»

Yeesua rea Yuudaa tiiba bermba fubehga ka bohoõ

Ta nyaan Matewa 21.33-46; Markuusa 12.1-12

⁹ Lee, Yeesua t bah n ka gwæla n nidba nawdlamnina na:

«Nidhii da hoowra tibit t` roon bà hena n *daam tii há koogun. Há saa há kooguu n daam tiiba na bá maantrm ka kiig kù hen, n san huru n hiid. ¹⁰ L` dan n taam daam vuugu, há vii há hmæheedhii n tom-wu, na há san hà nidbee man hà sohdgn hà rem. Hæn san lee, daam tiibee t mug-wu n gbum, n vooom-wu, há kullii há nii. ¹¹ Kooguu tiiwii t vii há hmæheedvolhii n tom, lee, bá san n ta gbum-wu, n suum-wu, n ka ba to-wu bii. ¹² Há liim hmæheedtahrwu tuumb, wii lee, bá san n sohm-wu not n kohd-wu n kankaan. ¹³ Kooguu tiiwii t saa n bohoõ na: "¿ Lan nnii man ba mà hea? Maa mà tom mayen mà buga. Mà sokla-ka biii. Bà kee bà ta la valg kee." ¹⁴ Daam tiibee nn nyan-ka lee, n bohoõ taa na: "Kpay-n há nan ba hà hefm kooguu wii! Tn kuu-n-wu, l` saa t` nan mad kooguu." ¹⁵ Ban bed welee lee, n mug-wu, n ree-wu n kooguu kaann n kuum-wu.»

Yeesua t nan gbaam-ba na:

«¿ L` ba na kooguu tiiwii he laa? ¹⁶ ¿ Lag hà ba hà san hà ku nidbee, l` saa hà log kooguu hà to jeenba?»

Nidba nn homr welee lee, n bohoõ na:

«L` kpañ l` bee l` he welee!»

¹⁷ Há geed-ba n bohoõ na:

«¿ *Wadbuudgan gwæetntina kotod nnii na laa?»

*Tand mofhdbba nn da kohdg dii,
dii kitg bobogr tand móm².*

¹⁸ Há kee hà lor tandii hen wii,
hà kee hà kah hayen.

*L` saa, ka tandii t lor hii henii,
hà kitg tanjoom.»*

¹⁹ *Bafhb weriitba n *gotibermba da miil na bee kaa nnii Yeesua nn da gwæla nawdlamii. Bá ka bag na bà mug-wu yelmaa, gwentañ ka sol korguu tiiba.

Hurberma lambhu faadb gwæet

Ta nyaan Matewa 22.15-22; Markuusa 12.13-17

²⁰ Bá bah n ka kiig Yeesua. Tii lee, bá tom nidba n bohoõ-ba na bá san bà kiigm-wu wo bà tia hà gwæet, na bà gbaam-wu gwæet, ka há loõ bá natadn, bà mug-wu bà san n kumandaa, *Roomaa hurberma nn da lo bà man wiaa. ²¹ Bá san n gbaam-wu na:

«Berma! T` miil na vn bohoõ tii n vn weraa tii ba gobiilm, kpa sol nida niini, weraa huru l` refu ba na bá tagd ka neer wo Sangband nn gbaama lee. ²² Biir-t nan lii! ¿ T` bafhb sañl huru na bá faadm Roomaa hurbermwu lambhu laa, bá daa faadm le?»

²³ Yeesua t miig bá rarm ban hena mii, n bohoõ-ba na:

²⁴ «Werii-n-ma ligbkpañm miim! ¿ Wen jugu nnii ban rea? ¿ Wen hidr nnii ban hod m` henii?»

Bá leed-wu na:

«Roomaa hurberma.»

²⁵ Tii lee, há bohoõ-ba na:

«Ka welee, to-n hurbermwu bii b` ba na há reb bii, l` saa n` ta to Sangband bii b` ba na d` reb bii.»

20.17 Gwæetii Yum118^{an}.22.

Lk

²⁶ Bá ka ba bee n mug-wu fan da bohoɔ kɔrgu nɔngan tii kaa. Lee, gwɛɛt fan da leedg tii t' hɛm-ba yɔlaa bá kpat n ka hen bel bel.

Kpiirma himtgm gwɛɛt

Ta nyaan Matewa 22.23-33; Markuusa 12.18-27

²⁷ *Sadusii tiiba biiba t daan Yeesua man. Bee bohoɔ na kpiirma nan kpa a himta kuumn. Bá gbaam-wu na:

²⁸ «Berma! *Mohiisa da hɔda baɬlɔnbina n to-t, bii nnii na: *Ka daawhii t log fɔga ka ba n nyakwɛɛla n kuum ka kpaɬ n buga, l' ba na há nyakwɛɛlwii log kuɬɔɔwii, há meed-wu n budaaga, ká bɛm na há maar há kpiir wii rekan.* ²⁹ Tii lee, hii kwɛɛlba balbleɬba da bee. Noogra t logm fɔga, n kuum ka ba meed buga. ³⁰ Refhrii t logm kuɬɔɔwii, l' tag-wu yenmii. ³¹ Tahrii t ta logm-wu, l' ta tag-wu yenmii. L' tag bá leɬmbee mɛmbee yenmii. ³² Fɔɔwii mɔma t dan n fɛl n kuum. ³³ Wo bá mɛmbee nn da logr-wu fɔgt lee, goor kpiirma nn nan himta kuumn dii, bá leɬmbee huuga, ¿ wen nan ba há hefm-wu?» ³⁴ Há leed-ba na:

«Gooná, daba logl fɔɔba, fɔɔba yɔl sidba. ³⁵ Lee, Sangband nn yu na bà mag na bà nan himtg kuumn bà neer d' man bee nan kpaɬ bà yɔlm taa. ³⁶ Bà nan kpaɬ bà kuum. Bà kee bà bɛm wo *sangbantumba, ka ba na Sangband bii, ka ta ba na bà himtg kuumn n ka neer. ³⁷ *Mohiisa bohoɔ biilm na kpiirma nan himta kuumn bà neer. Há wen da bohoɔ suɬsuɬa ká hulwa kee gwɛɛt, ka hoh Sangband na *há yandaa *Habrahaama Saberma, ta há yandaa *Yishaaka Saberma, ta há yandaa *Yakooba Saberma.*» ³⁸ Sangband nnii nidneermba Sangband, lag kpiirma redn. Dii nɔnga nii, bá mɛmbee neeran.»

³⁹ *Baɬlɔ weriitba biiba t bohoɔ na:

«Berma! Leedg tii nnii.»

⁴⁰ Lee, bá ka kpa a nmiinaa na bà lil-wu gwɛɛt gbaamb.

¿ Krist nnii wen yakiiga?

Ta nyaan Matewa 22.41-46; Markuusa 12.35-37

⁴¹ Yeesua t bohoɔ-ba na:

«¿ Lan nnii ban ba bà bee bà biir na Sangband nn bantg wii nnii *Daviida yakiiga? ⁴² L' ba na Daviida mɔma da rea ka bohoɔ yumii wadgan na:

Saberm Sangband da beda mà berm na:

“Daan v`kad mà najuudu hɛn!

⁴³ *Maa mà he v`rafeedba bɛm v`kwɛɛn lee, v`nawdrn-ba^z.”*

⁴⁴ Ka l' ba na Daviida hoh! *Krist na “Berma”, ¿ lan nnii fan ta ba há bɛm na *Daviida yakiiga?»

Baɬlɔ weriitba nn ba bii mɔmb

Ta nyaan Matewa 23.1-36; Markuusa 12.38-44

⁴⁵ Nidfigm nn da kewla Yeesu lee, há bohoɔ há *gwɛɛt sohdgtba na:

⁴⁶ «Mad-n nyen n *baɬlɔ weriitba! Bà sokla na bà gilm yakun ka fidr kwɛgdm dimvoɔgt, ka ta sokla na bà seeɬm-ba n valgm. Ka bá san *kpoglb disakun, bá ka ro jarii hí jefr nɔngan hii ka kadaa. Bà roor kaalanɬomii kasant diit julant. ⁴⁷ Bà fɛɛra kuɬɔɔba nihin kpel kpel, ka seenja l' kpa a dihaa na bá biir na bee nnii homba. Tii lee, l' nan daraa bà tobha kimm l' yatg.»

21 ¹ Yeesua t geed há kpama n yum kwɛgdm tiiba loɔla liɔbiir bá kan loɔla Sangband kowt liɔbiir ree. ² Há ta yum katedkuɬɔɔghii loɔla wadbii hireh'. ³ Lee wen, há bohoɔ na:

«Mà bohoɔ-n gobiint na waa: Katedkuɬɔɔgwunwuna loɔlg liɔbiir l' yat nidvolbee mɛmbee. ⁴ Bee dewdg bà liɔbia hɛn liɔbiir ba d' kpa a halwa dii n loɔl. L' saa kuɬɔɔwii lee, wii t loɔl liɔbiir fan ba n na há jum ka neer dii kpaalaa.»

Yeesua weraa b' kena n nɔngan bii gwɛɛt

Ta nyaan Matewa 24.1-8; 10.17-22; 24.15-35; Markuusa 13.1-19, 24-31

⁵ Nidba biiba da gwɛɛla *Sangband haar gwɛɛt ka bohoɔ na bà mɛfra-d n tanhoma n wanhoɔt ban sir Sangband tii. Lee, Yeesua t bohoɔ na:

⁶ «Vuugu kenan, l' nan kpa a tɔl tand dyend mɔmr d' dɛɛr d' tuurnd hɛn nnaɬreen felah'. L' mɛnguu nan luuran.»

⁷ Bá gbaam-wu na:

«Berma! ¿ Laawen nnii vn bed tii nn kee t' hea? ¿ Lan nnii tn kee t' he t' miig na welee wantii mentii ba t' hea?»

20.42-43 Gwɛɛtii ba Yum110^{an}.1.

Lk

⁸ Hâ leed na:

«Mad-n nyen hom na hii daa hogl-n! Nidba kod nan ba bà kenm mà hidrn ka bôhoo na bee nnii man, na mà mom nnii, na vuugu taann. Gwentah' daa tagd-n-ba! ⁹ N`nan ba n`hom bà bôhoo hoodr gwæet, n nan na biiba kpaá fum n taa. Lee wen, l`daa si-n fobehgu! L`ba na welee he, gwentah' lag tant difm nnii sah'.»

¹⁰ Lee, há ta bôhoo na:

«*Tigr nan vida d`tuurnd hen, há teew taa hoodr, l`saa huraahii korgu gbuhdg hurvolhii reku hoodr.* ¹¹ Tant nan ba t`dam kimm, kambermm n kunyaagu ta riir kaalai jugu jugu tant hen, hoolgu he sangbambiimn l`si nidba fobehbermgü. ¹² Sah na man bôhoo tii he, bà kee bà mug-n, bà hee-n dad dad, bà sam-n na bá yaa-n n yaagu *Yuudaa tiiba kpoglb disagtn, bà lo-n sargan. Bà kee bà lintgm-n n huraamba n bermba duura mà kaa. ¹³ Welee kee l`si-n huru na n`biir tiit mà hidrn. ¹⁴ L`daa he wo n`ba n`diilgm na n`kee n`biir teta! ¹⁵ Lee, mà kee mà si-n rarm n gwæet nn kee n`leedg tii na n`rafeedba ni hii daa kii laa há kir ka bôhoo jeent t`hen. ¹⁶ N`samba n n`nyamba, n`teelba n n`tuurmba momba kee bà gweedm-n, bà he bà ku n`ni biiba. ¹⁷ Baaben tia kee há nyahaam-n mà kaa, ¹⁸ gwentahaa, n`jugun jiiga kiiga kpaá kà bôr. ¹⁹ Hahlgm-n n`kwæewa hom! Welee nnii nn kee n`sohdg n`neerm.

²⁰ «Nn kee n`nyaan rafeedba t kaadg *Yerusalem korgu lee, n`miig l`vuugu na l`nyuh na bá gbuñ-ku. ²¹ Tii lee, bá kee bà bëm *Yuudee tantn bee, bá siil bà juul duuran! Bá kee bà bëm Yerusalem korgun bee, bá siil bà fofnt! Bá kee bà goom kpam bee, bá daa siil na bà jib korgun! ²² Goorhee nnii Sangband yaagu yaam. Hëe ni nnii ban hód *Wadbuudgan bii membii nn kee b`he b`jugun. ²³ Goorhee ni, futiiba n fôjba bá nan ba bà hëelgm bii bee kunyõju nan ba kù bëm bermgu. Goorhee ni nnii tantii tiiba nn kee bà di kunyõju l`saa Sangband lo kwæeweerga n tigrii. ²⁴ Bà kee bà kuu-ba n hoodjuuga, laa bà lo-ba sarga tiga há kpaá tia Sangband hen hee menhee huuga. Tighee kee há gbuñm Yerusalem korgu kakeñnan há vuugu daa difhaa. ²⁵ Hoolgu kuugu kee kù riir muunun, n kidgan, n ñmediin. Tant hëenii, nyaam kee m`kpuurm ka waara, tiga mena nidba kad n diila n kwæwtaaga. ²⁶ Want t`ba n faaga tii daa t`hamtr n taa, fobehgu ku nidba bà diila bii b`ba b`daan tant bifi bii jugun. ²⁷ Lee wen, bà nyaan *Nida Budaaga kena wat hen ka ba n

gemmnt kod ka ba ká jeegun. ²⁸ Hoolguu nn kee kù bahdg heb lee, hahlg-n nyen, n`vii n`juuni na n`juuni dahb ba nyoh'!»

²⁹ Hâ gwæel-ba nawdlammna na:

«Hiluu-n n`nyaan tod^z n tivont tiit! ³⁰ Nn kena n yum t`baf n ka toow vaat lee, n`ka mi na yobr ba nyoh'. ³¹ Ta yenmii, nn kee n`nyaan welee taana lee, miig-n na *Sangband huraant ba nyoh'! ³² Mà bôhoo-n gobiint na waa: Waagankena nan kpaá ku kà dif sah bii man bôhoo bii membii ban he. ³³ Sangbambiim n tant nan booran, maa gwæet lee, tii nan kpaá boor felah'.

³⁴ «Mad-n nyen hom! Daa log-n n`diila n`to kasant, n dakuuñ, n tant hen neerm nn sokla bii! Ka lag welee, yaagu yaam goor nan tudaan kpataaa ³⁵ kutukña dela. Goorii nan luura tant bifi nidba hen. ³⁶ Daa door-n goom! Seeñm-n heruf', ka bo na n`bëm n kwægdi, na n`bee n`fetg bii b`kena bii nufun, lee n`nan riir n`jefnt *Nida Budaaga nõngan.»

³⁷ Yeesua da weraa gwæet *Sangband haarn muunun. Nyingu, há san goom duuga ban hoh na Kpaamtiit duuga kee hen. ³⁸ Nidba kod da kena hateekwëen weem há man Sangband haarn na bà kewlgm há gwæet.

YEESUA KUUM N HÂ HIMTGM GWÆET

Bà gweedma Yeesua

Ta nyaan Matewa 26.1-5, 14-16;

Markuusa 14.1-2, 10-11; Yohanneesa 11.47-53

22 ¹ Yuudaa tiiba *Kpooñ kasant ban ta hoh na *Gëtgm kasant tii da nyuhnan. Bà da jul-t n kpooñ ban kpaá loo hì ni kpooñ ragr hii. ² *Gotibermba n *bahlb weriitba t ka bag huru na bà ku Yeesua, gwentah' ka sol korgu fobehgu.

³ Lee wen, *Saatana t jib Yuudaas Kariyoot tiwii ni, há ba na Yeesua *gwæet sohdgtba kwifr n barehbee huuga bilmn. ⁴ Yuudaasa t san gotibermba n tawdba bà kiig *Sangband haar hen bee bermba man. Wú n ban bá bôhoo fan ba há he há to-ba

21.29 *Tod*, da bà korgu tiib biibn, b`boo haadgu. Nyaan *Tiib biib b`boo haadgu gwæet reem kaalan.

Lk

Yeesu lee. ⁵ L'hem-ba lameegu, bá bóhoo na baa bà faad-wu ligbiir. ⁶ Yuudaasa t tii n ka bag huru hú ba hù torg na há gweedm-ba Yeesuwu sabah fuu.

Yeesua maantra hà gwæet sohdgtba ka hõd hà kunyõru

Ta nyaan Matewa 26.17-35; Markuusa 14.12-31; Yohanæesa 13.21-38

⁷ Lee, *Kpooni kasant deb goor ban vid binbilmr fægu dii t taan. ⁸ Yeesua t tom Fetruwu n Yohanæes ka bóhoo-ba na: «San-n n`dig-t *Getgm kasant diit!» ⁹ Bá gbaam-wu na: «¿ Tee nnii vn sokla na t`dig-tii?» ¹⁰ Há leed-ba na: «Kewlg-n! Nn kee n`jibm korgun lee, n`kee n`tarj n nidfii hà tohd nyaalm n dafod, n`tagd há kaa. Haar fan kee hà jib d`ni dii, ¹¹ n`biir d`tii na: "Berma gbaama-v na, disaku fan ba hà di kú ni Getgm kasant wú n hà *gwæet sohdgtba kuu, ¿ kù ba tee?" ¹² Lee wen, hà werii-n disaõbermgú kuugu kù dewr haar jugun n faaga, kù ni ba l`menguu. Reekan nnii nn ba n`dig diit.» ¹³ Hãn bed welee lee, bá san n mid l`menguu ba dee dee wo há nn ta bed lee, bá nan dig Getgm kasant diit. ¹⁴ Kasantii diit deb waaru t taan. Lee, Yeesuwu n hà *tumtba t kad na bà jum. ¹⁵ Há bóhoo-ba na: «Mà da bagl na ka l`la fe lana, má n nn t`di kasantii safh na mà kunyõru deb vuugu taan. ¹⁶ Biilm, mà rea ka bóhoo-n na, mà nan ta kpaá juu-t kakefnan kasantii kõtõd nn nan togla *Sangband huraantn.»

¹⁷ Há sohd kpowdga ká ni n daam, n seenj Sangband na dii hera ñmæëgb, n bóhoo na:

«Jah-n kpowdgankena n`nyii-ka ka tõe taa n`

Yeesuwu n hà gwæet sohdgtba heewra n diit deb

mæmbee! ¹⁸ Biilm, mà rea ka bóhoo-n na, mà nan ta kpaá nyi daam safh na Sangband huraant daan.»

¹⁹ Tii kaann, há logm kpoonu n seenj Sangband na dii hera ñmæëgb n gbehm-fu n to-ba ka bóhoo-ba na:

«Binbii nnii mà gbanu ban tõe-n fuu. Hêm-n wennah' ka deer mà hèn!»

²⁰ Diit deb kaann, há ta logm kpowdga n daam n ta hêm yenmii n to-ba-ka ka bóhoo na:

«Kpowdgankena ba na Sangband *tuurnkwæentn. D`tag n mà jiiim m`sool n`kaa mii n lo-t^z. ²¹ Gwentah' há gweedma-ma wii kada mà man nnah'. ²² *Nida Budaaga ba kà kpi wo ln gbaam lee, gwentah', kunyõrbermgú nan luura há gweedm-ka wii hèn.»

²³ Bá bah n ka gbaama taa na bá ni wen ba hà fe welee.

²⁴ L`saa, bá ka kpal taa ka gbaama taa na bá ni wen nnii berma.

²⁵ Yeesua t bóhoo-ba na:

«Tiga huraamba mada-t. Bá mad nidba bee t ka bag na bá hõfm-ba na hõmgú heedba. ²⁶ Nen lee, l`kpañ na n`hêm taa welee. L`ba na n`huuga há ba na berm wii ba hà bêm wo buga, há mad-n wii hëna wo ñmæëheeda. ²⁷ ¿ Wen nnii bermwu biilm? ¿ Há kad bà jehla-wu diit wii laa, há jehla diit wii le? ¿ Lag há kad bà jehla-wu diit wii? Man lee, maa ba n`man wo há jehla diit wii.

²⁸ «Nen, nii ba saa-ma mà kunyõrdebn felañ'. ²⁹ Wo mà Sa nn to há *huraant na mà mad lee, ta welee nnii man ta tõe-n-t. ³⁰ Má n nn, t`kee t`di t`nyi mà huraantn. N`kee n`kad huraamba jarii hèn, n`yaa yaagu n *Yisraheel hui kwifr n hirefhii.»

³¹ Há bóhoo Fetru na:

«Simoon ven, kewlg! *Saatana jam huru na hà daan hà kuñ-n wo ban kuñ joom na bà ree rugt lee. ³² Man lee, maa seenj Sangband v`hèn na v`gwæet hèn tiim daa bõr. Vn kee v`ñmetgn mà man lee, v`haflg v`teelba.»

³³ Há bóhoo-wu na:

«Berma! Ka v`ked sargan má n vn t`san. Ka v`ku, má n vn t`kpi.»

³⁴ Há leed-wu na:

22.20 Weem daa, dõm Yuudaa tiiba nn da vid mii jiiim da loõ tuurnt bá n Sangband l`huuga.

Lk

«Fetr! Mà bõhõõ-v na, jana kee v`feer tõmb mtafm na kpaá mii-ma, kõdaaga ban jawdg.»

³⁵ Lee, Yeesua t bõhõõ-ba na:

«Man da tomr-n n`kpaá mad tanr, ka kpaá mad ruugu, ka kpaá fidr nanawda lee, ¿bii t dan n fadm nn?»

Bá leed-wu na:

«Bii da ba fad-t.»

³⁶ Tii lee, há bõhõõ-ba na:

«Gwentah gwefma lee, há ba n tanr wii, há lög-d! Há ta ba n ruugu wii, há lög-ku! Há kpañ n hoodjuuga wii, há gweedm hà tugvõku hà dah kiiga! ³⁷ Mà rea ka bõhõõ-n na, l`ba na bá t da hõd *Wadbuudgan l`bahr n man tii he t`jugun. Tii nnii na: *Nidba da löggra-wu wo nidbeha*. Biilm, gwæt ban da hõd mà hèn tii ba t`ta he welee.»

³⁸ Bá bõhõõ na:

«Berma, kpay hoodjui hireh'!»

Há leed-ba na:

«L`taara welee.»

Yeesua maantra hayen na hà di kunyõõ

Ta nyaan Matewa 26.36-46; Markuusa 14.32-42

³⁹ Yeesua t rorm n san Kpaamtiit duuga hèn, wo han daa ka hena lee, há *gwæt sohdgtba t tag há kaa.

⁴⁰ Ban san n taam kaalanen lee, há bõhõõ-ba na:

«Joblm-n Sangband na bii daa hogl-n!»

⁴¹ Lee, há san dodgan wo nufu tand kõhdgm, n gbafnt n ka jowaa Sangband ⁴² ka bõhõõ na:

«Hai, mà Sa! Ka l`ba l`si huruu, v`lög wiiru kpowdgankena v`san n kan voku, ká daa daan mà hèn! Gwentahaa, l`he wo vii nn sokla lee, l`daa he wo maa nn sokla lee!»

⁴³ *Sangbantumfhii t ren sangbambiimn n daan há man na hà hahlg-wu. ⁴⁴ Kwæwtaaga t mug-wu, há tor há ni n seenb, naasaaga t ka hita-wu. Naasaagee da kitg wo jiim n ka tefra tiñan.

⁴⁵ Yeesua nn seen l`dih lee, há ñmetgn há *gwæt sohdgtba ween n dan n midm kunyõõ t yatg-ba bá gor. ⁴⁶ Há gbaam-ba na:

«¿N`go na laa? Vidg-n, n`joblm Sangband na bii daa hogl-n!»

Bà mug Yeesua, Fetra t ka kia na hà kpaá mii-wu

Ta nyaan Matewa 26.47-58, 67-75; Markuusa 14.43-54, 65-72;

Yohanæsa 18.2-16, 25-27

⁴⁷ Yeesua nn da heewr n gwælb lee, nidhiinu t ren bá nõngan. Lk

*Gwæt sohdgtba huuga bilm ban hoh na Yuudaas wii da defra bà nõngan. Yuudaasa t nyuh Yeesua man na hà hog-wu. ⁴⁸ Lee, Yeesua t bõhõõ-wu na:

«Yuudaas! ¿Bo na v`seen-ma ka hogaa-ma na v`gweedm *Nida Budaaga man?»

⁴⁹ Gwæt sohdgtba bá da ba Yeesua man bee nn nyan b`bo na b`he bii lee, bá gbaam-wu na:

«Berma! ¿T`lög t`hoodjui t`vidg bà juguni?»

⁵⁰ Yelmaa, gwæt sohdgtba ni hii t kfhð *gotiberma ñmæfheeda n git há najuudu tobr. ⁵¹ Lee, Yeesua t bõhõõ na:

«Saa-n! L`taara welee»,

n tarm ñmæfheedwii tobr, n gbaad-wu. ⁵² Há bõhõõ gotibermba, n *Sangband haar hèn kigdba bermba, n *kpalimba bá da daan na bà mug-wu bee na:

«¿N`lög hoodjui n dagbeha n daan mà do wo na man nnii bawd laa? ⁵³ Goor wo goor mà ba n`huuga Sangband haarn, n`kpaá bag na n`mug-ma. Gwentah lee, waarhunhuna ba na n`rehun ka ta ba na nyeetn gemmnt rehun.»

⁵⁴ Bá mug Yeesu n san n *gotiberma haarn. Fetra da sabaa bà kaa ka ba voku. ⁵⁵ Bá sal bogm gotibermaa haaga, nidba t kaad-m n ka huura. Fetra t ta kad bà man. ⁵⁶ Han da kad bogm man lee, ñmæfheedfoghii t yum-wu, n geed-wu n bõhõõ na:

«Daawwunwuna n ta bëm há man.»

⁵⁷ Há kii ka bõhõõ na:

«Taa nya! Mà kpaá mii-wu rii.»

⁵⁸ L`mõõ jah' vola t ta yum-wu n bõhõõ na:

«Ta ba na bá ni hiin.»

Há leed fõgwii na:

«Haa! Mà kpaá ba há man.»

⁵⁹ Waarbilu n hù kaann nidvola t ka ta bõhõõ ka tidr kpaalaa na:

«Biilm, daawwunwuna nn bëm há man, ta *Galilee tiin.»

⁶⁰ Gwentah' Fetra t leed na:

«Ven! Mà kpaá mi vn bo na v`biir tii.»

Fetra nn da heewr n gwælb lee, yelmaa kodaaga t jawd. ⁶¹ Berma t bid hayen n geed-wu turr. Lee wen, há deed Berma nn da bed-wu tii na: "Jana, safi na kodaaga jawdga, v' fetg foorb tomb mtafmi na kpaá mii-ma." ⁶² Há rom duun n kom n difi há ni.

⁶³ Nidba bá da mad Yeesuwu bee da lafi-wu ka gbuu-wu. ⁶⁴ Bà da fiidaa hà niini fién dimtoogu n ka gbuu-wu ka gbaama-wu na:

«Tad! ¿ T' ni wen gbudg-vii?»

⁶⁵ Bà da ta bóhoo gobeht kod ka suu-wu.

Bà yaa Yeesuwu n yaagu yaani yaadbermba nongan

Ta nyaan Matewa 26.59-65; Markuusa 14.55-64; Yohanæsa 18.19-24

⁶⁶ Toŋu nn ragdg lee, Yuudaa tiiba *kpalmba n *gotibermba n *bafi b weriitba t kpogl taa. Bá san n Yeesuwu n bà korgu *yaagu tand fién, ⁶⁷ n gbaam-wu na:

«¿ Ven nii *Krist Sangband nn bantg wii? Biir-t!»

Há leed-ba na:

«Ka má biir-n na man nii, n`kpañ n`tii. ⁶⁸ Ka má gbaam-n gwæt, n`kpañ n`leedg-ma t` fién. ⁶⁹ L' log jana l' san n nongan, *Nida Budaaga kee kà kad Sangband Gemm Menm tia najuudu fién^z.»

⁷⁰ Lee wen, bá bóhoo-wu bá mēmbēe na:

«Ka welee, ¿ ven nii Sangband Budaagan?»

Há leed-ba na:

«N`mōmba n` bóhoo tii nii. Man nii.»

⁷¹ Lee, bá bóhoo na:

«T` ta kpaá haaraa na hii biir-t lii hà fién. T` mōmba t` homra hà noon gwæt.»

Bà yaa Yeesuwu n yaagu gomn Filaata man n tel-wu huraa Hérooda man

Ta nyaan Matewa 27.2, 11-26; Markuusa 15.1-15;

Yohanæsa 18.28-40; 19.4-16

23 ¹ Bá da yaa Yeesuwu n yaagu bee mēmbēe t vid bá jarí fién n san-wu n gomn *Filaata man. ² Bá tul-wu kan hoogu, ka bóhoo na:

22.69 Gwætii ba Yum110^{an}.1.

«T` mug nidwunwuna hà fiwla t` tigr. Há bóhoo t` tigr tiiba na bá daa faadm *Roomaa hurbermwu lambhu, ka bóhoo na wii mōm nii Sangband nn bantg wii, na Huraa.»

³ Filaata t gbaam-wu na:

«¿ Ven nii *Yuudaa tiiba huraa?»

Há leed-wu na:

«Beda tii nii.» ⁴ Filaata t bóhoo *gotibermba n nidfigmii na:

«Má kpaá mi nidwunwuna nn kofi bii.»

⁵ Bá ka bóhoo ka tidr na:

«Há weraa t` tigr tiiba bii bēfi. Há bah gwæt weriib *Galilee tantn n tag *Yuudee tant mēntn n taan kakefnan nnanah'!»

⁶ Filaata nn homr gwætii welee lee, n gbaam na:

«¿ Nidwunwuna ba na Galilee tiin?»

⁷ Hān dan n hom na huraa *Hérooda tantn hefi Yeesu lee, há bóhoo na bá san-wu n hà man, Hérooda mōma da ba *Yerusalem korgun goorheen. ⁸ Hān nyan Yeesu lee, l' hēm-wu lamægu. Há da homra bà bóhoo há gwæt, há ka la bag n jana na hà tan n wun hà ta nyaan há hoolgu fiéb. ⁹ Há gbaam Yeesuwu gwæt kod, gwētafi, hà ba leedg-wu lii. ¹⁰ *Gotibermba n *bafi b weriitba da ba kan ka kena n Yeesua jugun gobeht ka gwæla n talmt. ¹¹ Héroodwu n hà tawdba t ka lafi-wu, ka kpaá log-wu na wii nii bii. Bá fid-wu huraamba dimgu n ηmēlgii-wu Filaata. ¹² Héroodwu n Filaat bà da ba rafeed weem. Goorii n jafi, bá hēm tuurt.

¹³ *Filaata t kpogl *gotibermba n huraamba n ta nidvolba ¹⁴ n bóhoo-ba na:

«N` daan-ma n nidwunwuna ka bóhoo na hà fiwla korgu. Mà gbaam-wu n`nongan, lee, mà ba nyaan bii nn bóhoo na hà kofi bii.

¹⁵ Hérooda ηmēlgn-wu na hà ta ba nyaan bii fién kofi bii. Tii lee, nidwunwuna ba he bii b' ba na há kpi b' kaa bii. ¹⁶ Maa mà biir bà gbuu-wu tangbanii, lee, mà saa-wu.»

[¹⁷ *Gētg m kasant wen, gomna kena n rawd sarga tii hayen.] ¹⁸ Bá bah n ka tola bá mēmbēe na:

«Biir bà ku nidwunwuna! Ree Barabaaswu sargan!»

¹⁹ –Bà da lo Barabaaswu sargan na bà da vidg huraamba jugun korgun, há ta ku nida. – ²⁰ Wo Filaata nn da bag na hà saa Yeesu lee, há ta gwæt n nidfigmii. ²¹ Gwētafi, bà mōo ka tola na:

«Kpañ-wu *dabragr fién! Kpañ-wu dabragr fién!»

Lk

²² Filaata t loġm gwæelb tɔmtafirm n bɔhɔɔ-ba na:

« ǰ Hâ kohl ben mɔmbii? Mâ ba nyaan bii bɛfɛb fɛn fɛr l' ka ba na bá kuu-wu bii. Maa mà biir bà gbuu-wu tanġbanii, lee, mà saa-wu.»

²³ Bá ka la mɔɔ ɲmei ka tidr na bá kpaɲ-wu dabragr fɛn. Bá ɲmei t jum jugun. ²⁴ Hâ saa n tii na bá fe ban gbaama bii. ²⁵ Hâ ree ban da bag wii sargan, nid ban da lo sargan na bà da vidg huraamba jugun há ta ku nid wii. Yeesu lee, há saa-wu n ban na bá fe ban bag na bà fee-wu bii.

Yeesua kpiira dabragr fɛn

Ta nyaan Matewa 27.32-56; Markuusa 15.21.21-41;

Yohanɛssa 19.17-22, 25-30

²⁶ Ban da mad Yeesu ka ked n lee, n tan ɲ Simoon Sirɛɛn kɔrgu tia kpena kɔm. Tawdba t mug-wu n tul-wu *dabragr na há tofd ka tagd Yeesua kaa. ²⁷ Nidfigm da tagda bà kaa, fɔġba kuum ka jokra bà hirii kwɛɛn Yeesua kaa. ²⁸ Yeesua t bid hayen n fɔġbee ween n bɔhɔɔ na:

« *Yerusalem fɔġba-n! Daa kom-n-ma! Kom-n n' mɔmba n' bii! ²⁹ Biilm, vuugu kena ban kee bà bɔhɔɔm na: "Lamɛɛgu tiiba nnii jaantba n fɔġba bá ban meed n bá ta ban fɛɛlg felaɲ bee!"

³⁰ Tii lee, *nidba kee bà bagm na duura lor bá fɛn, na dui fiid-ba.*

³¹ Ka bá luug tigwɛfɛɛb de, ǰ bà da bà fe lan tikparmb?»

³² Bà da kena n nidbɛfɛba biiba baref na bà ta kuu-ba bá n Yeesua.

³³ Ban san n taam kaalaɲa ban hoh na Jukuuga ree lee, bá kpaɲm Yeesuwu kaalaɲeen dabragr fɛn n ta kpaɲm nidbɛfɛbe volwu hà najuudu fɛn, volwu hà galu fɛn. ³⁴ Tii lee, Yeesua t bɔhɔɔ na:

« Mâ Sa, loġ v' si-ba! Bà kɔpaa mi ban fɛna bii.»

Bá raarm taa há dimt ka taaw t' fɛn waari na há bee n jum dimgu kuuguu, hà loġ-ku. ³⁵ Kɔrgun nidfigm da jehra kan ka geewa. *Yuudaa tiiba huraamba bee da laɲl Yeesu ka bɔhɔɔ na:

« ǰ Ndee hà da soɲda nidvolba kuumn laa? Hâ ta soɲdg hayen ka hà ba na wii nnii *Krista, Saɲgband nn bantg wii!»

³⁶ Tawdba mɛɲ da ta laɲl-wu. Bá nyuf há man n safm-wu danmiigu

³⁷ n bɔhɔɔ na:

« Ka ven nnii *Yuudaa tiiba huraa, soɲdg vyenwu kuumn!»

³⁸ Bá ta foorm há jugu faaga dabragr fɛn na: « Nidwunwuna ba na Yuudaa tiiba huraa.»

³⁹ Nidbɛfɛba bá da ba dabraga fɛn bee huuga bilma t ka su Yeesu ka bɔhɔɔ na:

« Wo ln ba na ven nnii Krist lee, soɲdg vyenwu kuumn, v' ta soɲdg tena!»

⁴⁰ Nidbɛfɛvolwii t kpalm-wu n bɔhɔɔ-wu na:

« ǰ Kɔpaa sol Saɲgbandn? Ven, v' n wun nn ku kuyenm ven!

⁴¹ Ten lee, kuumnmina mag n tn. Bɛɲgu tn fɛr kuu kaa nnii tn ku kuumnmina. Wii lee, wii ba fe bii bɛɲgu.»

⁴² Hâ ta lilm bɔhɔɔb na:

« Yeesu! Vn kee v' daan ka ba v' huraantn lee, v' deer mà fɛn.»

⁴³ Hâ leed-wu na:

« Mâ bɔhɔɔ-v gobiint na waa: Jana má n vn t' kee t' bɛm saɲgbambiim lamɛɛgun.»

⁴⁴ L' da wahda wo muunu huuga, muunu t lig, nyeet t fiid tant ment kakeɲnan jabr waari hitaɲ!. ⁴⁵ Dimbermr ban da radg *Saɲgband haar n dii t sad d' huuga. ⁴⁶ Yeesua t mɔɔm ɲmɛɛga kimm ka bɔhɔɔ na:

« Mâ Sa! Mâ taagaa mà liliigu v' niɲin^z.» Hâ bed welee lee, n kuum.

⁴⁷ *Roomaa tawdberm há da ba kan wii nn nyan b' gɛtg bii lee, há nyɔk Saɲgband n bɔhɔɔ na:

« Gobiilm, nidwunwuna da ba na nidhɔmn.»

⁴⁸ Bá da daan hiinu bee t yum b' gɛtg bii. Tii lee, bá ka kulaa ka bakra bà juuni n godiila. ⁴⁹ Yeesua tuurmba mɛmba n ta fɔġba bá da baɲ-wu tagdm *Galilee tantn bee t ka jɛfr vɔkun ka geewa b' gɛta bii.

Bà kuuraa Yeesuwu bilun

Ta nyaan Matewa 27.57-61; Markuusa 15.42-47; Yohanɛssa 19.38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Nidhii da bee bà hoh-wu na Yoosefa. Hâ da ba na *Yuudaa tiiba kɔrgu ban hoh na Hârimatee kuun tiin. Hâ da ba na nidhɔmn, ka fɛna ln gbaama na bá fɛm lee. Hâ da hɔda *Saɲgband huraant.

23.46 Gwɛɛtii ba Yum31^{9an}.6.

Lk

Hà da ba *yaani yaadbermba kpaturun, ka kpañ bá da ko Yeesua hɛn kpaab bee man. ⁵² Há san na *Filaata si-wu huru na hà lɔg Yeesua gbanu. ⁵³ Há hofɩ-fu *dabragr hɛn n fɔm-fu dimfeelgun n lo-fu bilu huufu ban da tiir fiigun n ka ban kuur kan hiiwu fuu ni. ⁵⁴ L`da ba goor ban maantra vofoob goor want dii jabr, l`ba na bá bañdg vofoob. ⁵⁵ Fɔǵba bá da bañ Yeesuwu tagdm Galilee tantn bee t san Yoosefa kaa n ka geewa bilun ka yu Yeesua gbanu nn door kan lee. ⁵⁶ Lee n l`kaan, bá ñmetgii bá haya na bà lɔg kpaam n tlaar kpakunuukañm na bà san bà hakr hà gbanhuu. Bá nan vofooo *Saabaat goor wo *bañlb nn gbaam lee.

**Biiba san Yeesua
bilun n ka ba nyaan-wu kan**

*Ta nyaan Matewa 28.1-9; Markuusa 16.1-8;
Yohanɛsa 20.1-10*

24 ¹ Laad goor hateekwɛɛn weem, fɔǵbee t san bilun, ka mad kpakunuukañm ban da hɔd mii. ² Bá geedgii n mid tand ban da lɔgr n riw bilu noor hɛn dii t biruu n ka door kpamga^z. ³ Bá jib bilhuun n ka ba nyaan Berm Yeesua gbanu. ⁴ Bá ka kpaam miigaa t`ba na bá diilg tii. Yelmaa daba barehba t rorm bá hɛn ka fidr dimt t`ñmɛdwa. ⁵ Fobɛñgu t mug fɔǵbee, bá lihnt bá ñonii n tiña. Dabee t bɔñɔɔ-ba na:

«¿L`her lan nn bag nidneerwu kpiirma huugaa? ⁶ Há kpañ nnañ', hà himtg kuumn. Deedg-n gwɛɛt han da bed ka nyi ba *Galilee tantn tii hɛn! ⁷ Gwɛɛtii nnii na: "L`ba na bá mug *Nida Budaaga bà taag-ka fubɛñtiiba nihin, bà kpañ-ka *dabragr hɛn, l`he goora hatañ', kà himtg kuumn^z."» ⁸ Lee, fɔǵbee t deed gwɛɛtii hɛn ⁹ n san n bɔñɔɔ l`mɛnguu *gwɛɛt soñdgtba kwifr n hayenwii, n ta teelvolbee mɛmbee. ¹⁰ Fɔǵbee da ba na Maarii Magdalaa tiwu n Yohanwu n Maarii Yakooba nya. Fɔǵvolba bá da ta ba bà man bee t ka bɔñɔɔ Yeesua tumtba goyentii. ¹¹ Bee t ka diila na fɔǵbee jaamaan, bá ka ba tii. ¹² Fetr lee, wii t solm n san bilu hɛn, n gbafnt n luud hú ni n yum dimtofeent ban da fiid-wu tii n jah'. Lee, há ñmet ka kulaa baa, han nyan bii t fee-wu yɔlaa.

24.2 Bá kɔrgu bili da ba duura fidin. Bà da jiba wo dugun ka doola bá kpiirma.

24.7 Nyaan Lukaasa wadgankenana, 9.22, n ta 17.25, n nan 18.32-33.

Yeesua ree hayen n werii há gwɛɛt soñdgtba bareh'

Ta nyaan Markuusa 16.12-13

¹³ Goyendii, *gwɛɛt soñdgtba huuga barehba t ka ked kɔrgu kuugun bà hofɩ-ku na Hɛmawuus. Bà ror *Yerusalem n hɛm wo tana kwifr n dyen n san kan. ¹⁴ Bà da bɔñɔɔ taa bii b`da getg bii mɛmbii. ¹⁵ Ban da ked ka gwɛɛla n taa lee, Yeesua mɔma t gewd-ba, wú n ban l`ka ked. ¹⁶ Bà da yul-wu gwɛntañ', bii hɛna na bá daa miig na wii nnii. ¹⁷ Há gbaam-ba na:

«¿N`ked ka bɔñɔɔ tet?»

Lee, bá jehnt ka ba n diila. ¹⁸ Bá ni bilma, ban hofɩ na Kelofaas wii t bɔñɔɔ-wu na:

«¿Ven n jah' v`goda Yerusalem kɔrgun ka kpaam mi bii b`getg goorhanhɛnan bii laa?»

¹⁹ Há gbaam-ba na:

«¿Ben her?»

Bá leed-wu na:

«Bii b`getg Yeesu Nasarɛɛt tia hɛn bii. Da *gwɛɛt bɔñɔɔtbermfiin. Há werii hà gemnt há gwɛɛlbn n hà hɛbn Sangband nɔngan n kɔrgu mɛngu nɔngan. ²⁰ T`*gotibermba n t`huraamba t to-wu na bá kuu-wu, lee, n kpañm-wu *dabragr hɛn. ²¹ Tii da daaga na wii kee hà dah *Yisraheel tigr jugu. Welee mɛnguu, jana nnii gotañrd ln her. ²² L`ba gobiilm na t`huuga fɔǵba biiba hera l`hɛm-t yɔlaa. Bà san hateekwɛɛn weem bilu hɛn, ²³ gwɛntañ', bà ba nyaan há gbanu bilun. Bá ñmetgn n bɔñɔɔ-t na bà nyana *sangbantumtba t bɔñɔɔ-ba na hà neeran. ²⁴ T`tuurmba biiba t san bilu hɛn, n ta yum wo fɔǵbee nn ta bed lee. Wii lee, bà ba nyaan-wu.»

²⁵ Tii lee, Yeesua t bɔñɔɔ-ba na:

«N`kpañ n rarm! L`bee-n gemm na n`tii *gwɛɛt bɔñɔɔtba nn da bed tii! ²⁶ ¿L`da kpañ na Sangband nn bantg wii di kunyɔɔju saf na hà soñdg nyɔkb?»

²⁷ Lee, há ree ban da hɔd hà gwɛɛt tii kɔtɔd ka bɔñɔɔ-ba, ka bañ n *Mohiisa wadii kakeñnan gwɛɛt bɔñɔɔtba wadii mɛnii.

²⁸ Ban san n taam kɔrgu gwɛɛt soñdgtba nn ked kuu man lee, há hɛm wo hà bo na hà kedii n nɔngan. ²⁹ Gwɛntañ', bá kirm n wun ka bɔñɔɔ-wu na:

«Kpat t`man! Jabr fetg jabm, nyingu t ka nyinaa.»

Há jib haaga na wú n ban l`go. ³⁰ Wú n ban l`kad diit deb, há lɔgm

Lk

kpoonu n seenj Sangband na dii hera ημεεγβ n gbehm n safm-ba.

³¹ Lee, bá niini t went bá miig-wu, gwentañ', há boorm bá nongan.

³² Bá ka bóñoo taa na:

«Ln bəm wo t' kwεεwan hugl n nyaagb há nn gwεεlm n tn hurun ka rea-t wadiin gwεεt kotod lee, ¿ laa bee?»

³³ Bá vid yelmaa n ηmetgii Yerusalem korgun n san n midm gwεεt sohdgtba kwifr n hayenwii t kpogl taa bá n bà tuurmba. ³⁴ Bá bóñoo bareñbee na:

«Berma himtg gobiilm! Simoona nyana-wu!»

³⁵ Bee momba t ta kεεml b' getg hurun n lan nnii ban da miig-wu kpooni gbehb man lee.

Yeesua ree hayen n werii há tumtba kwifr n hayenwii

Ta nyaan Matewa 28.16-20; Markuusa 16.14-18;

Yohanεεsa 20.19-23; Tumtba ημεεgt 1.6-8

³⁶ Ban da heewr gwεεtii n bóñoo lee wenii, Yeesua moma t daan bá man, bá tud han jefr bà huuga. Há bóñoo-ba na:

«Nigiigu bəm n' man!»

³⁷ Fobεñgu t kuum-ba. L' da hera-ba wo bà nyana kuum. ³⁸ Há bóñoo-ba na:

«¿ Ben haam n' rarm? ¿ N' nigaa n bee? ³⁹ Híluu-n n' nyaan mà nifi n mà nakpantaart! Mà momn. Tarm-n mà gbanu n' nyaana! Kuum kpañ n gbanu n kowa mà dela, wo n' momba nn ta yu n n' niini lee.»

⁴⁰ Hān bed-ba gwεεtii lee, n werii-ba há nifi n hà nakpantaart.

⁴¹ Lamεεgu t hu bá kwεεwan biii, l' hεm-ba yola yem l' kpañ tinañ', bá ka la kpaā bea na bà tii. Lee, há gbaam-ba na:

«¿ N' ba n bii nnañreen wo bá dia?»

⁴² Bá safm-wu hōlfeñkañga gbeñr. ⁴³ Há sohd-d, n jum-d bá nongan.

⁴⁴ Tii n t' kaan, há bóñoo-ba na:

«Gwεεt man da ree n bóñoo-n ka nyi bee n' man tii nnañ': l' ba na bii ban hōd l' bañr n man *Mohiisa wadiin, n *gwεεt bóñootba wadiin, n yumii wadgan bii membii he l' jugun welee.»

⁴⁵ Lee wen nnii han saa bá rarm t went na bá bee bà from *Wadbuudgan gwεεt kotod hōm, ⁴⁶ n bóñoo-ba na:

«L' hōda na, l' ba na Sangband nn bantg wii di kunyōñu, l' saa gotafrd goorii, hà himtg kuumn hà neer. ⁴⁷ Lee, bà faam Gohōmt

n hà hidrn tiga mēna nongan. L' ba na bá bañ Yerusalem korgun bà hōf nidba na bá lagii neerm, ka bo na bà sohdg fubεhii waam Sangband nufun. ⁴⁸ Nen beel n' jefnt mà kaa gwεεtii hēn. ⁴⁹ Mà mōma, mà daa mà tuun bii mà Sa nn da bed na hà nan sañl bii, b' hōfntn n' hēn. Tii lee, l' ba na n' kpat n' bēm Yerusalem korgun kakeñnan goor sangbambiimn gemmnt daa hōfntna n' hēn.»

Yeesua ημετα ka kulaa sangbambiimn ka saa há tumtba tant hēn

Ta nyaan Markuusa 16.19-20; Tumtba ημεεgt 1.9-11

⁵⁰ Tii n t' kaan, Yeesua t logm-ba n ree-ba kōrgu kpamga hēn, l' nyōñr n Betaanii kōrgu. Reekan, há vii há nifi n kaawl bá hēn.

⁵¹ Hān da heewr bà hēn n kaawlb lee, n sad n ban, l' vii-wu n sangbambiimn. ⁵² L' saa bee lee, bá doot-wu tiñan ka jeenja-wu. L' tog, bá ηmet ka kulaa Yerusalem korgun, nyaagb t hu bà ni biii.

⁵³ Reekan, bá ka kpogla taa *Sangband haarn hēruñ ka nyōka-d.

Lk